

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

*Васкришња посланица Његовог
преосвеиштенства Владике Јована*

фото репортажа

Недеља православља у Саборној цркви у Крагујевцу

Васкришња посланица Епископа шумадијског Господина Јована *стр. 2*

Блажени Исихије Јерусалимски Прва беседа на Свету Пасху *стр. 5*

Евгеније Абдулајев Како је наш Господ ујахао у Јерусалим *стр. 6*

Јован Валентин Истрати, <i>Најдубља провалија на свету</i>	9
Никола Урошевић, <i>Живети тајном часног крста</i>	10
Лазар Марјановић, <i>Из поста у пост - из славе у славу</i>	14
Марко Јефтић, <i>Православне основе породичних вредности</i>	16
Прослава дана државности у Орашцу	19
Седница Епархијског савета Шумадијске епархије	30
Небојша Ђокић, <i>Цркве на Косову и Метохији саграђене између два рата</i> ...	33

Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
In Memoriam
Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић
Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј ставрофор, Дејан Марковић, јереј,
Лазар Марјановић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Издаје са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XLV,
Број 2, (272), 2024.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Издаје:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

ЈОВАН

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И СВОМ ВЕРНОМ НАРОДУ ОВЕ БОГОМ ЧУВАНЕ ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ, БЛАГОДАТ ВАМ И МИР ОД БОГА ОЦА, БОГА СИНА И БОГА ДУХА СВЕТОГА УЗ СВЕРАДОСНИ ВАСКРШЊИ ПОЗДРАВ: ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

*Јер нећеш оставити душу моју у
аду, нити ћеш дати да светац
Твој види труљења (Пс 16, 10).*

„Радујте се свагда у Господу, и опет велим: радујте се... Господ је близу!“ (Фил 4, 4-5) узвикује Свети апостол Павле. И још додаје: „Не брините се ни за што“ (Фил 4, 6). Заиста, драга браћо и сестре, нема веће радости од радости Христовог васкрсења. Апостол нас позива да се радујемо у Господу, а да се оставимо преварних и испразних радости које након што прођу за собом остављају духовну пустош и немир. Постоји само једна радост која човека може испунити до краја, а то је радост коју само Бог подарити може: „Јер Царство Божије није јело ни пиће, него праведност и мир и радост у Духу Светоме“ (Рим 14, 17). Ова радост последица је победе над грехом, смрћу и сатаном. Ово је неизрецива радост за читаву творевину Божију јер „ће се и сама твар ослободити од робовања пропадљивости на слободу славе деце Божије“ (Рим 8, 21). Тако Васкршњи земљотрес отвара и празни гробове верних чеда Божијих; односи тугу са лица деце Божије јер је смрт укинута и доноси радост којој нема краја, која је Живот вечни. Радост васкрсења Христовог изгони сваки страх, бригу и немир „јер закон Духа живота у Христу Исусу ослободи ме од закона греха и смрти“ (Рим 8, 2). Позивајући нас да се не бојимо јер нисмо примили духа ропства, већ Духа усиновљења (Рим 8, 15), Свети апостол Павле нас храбри речима: „Ако ли живи у вама Дух Онога који је васкрсао Исуса из мртвих, Онај који је подигао Христа из мртвих оживеће и ваша смртна телеса Духом својим који живи у вама“ (Рим 8, 11). Тако светло Христово Васкрсење постаје победничко радовање и утврђивање наше хришћанске вере, наше хришћанске наде и печат наше хришћанске љубави.

Може ли бити већег повода за славље на овој створеној Земљи када знамо да је данас дошло спасење свету, видљивом и невидљивом? Данас је Пасха велика и свештена која сав свет чисти! У једној од својих беседа на Пасху Свети Григорије Богослов благовести: „Пасха је Господња! Пасха! И опет кажем Пасха, у част Свете Троји-

це. Ово је нама празник над празницима и свечаност над свечаностима, толико превазилазећи све друге. Данас само Васкрсење празнујемо, не више само у нади ишчекивано, него већ догођено, које сав свет себи сабира. Зато, сваки нека приноси плод овом времену и нека доноси празнични дар, било мали или велики, од духовних и Богу милих дарова, колико сваки има моћи.“

Васкрсење Господње представља обнову људске природе, њено оживљавање и пресаздавање. То је онтолошко чудо које превазилази границе овога света премда се у њему збива, оно је надкосмичко у космосу. Овај кључни догађај Домостроја спасења који се збио пре два миленијума јесте темељ и живоносни источник хришћанске вере и проповеди. Проповедавши „веру једанпут предању светима“ (Јуд 1, 3), апостоли Господњи нам сведоче оно што су чули, што су видели очима својим и што рукама својим опипаше како бисмо и ми са њима имали заједницу. То је заједница са Оцем у Васкрелом Сину Његовом (1Јн 1-3).

Свети апостол Павле говори: „Ако Христос није устао, онда је празна проповед наша, а узалуд и вера ваша“ (1Кор 15, 14). Ако Христос није устао сви који умреше пропадоше. Али исто тако: „Ако нема васкрсења мртвих, то ни Христос није устао“ (1Кор 15, 13). Драга браћо и сестре, будући и есхатолошки догађај јесте узрок и гарант историјског Христовог васкрсења. Свеопште васкрсење у које верујемо и које исповедамо свима ће потврдити да је Христос васкрсао. Дакле, наша вера је у најтешњој вези са васкрсењем Господа Исуса Христа, јер ако Христос није васкрсао помрећемо у гресима својим. „Но заиста је Христос устао из мртвих, те постаде првенац оних који су умрли... Јер као што у Адаму сви умиру, тако ће и у Христу сви оживети“ (1Кор 15, 20; 22). Овим је Господ показао да је Он истински Бог, Господар живота и смрти.

Будући истинити Бог и наш Спаситељ „није сматрао за отимање то што је једнак са Богом него је себе понизио узевши обличје слуге, постао истоветан људима и изгледом се нађе као човек; Унизио

је себе и био послушан (Оцу) до смрти, и то до смрти на крсту“ (Фил 2, 6-8). Спуштајући се до крајњег самоунижења, Онај који је бесмртан испија из чаше смрти, силази да се бори са Адом и излази као победник. Из неописиве љубави и будући Сам Љубав „даде Себе у замену смрти, која је нас продане греху, држала у ропству; и сишавши крстом у ад да Собом испуни све и сва, покида окове смрти; и васкрсе у трећи дан, и сваком телу отвори пут у васкрсење из мртвих, јер не беше могуће да Господар живота буде држан у смрти; Он постаде првина

кад то одреди Бог, васкрснути из мртвих и ући у вечност бескрајног блаженог живота. Ова блага, радосна нада слади горчину земаљског живота, помаже верујућем човеку да храбро и стрпљиво подноси све туге и да, не падајући под бременом искушења, храбро носи крст, који је на свакога од нас положила Божија промисао. Да нас ова нада у будуће васкрсење, у вечни блажени живот, неће посрамити, већ да ће после смрти наступити опште васкрсење, сведоче нам и старозаветни пророци: „Оживеће мртви твоји, и моје ће мртво тело устати!

Пробудите се и певајте који станујете у праху; јер је твоја роса, роса на трави, и земља ће изметнути мртваце“ (Ис 26, 19). Пророк Језекиљ видео је велико чудо оживљавања костију у пољу. Наиме, на заповест Божију, суве кости се почеше примицати једна другој, обложише се жилама и месом, навуче се кожа на њих, а потом је у њих ушао дух и стадоше на ноге. „Овако вели Господ: Ево ја ћу отворити гробове ваше и извешћу вас из гробова ваших, народе мој... И метнућу дух свој у вас да оживите“ (Јез 37, 1-14).

То је запечатио сам Господ наш Исус Христос када каже да наступа време у које ће сви који се налазе у гробовима чути глас Сина Божијег: „и изићи ће они који су чинили добро у васкрсење живота, а они који су чинило зло у васкрсење суда“ (Јн 5, 28-29). При свеопштем васкрсењу људи ће постати непролазни, обојени и бесмртни. Васкрснуће у новом, прослављеном и преображеном телу. Данашњи празник нам сведочи о томе „да ћемо се сви променити. Уједанпут, у трену ока, при последњој труби; јер ће затрубити и мртви ће васкрснути нераспадљиви... Јер треба ово распадљиво да се обуче у нераспадљивост, и ово смртно да се обуче у бесмртност“ (1Кор 15, 51-53). Све ове речи Светог Писма надахњују и утврђују верујућег човека и, наравно, буде наду. А да би се та нада сачувала неопходна је јака вера у Реч Божију.

Најзад, вера у васкрсење Христово је потврда и утврђивање хришћанске љубави. Воleti Бога значи цео свој живот, све снаге посветити служењу Богу и ближњима. Љубав према ближњима захтева велики напор, бригу за њихов

умрлих, прворођени из мртвих, да би био Он сам све и сва, првенствујући у свему.“ (Из канона Евхаристије Литургије Светог Василија Великог). На овај начин васкрсење Христово постаје не само темељ наше вере, већ и утврђивање хришћанске наде. О томе говори и Свети Атанасије Велики: „Више не умиремо као осуђеници, већ подстакнути надом чекамо опште васкрсење; а то васкрсење ће нам у своје време открити Сам Бог, Који га је остварио и нама подарио“ (*Очовечење Бога Логоса*).

Веру сваког хришћанина у животу поткрепљује радосна нада да ће после привремених земаљских патњи, мука, лишавања, несрећа, после телесне смрти, у време

телесни живот, спремност на жртвовање сопствене имовине, чак и живота за добро ближњег по речима Светог Јована Богослова: „Од ове љубави нико нема веће, да ко живот свој положи за пријатеље своје“ (Јн 15, 13). У исто време, љубав према ближњима захтева и бригу за њихово вечно спасење и то тако да је ова брига основа наше љубави према њима и свеколиког нашег деловања.

Али, како се одлучити на жртву када наша огреховљена, егоистична природа тражи увек корист, добит само за себе? Овде нам једино може помоћи подражавање несебичној, саможртвеној љубави Христовој. Учествовањем у тој крсноваскрсној љубави надилазимо себе

и отварамо се за другог. Васкрсли Господ тако даје снаге хришћанима да трпељиво подносе распадање спољашњег човека, док се унутарњи човек свакодневно обнавља (2Кор 4, 16-18).

„Новозаветно учење о васкрсењу разликује се битно од свих осталих учења о васкрсењу. Разликује се тиме што се оснива и изводи из Васкрсле Личности Богочовека Христа. У хришћанству васкрсење није теорема, није принцип, није нека надлична или безлична схема, већ пуна, Богочовечанска Личност: 'Ја сам васкрсење и живот: који верује у Мене ако и умре живеће. И ниједан који живи и верује у Мене неће умрети вавек' (Јн 11, 25-26). Хришћани немају потребе да измишљају логичке доказе; они показују Личност, показују вечно живог Богочовека Христа: 'дођи и види' (Јн 1, 46)“, говори ава Јустин Ћелијски. Зато хришћански живот не сме да буде формалност. Смисао нашег живота треба да буде у томе да у сваком тренутку и на сваком месту будемо сведоци истине Васкрслог Христа, да се трудимо да испуњавамо Његове спасоносне заповести и да све догађаје око нас разумевамо духовно, „јер где је благо ваше онде ће бити и срце ваше, говори нам Господ“ (Мт 6, 21).

Овај дан – дан Христовог васкрсења – нека буде за нас дан радости. И увек се опомињући да је овај празник управо утврђивање наше хришћанске вере, волећемо нашу свету веру, високо је ценити и трудити се да свој живот управљамо по овој вери. И имајући на уму да је Христово васкрсење утврђивање наше наде, све напоре, туге и лишавања са радошћу ћемо подносити у очекивању нашег будућег васкрсења и нашег будућег вечног живота. Тако утврђени у хришћанске врлине по љубави ћемо бити препознати као истински ученици Христови и доносићемо обилне плодове велећи једни друге љубављу којом Христос нас заволе (1Јн 4, 10).

Помолимо се зато Васкрслом Господу да нас обасја светлошћу Свога васкрсења, да свима вама који сте се сабрали у нашим храмовима, свим нашим сродницима, нашој браћи и сестрама где год се налазили, читавом свету и свим људима добре воље, Господ подари вечни живот у непролазној радости и љубави Христовој. У тој радости, и Ми вас, децо наша духовна, поздрављамо сверадосним и у векове векова непобедивим поздравом:

Христос Васкрсе! Ваистину Васкрсе!
Ваш молитвеник у Васкрслом Христу увек одани,

ф. Еп. Јован

ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ

ИЗ ПАСХАЛНОГ КАНОНА

Песма 5.

Ирмос: Устанимо рано ујутро, па ћемо уместо мириса принети химну Господу, и видећемо Христа, сунце правде, који свима живот даје.

Спутани адским оковима, гледајући твоје неизмерно милосрђе, веселим корацама иђаху ка светлости, Христе, славећи вечну Пасху.

Носећи свеће приступимо као женику Христу, који излази из гроба, и прославимо у празничном расположењу спасоносну Божију Пасху.

Песма 6.

Ирмос: Сишао си у подземље и положио вечне мандале који су држали спутане, Христе, и васкрсао си из гроба трећег дана као Јона из морске немани.

Када си васкрсао из гроба сачувао си знаке целе, Христе, и својим рођењем ниси повредио закључано девичанство, и отворио си нам рајске двери.

Спаситељу мој, жива и нежртвена жртво; као Бог самога себе драговољно си принео Оцу; када си васкрсао из гроба, заједно си васкрсао и праоца Адама.

Песма 7.

Ирмос: Онај који избави младиће из пећи постаде човек; страда као смртан човек и страдањем облачи у лепоту бесмртности оно што је смртно – једини Бог отаца, благословен и најславнији.

Богомудре жене са мирисима трчаху за тобом и са сузама те тражаху као мртвог; радујући се поклонили се живом Богу и твојим ученицима, Христе, као благу вест јавише тајанствену Пасху.

Светкујемо умртвљење смрти, разорење ада, почетак другог – вечног живота, и играјући песмом прослављамо Виновника, јединог Бога отаца, благословеног и најславнијег.

Ова заиста света и спасоносна ноћ, као најсвечанији празник, светлошћу обасјана, наговештава светлосни дан Васкрса, када вечна светлост из гроба телесно свима засија.

Песма 8.

Ирмос: Овај наречени и свети дан, први дан седмице, цар и господар, празник празника, славље свих славља, у који благосиљамо Христа у све векове.

Приђите да учествујемо у новом роду винограда, божанском весељу, у славни дан васкрсења, Христова царства, прослављајући га песмом као Бога до века.

Погледај унаоколо, Сионе, и види, ето, дођоше ти деца твоја са запада и севера и југа и истока као пријатна светила, благосиљајући у теби Христа до века.

Песма 9.

Ирмос: Анђео вапијаше Благодатној: чиста Дево радуј се, и опет кажем: радуј се; твој Син васкрсе трећег дана из гроба и мртве подиже.

Светли, светли, нови Јерусалиме, јер слава Господња тебе обасја. Ликуј сада и весели се, Сионе, а ти Чиста радуј се, Богородице, васкрсењу онога кога си родила.

О како је божанствен и драг и веома слатак твој глас! Јер си ти, Христе, истински обећао да ћеш са нама бити до свршетка света. Ми верни радујемо се што имамо њега као утврђење наде.

О велика и најсветија Пасхо, Христе, о мудрости, и Речи Божија, и сило! Дај нам да се што потпуније сјединимо с тобом на дан твога царства, који се не смрква.

Блажени Исихије Јерусалимски

ПРВА БЕСЕДА НА СВЕТУ ПАСХУ

1. Светло је небо, осветљено колом звезда, још је светлија васељена са изласком јутарње звезде, али садашња ноћ није толико звездама обасјана, колико је приспуњена весељем због тога што је Бог и Спаситељ наш постао победник. „Не бојте се”, говори Он, „Ја победих свет” (Јн. 16, 33). Сада, када је Бог победио невидљивог врага, по правичности смо и ми одржали победу над демонима. Тако останимо испод спасоносног Крста да бисмо примили почетке Исусових дарова. Ову свету ноћ светкујемо са свештеним бакљадама, узносећи песму божанствену и павајући небеске химне. „Сунце Правде” (види: Мал. 3, 20), Господ наш Исус Христос, и садашњи дан је по целој васељени обасјао, над Крстом се уздигао, верне спасао.

2. Зато нико нека не отказује да верује символу Крста, него блаженом и преблаженом дрвету Крсном поклања се – символу оног Крста који нам је отворио врата небеска. Више не „пале светилку и под скровиште постављају”, под „скровиштем” подразумевам Закон, „него на свећњак” (види: Мт. 5, 15), а под „светилком” Логоса. Под Законом, као испод скровишта, пребивао је Логос и остао скривен за неверне, али када се узнео на Крст, и самим тим постављен „на свећњак”, тада је по целој васељени засијао.

3. Погледај, вољени мој, на Рим, који царује захваљујући символу Крста, узвишен на сред трга. Погледај Павла, који састави бесмртне Посланице и приписа себи звање роба Крста: он се не постиде Крста, саблазни за Јудеје, безумља за многобошце, он стече покровитељство Премудрости (види: 1Кор. 1, 23–24), благодарећи Крсном дрвету сакупи Цркве васељене. Један жезал Мојсијев одврати египатске бичеве, и жезал ради своје сродности с Крсним дрветом положи крај људским гресима. Тамо фараон тоне, устремљујући се у потеру за Израиљем, овде се ђаво свргава, а спасавају они који се клањају Крсту. Тамо Адам пружи руку и навуче грех на нас, а наш Владика, тиме што испружи руке, спасе све.

4. О, дрво, величанственије од неба, које усходиш изнад небеских сводова! О, дрво, преблажено, које душе наше преносиш на небо! О, дрво, које дајеш спасење свету и прогањаш ђавоље војинство! О, дрво, које постављаш, као копље, разбојника у рај и доводиш до тога да он ликује са Христом – „Заиста, заиста ти кажем, данас ћеш са мном бити у рају” (Лк. 23, 43). Подражавајмо доброј вољи човекоубице, тачније – духоносца, ради његове касније вере. У ствари, шта он говори? „Помени ме, Господе, у Царству Твоме” (23, 42). И захваљујући самој убеђености вере шаље се у рај и пролази небеса: „Заиста ти кажем, данас ћеш са Мном бити у рају”. Останимо и ми поред Крста Спаситеља, оглашавајући ове речи: „Господе, помени ме у Царству Твоме”, да бисмо и ми постали причасни рају и окусили Небеско Царство.

5. Данашње светковање је у част победе, браћо, победе Свецара, Сина Божијег. Јер сада ђаво трпи порез благодарећи Распетоме, а наш род се радује благодарећи Васкрсломе. Јер садашњи дан ради мога васкрсења кличе и говори: „За време мог кретања угледао сам приказ невидљени: гроб се отвара и човек васкрсава, кости се ра-

дују (види: Пс. 50, 10), душе се веселе и људи подижу, небеса се отварају и Силе позивају: *Узвисите, кнезови, врата ваиа* (Пс. 23, 7) и остало. Сада сам видео како усходи Цар Небески, опасујући се светлошћу, изнад муње и зрака, изнад сунца и извора вода (види: Пс. 17, 16), изнад облака, духа силе (види: Прем. 5, 23) и живота вечног”. Јер се Он на почетку сакри у утроби тела, а затим у утроби земље, тамо се рађаше осветљујући пребивањем у утроби, а овде умртвљене оживљујући васкрсењем: „Одбеже болест и туга и уздисање” (Ис. 35, 10). „Ко разуме ум Божији, или ко ће му бити саветник” (Рим. 11, 34; Ис. 40, 13), зар сам Логос оваплоћени и на дрвету прикуцани, из мртвих васкрсе и узнесе се на небеса?

6. Овај дан благовести радост, јер у овај дан васкрсе Господ, васрсавши са Собом род Адамов: Он прими рођење кроз човека и васкрсе у човеку. Сада се, благодарећи Васкрсломе, отвори рај, Адам оживе и утеши се Ева, умножи се број изабраних и припреми Царство, човек бива спасен и Христос прима поклоњење. Јер, победив смрт, заробив тиранина и опустошив ад, Он узиђе на небеса као Цар-Победник, као Владар славни, као Кочијаш неухватљиви и говори Оцу: „Ево ја и деца коју ми даде Бог” (види: Ис. 8, 18; Јевр. 2, 13) и остало. И чу од Оца: „Седи десно од мене, док не положим непријатеље Твоје под ноге Твоје” (Пс. 109, 1; Дап. 2, 34–35). Њему слава сада и у векове векова. Амин.

Прево са руског Горан Дабетић

Евгеније Абдулајев

КАКО ЈЕ НАШ ГОСПОД УЈАХАО У ЈЕРУСАЛИМ

Пре две хиљаде година

Пре две хиљаде година Господ наш Исус Христос се на магарцу приближава Јерусалиму... Било је то десетог дана пролећњег месеца нисана, и овај датум, наравно, није био случајан. Некада, када је Бог изводио Јевреје из Египта, Он је подигао на „земљу Хамову” најстрашнију, десету пошаст. У ноћи ове пошасте у Египту су требали бити погубљени сви првенци – младенци мушког пола, почињући од првенца самог фараона до првенца најнезнатније робиње. Али анђео смрти, послат од Бога у ову страшну ноћ кажњавања Египћана, није требало да улази у домове синова Израилевих.

Како је анђео смрти разликовао домове Јевреја од домова Египћана? Пет дана пре пошасте, десетог нисана, сваки Јеврејин је био дужан да одабере за своју породицу једно јагње без порока (то јест, без пега на руну или било каквог физичког недостатка). После тога одабрано јагње требало је чувати у породици до четрнаестог нисана (када је требало да буде извршена десета пошаст), како би се његови домаћини за то време уверили да код њега нема никаквог недостатка и како би „припремили” јагње за заклање.

„Не можемо да не приметимо да је за улазак у Јерусалим био изабран, и наравно, не без особите намере, онај исти дан... У ставри, после свог уласка у Јерусалим све остале дане до своје смрти Исус Христос остаће усред народа не другачије до као жртва, очито осуђена на заклање: ове дане провео је Он сам и његови непријатељи у припремању Његове смрти”, писао је Свети Инокентије Херсонски¹.

Четрнаестог нисана сваки Јеврејин је био дужан да принесе јагње на праг свог дома и закоље га. Заклавши јагње, он је сакупуљао крв у специјални сасуд и премазивао његовом крвљу довратнике и надвратнике свог станишта.

Јевреји су заклали јагње касно увече четрнаестог нисана и било је забрањено остављати га до наступања следећег дана: „Не остављајте од њега до јутра [и кости његове не ломите]” (Изл. 12, 10).

Труп јагњета су пекли, како тврди савремени католички библиста Брент Питри², на крстообразним пречагама, тако да је цео труп био отворен и ниједан део није остао непечен, и затим су јели.

Док су Јевреји јели печено јагње са пресним хлебовима и горким травама, на „земљу Хамову” сишао је анђео смрти. Пролазећи од станишта до станишта, од прага до прага, покушао је да уђе кроз свака врата, али га је крв јагњади на јеврејским домовима заустављала, и анђео смрти је обилазио са стране ове домове. Ова славна и страшна ноћи, у којој су у свим стаништима земље Египатске, осим домова обележених жртвеном крвљу, помрли првенци, беше названа Пасхом. „Песах” на јеврејском значи „прошао мимо”, „обишао са стране”.

Бог је заповедио Јеврејима да празнују овај велики празник, дан изласка из Египта, „из рода у род”, како би памтили милост Божију према Његовом народу и то да су они, Јевреји, били спасени крвљу непорочног јагњета.

„И тај ће вам дан бити за спомен, и празноваћете га Господу од колена до колена; празнујте га законом вечним” (Изл. 12, 14).

Тако је и настао главни јеврејски празник – Пасха.

Пасхална јагњад

Након што је цар Соломон у Јерусалиму изградио храм, Јевреји више нису убијали јагњад на праговима својих кућа, већ су их догонили у Свети град и приносили као жртве у храму.

Небројена стада из свих крајева земље требало је путевима Палестине довести до олтара. У Јерусалиму је у Христово време живело, према рачунању стручњака, око сто хиљада људи, а на Пасху је број ходочасника досезао безмало милион! Пошто није била лака ствар догонити јагњад из далека, левити (служитељи храма, који потичу из колена Левија) су почели сами одводити јагњад у околину Јерусалима, а потом их просто продавати ходочасницима на овчијој пијаци одмах изван градских зидина, наспрам Овчијих врата и Витезде (Овчије

купељи). Пастири из Витлејема су у моменту Христовог рођења, пре свега, чували храмовна стада, предодређена за жртвоприношења...

Ево како енглески новинар и путник Хенри В. Мортон у својој књизи *Света Земља* описује пасхално жртвоприношење јагњаци:

„Пасхалну јагњак су клали у четрнаести дан месеца нисана, у дан првог пролећног пуног месеца. Ради тога да би хиљаде животиња могле бити заклане, уредно сређене, разделене и припремљене за вечерњу трпезу, древна жртвоприношења у храму почињала су сат раније од уобичајеног.

Хиљаде људи водили су своју јагњак, испуњавали све путеве који воде ка храму. Водило се рачуна да јагње буде без недостатака, не млађе од осмог дана од рођења, али ни старије од годину...

Празничне гомиле делиле су се на три групе, и свака се редом пропуштала у храм... Два реда босоногих жречева у белим одеждама стајали су све до стазе ка олтару паљеница, један ред држао је златне, а други сребрне сасуде. Сваки човек у гомили клао је властито јагње, и тек што је то учинио, најближи жрец је сакупљао крв у сасуд и предавао даље по реду, примајући у замену празан сасуд. Свештеници на челу линије изливали су крв у темеље олтара, и црвени потоци су подземним каналима текли у Кедрон. Звуци трубе уносили су се над храмом, обележавајући свако жртвоприношење, и левити су водили иза себе масе људи, певајући молитвене химне.

Заклану јагњак вешали су на куке све до Подворја или на кочеве... и у таквом положају су их драли. Унутрашње сало одвајало се од трупа и заједно са мирисима полагало на олтар. Овчије руно се одвајало на страну – то је био приход свештенства. Затим се церемонија понављала са другом групом и даље, док нису побијене многе хиљаде јагњаца.

Када се велико клање окончало, свештеници су спирално крв у Подворју, а људи се разилазили по кућама, изнајмљеним собама и шаторима и спремали се за гозбу...”³

„Благослове Који долази...”

Дакле, десетог нисана Господ наш Исус Христос приближавао се на магарцу Јерусалиму. До Кедронске долине, иза које почиње град, водила је падина са Маслинске горе. Овде, на стени горе, мноштво јеврејских ходочасника, који су дошли у град на Пасху, са свечаним песмопевањима и повицима изашли су у сусрет да Га поздраве. Многи од богомољаца чули су већ о оном чуду, које је Исус учинио претходног дана: о васкрсењу Лазара у сеоцету Витанији, које се налази-

ло у близини. Такво задивљујуће чудо могао је учинити само Месија!

„Обузети усхићењем једни су стали кидати палмине гранчице и, тресући њима у ваздуху, бацали их на друм испред Исуса, други су скидали са себе одећу и стављали је под копита магарца. Један је настојао да превазиђе у усрћу другог... Погледи свих нехотице су се окретали ка Исусу, који је, очито, доносио са собом у Јерусалим његову пређашњу свету величину. Нада у славно царство Месије, чинило се, готово да се остварила.

Тако ће нас – мислили су људи – Он помирити са Богом, разгневленим нашим гресима! Он ће успоставити царство праоца нашег Давида! Под сенком Његовом поново ћемо се насладити миром, нећемо бити робови многобожаца! Пунота патриотских осећања изнова се изражавала у клицањима; са свих страна досипали су гранчице, цвеће и одећу; чешће и гласније разлегало се: Осана”⁴.

На суседној гори Морија, Јерусалим је био видљив као на слици. На врху горе коју је Ирод правнао уздизао се огроман Храм. Због својих многобројних мемерних стубова, који су сијали белином, чинио се као вештачки огроман ледник, а од крова, покривеног златом, као да се одбијало небројено муња. Велелепност Храма призивала је у сећање срећна времена Давида и Соломона, али украшена орловима римска тврђава Антонија, с њеним огромним кулама, владала је над узвишицом Храма, подсећајући на окупацију земље од странаца.

Код подножја Маслинске горе пружао се Гетсимански врт. Код камене ограде врта, иза које су били видљиви врхови маслина, Спаситељ заустави магарца. На Христовом лицу примећиваше се дубока туга.

Пре хиљаду година овде је, по овом камењу, бос, бришући сузе са лица, ишао цар Давид. Бежао је из Јерусалима од свог сина Авесалом, који је подигао против њега, свог рођеног оца, побуну. Управо овде, одмах после мостића Кедронског потока, на почетку успона на Јелеонску гору, саопштили су му да га је издао један од његових најприснијих пријатеља: „А Давид пође на Гору Јелеонску, ишао је и плакао, глава му беше покривена; ишао је бос, и сви људи који бежу са њим, сваки покриваше своју главу, ишли су и плакали. Донесоше глас Давиду и рекоше: и Ахитофел је међу завереницима са Авесаломом” (2Цар. 15, 30–31).

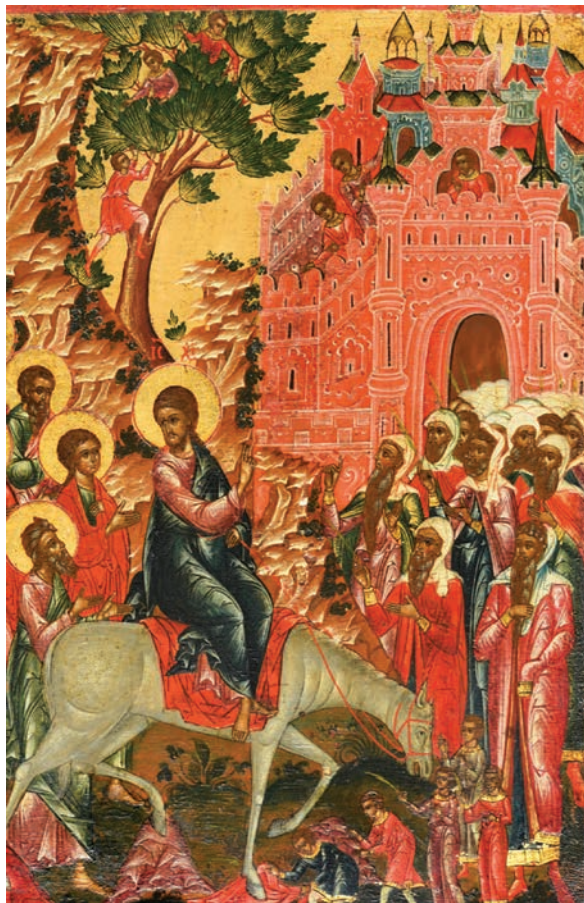
Касније је издајник Ахитофел изгубио веру у победу Авесаломових побуњеника. У очајању се вратио „у дом свој, у град свој, и начинио завештање дому својему, обесио се, и умро” (2Цар. 17, 23).

И овог часа, након хиљаду година, чини се да су још памтили горке сузе цара, изданог од свог некадашњег саветника и присног пријатеља...

Управо овде, у Гетсиманском врту, почињу страдања Христова. Овде ће се молити Оцу Своме Небеском до крвавог зноја. Овамо ће наоружане људе довести нови Ахитофел, бивши ученик и пријатељ, који ће постати издајник, Јуда Искариотски. Потом ће, на суду у Преторији, Понтије Пилат изјавити: „Не налазим на Њему никакве кривице” (Јн. 19, 4), самим тим признавајући Га непорочним (како се овде не сетити да је жртвено јагње морало бити без порока!). А потом ће Он, непорочно Јагње Господње, бити одведен на заклање на Голготу. Заклање се дешава четрнаестог дана, као што је било

и заповеђено у Књизи Изласка. Његово пречисто Тело неће оставити до следећег дана и сахраниће га ужурбаном. И кост Јагњета, као што је одређено у Књизи Изласка, неће се сломити, зато што, када дође војник да би сломио Његове ноге и самим тим убрзао смрт, показаће се да је Распети већ испустио свој дух...

Све се то дешава у петак четрнаестог нисана, а већ

у суботу, петнаестог нисана, док Тело закланог за грехе човечанства – Јагњета Господњег – буде почивало у Гробу, Његова душа спустиће се у преисподњу. Спаситељ ће покидати све катанце и резе, скинуће врата преисподње, разрушиће њену ограду са свим стражарским кулама и узеће ка Њему испружене руке Адама Првосазданог и Еве. Јагње ће их буквално ишчупати из Шеола и повести у онај Рајски врт, који су они, чинило се, заувек изгубили. Скупа са њима, Христос уводи у Едем радосну поворку њихових потоака: Авеља, Сита, Еноса, Ноја, Сима, Јафета, Мелхиседека, Авраама, Исака, Јакова, Јова, Руту, Давида, Соломона, Исаију, Јеремију, Језекиља, Данила, Јездру, Неемију, Осију, Јаила, Амоса, Авдију, Јону, Михеја, Наума, Авакума, Сотонија, Агеја, Захарију, Малахију, мученике Макавејске, Витлејемске младенце, своје

сроднике Захарију и Јелисавету, Светог Претечу Јована, своје декицу и бакицу Јоакима и Ану, свог нареченог оца Јосифа. И са њима много, много других...

Али све ће то бити потом. А догле Он јаше у Свети град ради тога да би пострадао, ради тога да би био понижен и распет – зато што је за то дошао на земљу:

„Оче мој Небески, нека буде воља Твоја...“, тихо је проговорио Спаситељ, отржући се од мисли о предстојећим страдањима и, изнова светлећи лицем, помилова сагнути врат магарца.

Млађахно магаре, које никада није носио јарам, заустављајући се поред Гетсиманског врта, придиже главу, погледа веселим паметним очима на обе стране и, зарза: „Иха! Иха! Иха!”, које се истог часа сливаше са повицима који су допирали са свих страна: „Осана! Благословен који долази у име Господње!”, и лагано настави свој пут ка каменом мосту, који пролази изнад Кедровског потока.

Превео са руског Горан Дабетић

напомене:

¹ Иннокентий Херсонский, святитель. *Последние дни земной жизни Иисуса Христа.*

² Pitre Brant. *Jesus and the Jewish Roots of the Eucharist.*

³ Мортон Генри. *Святая Земля.*

⁴ Иннокентий Херсонский, святитель. *Последние дни...*

Јован Валентин Истрати, свештеник

НАЈДУБЉА ПРОВАЛИЈА У СВЕТУ

У Свету и Велику среду Црква нам предлаже причу о жени блудници, која се сузама и благодаћу очистила од губе грехова.

Спаситељ Исус Христос вечера у дому поштованог грађанина, којег је исцелио од губе. Тамо свраћа жена лаког понашања и баца се пред Господа, умива му ноге сузама и брише их својом косом, разбија сасуд од ала-вастера и са скупоценим миром помазује Христа. Овај поступак, изузетан по својој дубини, изазива код оних који служе за трпезом презир и јарост. Јуда ће управо после ове вечере отићи првосвештеницима и предати Господа.

Овде видимо огромну провалију у опажању света, и на земљи се широко отвара бездани тектонски расед. Са једне стране Јуда, који је видео како мртви устају из гробова на позив Господа, који је видео како спада губа са обезобличених тела, који је жудно посматрао како се светлост улива у очне шупљине слепаца, који је слушао како неми проговарају и разговарао са глумима којима је Христос отворио слух, а ипак предаје Христа за тридесет сребрњака.

Са друге стране, жена која нуди своје тело на продају, која никада није видела Господа, ништа није знала о Његовом јеванђељу, није видела ниједно чудо, али осећа како се основе њеног постојања потресају. Руше се трули ослонци њеног живота, сахну страсти унутар ње и ишчезавају од горких суза, које она пролива у жудњи да измени свој грешни живот. Са шкргутом зуба она кида на комаде свој ум, пун страсних успомена, и очи своје претвара у изворе суза, које умивају ноге Божије, чистије од небеса.

Најпрљавија твар дотиче се Пречистог, помазује ноге Божије. И у овом трену дешава се чудо: њена природа, потресена плачем, очишћава се од додира Исцелитеља целе васељене. Она схвата Божанственост Христа и кар-

динално мења свој живот.

Јеврејски свештеници, који су целог живота пажљиво учили о Месији, када је дошао на земљу, убили су га. Грубо су изврнули сијасет пророштва о томе када ће се Он родити, где, како, од какве Деве, шта ће чинити, како умрети и како васкрснути ради нас. Тупо су научили наизуст масу стихова Закона, а кад им је дошао Закон вечне љубави, усмртили су га на Крсту. Целог живота спремали су се за сусрет с Богом, а када је Бог дошао, прикуцали су га на Дрво.

То показује како је превртљива људска природа, како у трену можемо изгубити све због своје гордости и злобе, али и како можемо стећи Царство сузама и покајањем.

Смрт Спаситеља преокреће вредносне стожере васељене, показује очњаке света, изврће наопачке темеље земље, истискује дубине смисла из тајни Божијих и дарује нам их у Крви Спаситеља. Сва мудрост овог света у трен ока показује се испразном.

Као што је рекао свети Максим, „Христова смрт – то је суд над судовима“. Свему се суди Крстом и Васкрсењем. Ми више не можемо остати неопређени. Или смо са фарисејима и свештеницима, који се

смеју над Умирућим за нас, или са женама-мироносицама, које у плачу кидају своја срца у подножију Крста. Или лукаво климамо главом, гледајући смрт Јагњета љубави, или сагињемо главу у прах да бисмо примили од Њега благослов.

Зато Страсна седмица раздељује Црно море овог света надвоје: са једне стране су хулитељи Крста, идолослужитељи утробе своје, заједљиви критичари, рационалисти, крвожедне звери, које себе називају људима. Са друге стране су они који плачу, верују, који се храбре при светлости Распетог, смирене слуге Умрлог за нас. Као што је говорио велики Павле, „постасмо као сметлиште света, свима смеће до сада“ (1 Кор. 4, 13).

Док је још времена на земљи, сакупљајмо сузе у путиру свога срца. Осећајмо Његову Божанственост, као што је осетила посрнула жена. Окусимо тугу Његовог Крста, као што је Он испио нашу жуч. Умијмо ране љубави Спаситеља својим сузама. Прогутајмо кап из океана Божанствене боли, која нас гледа како пропадамо у мраку, и испунимо се Његовом радошћу, када нас изводи из ада и заувек смести у свој загрљај.

Превео са руског Горан Дабетић

Никола Урошевић, протођакон

ЖИВЕТИ ТАЈНОМ ЧАСНОГ КРСТА

На овогодишњем братском састанку свештенства Колубарско-посавског архијерејског намесништва Шумадијске епархије у цркви Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу – поводом исповести свештеника – богословски реферат о томе шта значи живети тајном Часног Крста, припремио је протођакон из Лазаревца Никола Урошевић. Аутор у првом делу рада говори о томе да је некада Крст био симбол осуде и казне, а да се код Јевреја поистовећивао са проклетством, да у Старом Завету постоје места у којима се појављују праслике Часнога Крста, о јако важном догађају проналаска Часног Крста, о значају Крста у богослужбеном животу наше Цркве. Верзију за штампу приредила редакција Каленића

Крст у богослужбеном животу Цркве

Часни Крст заузима важно место у богослужбеном животу наше Цркве. На почетку свих радњи у току богослужења прави се знак крста. Много пута на сваком богослужењу и на самој Литургији сви присутни изно-ва и изнова изражавају знаком Крста да су Христови. Крст нас на тај начин подсећа како треба увек да имамо у себи мисао о томе да је немогуће да живимо без Крста, а да се називамо хришћанима.

Знак Крста се налази свуда у богослужбеном простору, на већини црквених предмета, сасуда, на одежама, на богослужбеним књигама... Скоро све богослужбене радње се чине знаком Крста. Све је, дакле, у богослужбеном животу у знаку Крста. У богослужбеној недељи свака среда и петак су посвећени Крсту. Међу дванаест највећих празника Цркве налази се празник посвећен Часном Крсту – Воздвижење Часнога Крста. Поштовање Крста у молитвама је толико да се у многима обраћамо Часном Крсту као личности. Једна од недеља Васкршњег поста је посвећена Крсту, управо из следећих разлога:

„Пошто четрдесето-дневним постом на неки начин се и ми распињемо и умртвљујемо страсти, имамо горчину патњи, имамо чамотињу и падамо духом, зато се износи у храму Часни Крст, да нас освежи и утврди, напомињући нам страдање Господа нашега Исуса Христа и да нас утеши. Пошто се наш Бог ради нас разапео, колико нама приличи да за њега чинимо? Гледајући

на приказ Владичиног страдања и сећањем и надом на славу Крста, олакшавамо наше муке. Као што је наш Спаситељ узишао на Крст и прославио се доживевши срамоћење и горчине, тако приличи и нама да чинимо, ако некада и пострадамо или доживимо тугу, да би се са Христом и прославили. Са друге стране, када идемо дугим и тешким путем и напором оптерећени, па ако нађемо негде дрво доброг хлада, мало поседнемо и одморимо се и као освежени настављамо даље пут и подвиг. Тако и сада у време поста да би наставили тешки пут и подвиг, поставили су свети оци усред поста живоносни крст, да нам даде одмор и освежење, те да нас охрабри и учини лакшим преостали напор, онима који се труде.“¹

Такође, и све Свете Тајне су прожете знаком Крста. Освећење воде се врши Крстом. И да закључимо, Крстом почиње и Крстом се завршава свака богослужбена радња у Цркви.

Часни Крст као средство испуљења и спасења

Часни Крст је средство којим је Христос спасао свет и Његова сила није у Његовом облику, односно у томе што је то крст сам по себи, већ у томе што је то Христов Крст. Христос је на Крсту принео самог себе за цео свет и на тај начин Крст представља жртвеник. Крст је врхунац свих Христових мука, бола, смрти и свега онога што је предузео за нас. Највећи бол и највеће понижење је Христос доживео на Крсту за нас. Постао је због нас проклетство да би нас ослободио проклетства од греха и закона.

Целокупно дело Христово, сво Његово човекољубље сажима се у Крсту. Свети Григорије Палама приповеда како је неко иронично упитао једног од богоносних отаца да ли верује у Распетог, овај му је одговорио: да верујем у Онога који је распео грех. На Крсту је Богочовек разрешио трагедију људске слободе која је проузроковала непослушност првостворених, „и био послушан до смрти, и то до смрти на крсту“ (Флп 2, 8). Тако је поново усмерио нашу слободу према нашем Творцу, Тројичном Богу.²

На Крсту је победио смрт тиме што је нашу смрт учинио својом, а својим васкрсењем нам је подарио живот и нераспадљивост. Преко Крста нас је спријатељио са Богом Оцем и подарио нам опроштај грехова. На Крсту је на најубедљивији начин показао да нас воли безграничном љубављу, чак и у часу док Га распињемо. Кроз Крст нас је привео и ујединио у једно тело, нас, своју расејану децу; срушио непробојни зид који нас је делио и „саздао у себи новог човека“. (Еф 2, 15). Крстом је очистио и осветио небо, ваздух и земљу, будући да је распет испод

неба, подигнут у ваздух, а Његова пресвета крв се пролила по земљи.³

На Крсту је прино општу жртву за целу земљу и опште очишћење за целокупну људску природу. Отуда је страдао ван зидина града и изван Соломоновог храма, примећује Свети Јован Златоусти. Својим распећем, „уздицањем пуним смирења“ како каже једна древна молитва, уздигао је и нашу природу која се „кроз лажно уздицање и сујетно кретање спустила до ада“. На Крсту је показао да овај свет није последња реалност, него само пут према последњој стварности. Наравно, уколико се у овом свету крстоносно боримо против нашег егоизма. Тако је поново успоставио позитиван смисао овога света.⁴

Крст као победа над смрћу, грехом и ђаволом

На Крсту Господ је открио себе као јединог добротиниоца и спаситеља, избавитеља и животодавца универзума, и коначно осујетио свако дело ђавола, његове методе и заблуде, моћ и власт коју је имао над људима. Његова смрт на крсту је животворна и избавитељска, јер је, пре свега, добровољна. Господ приступа смрти не као осуђеник, него као цар који се жртвује за своје поданике, као што и каже: „Мени се ваља крстити крштењем, и како ми је тешко док се то не изврши“ (Лк 12, 50). Зато Византинци пишу на крсту: „Цар славе“ и сликају Христа необузетог болом, него Господа(ра) и бола (руке на крсту су хоризонталне).

Христова смрт је стварна. По телу је Он за нас страдали Господ који је по свом Божанству нестрадалан. Христова људска природа је доживела бол распећа и целу предсмртну агонију. Било је неопходно да наш Господ потпуно доживи смрт, а не само феноменолошки. У Гетсиманском врту се Христова људска природа покорила Божанској вољи и природи, иако се уплашила. Страдао је за грешнике, иако је био безгрешан. Од самог оваплоћења Христова људска природа је била уједињена са Божанском и то јединство је, као што је познато, ипостасно у личности Логоса Божјег.

Христов Крст је, као што пише у Посланици Светог апостола Павла: „за Јудеје саблазан, за Грке безумље,

а за нас верујуће божанска сила и божанска мудрост“ (1. Кор 1, 23). Крст означава живот кроз смрт и то је заправо највећи парадокс у историји. Кроз проклетство – благодат. Кроз понижење – слава. Кроз смирење – узвишење. Свети Григорије Палама је на ову тему рекао: „То је, дакле, сила и мудрост Божија, да кроз немоћ победи, да се кроз смирење уздигне, да се кроз сиромаштво обогати.“⁵

Идући на добровољно страдање Господ каже: „Сад се прослави Син човечији“ (Јн 13, 31). И у другим деловима Јеванђеља Крст се карактерише као слава Христова. Слично говори и Свети Јован Златоусти: „Крст који је раније био ствар срамоте и казне сада постаје слава и част. А да је крст слава чуј Христа који каже: Оче, прослави ме славом коју сам имао код Тебе пре него што је свет настао, подразумевајући овде славу Часног Крста.“⁶

Тајна Крста у животу православних хришћана

Најважније за нас православне хришћане је да заиста у нашем животу буде присутна тајна Часног Крста. А то заправо значи да Крст означава две најважније заповести Христове, вертикално љубав према Богу, а хоризонтално љубав према ближњима.

А такође нам говори да се та љубав мора базирати на жртви за друге, на љубави која не тражи већ даје, као што се каже у Химни љубави: „Љубав дуго трпи, благотворна је, љубав не завиди, љубав се не горди, не надима се, Не чини што не пристоји, не тражи своје, не раздражује се, не мисли о злу, не радује се неправди, а радује се истини, све сноси, све верује, свему се нада, све трпи“ (1. Кор 13, 4-7)

У Новом Завету се каже да је потребно да свако узме свој Крст и да крене за Христом, који је Пут, Истина и Живот. На том крстоносном путу је потребно разапети своје страсти и жеље, а то значи да је потребно непрестано радити на себи. Круна свега је заједничарење са Христом у Евхаристији, али потребно је дакле и борити се са старим човеком у нама, да би се у нама уобличио нови човек, који не робује варљивим страстима и жељама овога света. Јер, који се са Христом разапеше, са Христом ће и васкрснути.

Узети свој Крст и ићи за Христом

И апостолима Христовим је било јако тешко да разумеју да ће Христос да страда. Као што је познато, многи Јевреји су веровали да ће их Месија избавити од земаљске власти Римљана и због тога су, између осталог, и одабрали Вараву, уместо Христа. У људској природи је да одбија страдање. То се најбоље види у догађајима који су претходили Христовом Преображењу. Апостол

Разапињање тела са страстима и жељама

„А који су Христови, распеше тело са страстима и жељама“ (Гал. 5, 24). Ово значи да одрицање од себе значи да треба да се боримо против страсти и овоземаљских жеља наше пале природе. Ово наравно не значи да главни акценат нашег духовног живота треба да буде само и искључиво аскетска борба са грехом. То јесте неопходно, али само уз Божју помоћ и редовним

учешћем у Евхаристијском животу Цркве. Само у заједници Цркве је могуће видети које све страсти нас муче и само тако можемо знати шта је све оно што треба да разапнемо ради изграђивања Тела Христовог.

Постови су прилика да се у потпуности посветимо борби са нашим страстима. Поготово о томе говоре припремне седмице за Велики Часни пост. Већ од недеље када се чита Јеванђеље о Закхеју потребно је да се сви запитамо колика је јака жеља у нама за Христом и за променом у нашем животу. То је најбитнија полазна тачка на путу ка Васкрсу.⁸

Остале припремне недеље нас такође подсећају о значају борбе са нашим страстима. Посебно треба истакнути последњу недељу праштања, јер једна од најјачих страсти – гордост – често нас спречава да опростимо својим ближњима.

Дакле, живети тајном Крста значи да је неопходно да разапињемо наше тело у смислу да се увек боримо са нашим страстима и да не заборавимо да није грех само учинити нешто лоше, већ је грех и не учинити добро дело у нашој заједници.

О борби са осам страсти

У данашњем времену реч „страст“ има позитивно значење и означава сасвим нешто друго од онога што је заправо изворно значење те речи. Учење Цркве о осам страсти углавном није толико познато у самој Цркви колико би требало да буде. Углавном, влада уверење да је борба са страстима резервисана само и једино за оне који су се одлучили за монашки начин живота. У последње време у Руској православној Цркви се издају књиге које баве аскетиком везаном за мирјане.

Ово никако не значи да се искључиво треба посветити само борби са страстима, јер би то водило у једну крајност, која би лако могла да се претвори у нешто што није део православне духовности. Важно је подсећати се да страсти нису саме по себи лоше, оне су нешто природно у човеку, али у нашој палој природи имају погрешно усмерење. На пример, као што је познато, нема ништа лоше у природној потреби за храном, међутим претеривање постаје грех. То важи и за све остале страсти. То значи да борба са осам главних страсти не треба да се темељи само на њиховој негацији, већ што је најва-

Петар је похваљен од Христа, јер је на прави начин исповедио веру у Њега као Сина Божјег. Међутим, одмах после тога је Христос објашњавао ученицима да Син Божији треба да пострада и да ће бити убијен. Желео је да их постепено уведе у тајну Крста. Апостол Петар је реаговао тако што је рекао да то неће бити, и Христос тада упућује добро познате речи називајући Петра противником, јер мисли оно што је људско, а не оно што је Божије. Затим је Господ додао да ко хоће да иде за њим, мора да се одрекне себе и да узме свој Крст. Такав пут није разумљив овоземаљским схватањима о благостању и срећи. Господ каже: „Ако хоће ко...“, да би показао да врлина долази од слободне воље, а не од нужности. Онај који иде за Исусом није само онај који га исповеда као Сина Божјег, већ и онај који трпељиво подноси све невоље и искушења.⁷

Ове речи Господа су веома важне за све хришћане, јер оне показују да је страдање неизбежан део хришћанског живота. Не можемо да следимо Христа ако нисмо спремни да поднесемо непријатности, неправде, бол, патњу, па и смрт. То је цена коју морамо да платимо да бисмо били достојни Његовог Царства. Не постоји други пут, осим пута Крста. Крст је симбол наше вере, наше љубави, наше наде и наше победе. Крст је оружје којим се боримо против силе зла. Крст је извор наше радости и утехе. Крст је знак наше славе и части. Узети свој Крст и ићи за Христом значи да живимо по Његовој вољи, да га слаavimo и да га сведочимо.

жније, потребно је развијати оне врлине које су супротне страстима.⁹ На пример, ако је неко имао страст да узима оно што није његово, не само да треба да престане то да ради, већ треба да развије код себе врлину милосрђа. Исто тако и за све остале страсти. Треба признати и да није у духу Православља систематизација грехова, па и било чега другог, али потребно је некада имати правила као помоћ у борби са грехом. Према учењу Светих Отаца подела на осам страсти је главна подела, а свака од тих страсти има своје подврсте.

Стари и нови човек

Сваки човек који долази у свет, због последица пада, долази у стању греха и смртности и то представља евидентну и несумњиву чињеницу.¹⁰ Путања нашег крстоносног пута треба да буде од старог ка новом човеку. Стари човек живи у греху, далеко од Бога и Његове воље. То је човек који је подложен смрти, страстима и злу. То је човек који је изгубио сличност са Богом коју је имао на почетку стварања. То је човек који је роб света и свога ја, који не познаје истинску љубав, радост и мир. Свети апостол Павле описује старог човека као оног који „пропада у жељама варљивим“ (Еф 4, 22), који је „свесно непријатељ у злим делима“ (Кол 1, 21), који је „под законом греха“ (Рим 7, 23).

Стари човек је онај који живи по телу, а не по Духу. *По телу* значи по природи која је пала и изобличена грехом, а не по природи која је створена по образу Божјем. *По телу* значи по себичним и пролазним жељама, а не по Божанским и вечним вредностима.

Свети апостол Павле наводи многа дела тела која су карактеристична за старог човека: „А позната су дела тела, која су: прељуба, блуд, нечистота, бесрамност, идолопоклонство, врачање, непријатељства, свађе, пакости, гнев, пркоси, раздори, јереси, зависти, убиства, пијанства, раскалашности и слично овима...“ (Гал 5, 19-21). Ова дела плоти су противна вољи Божјој и доводе до пропасти и осуде. Она су извор несреће и зла у свету и у човеку.

Нови човек је човек који је обновљен у Христу, који је у Богу и Његовој вољи. То је човек који је победио страсти. То је човек који је повратио сличност са Богом коју је имао на почетку стварања. То је човек који је слободан од света и свога ја, који познаје истинску љубав, радост и мир у Духу Светоме. Свети апостол Павле описује новог човека као оног који се „обнавља за познање, према лику Онога који га је саздао“ (Кол 3, 10), који је „помирен с Богом“ (Рим 5, 10), који је „ослобођен од закона греха и смрти“ (Рим 8, 2).

Свети апостол Павле наводи многе плодове Духа који су карактеристични за новог човека: „А плод Духа јесте: љубав, радост, мир, дуготрпљење, благод, доброта, вера, кротост, уздржање...“ (Гал 5, 22-23). Прелаз од старог ка новом човеку је могућ само по благодати Божјој која се излива на нас посредством Христа и Његовог Часног Крста. Христос је на Крсту нама даровао живот вечни.

Тајна крста у Евхаристијском животу Цркве

Литургијски начин живота треба да је прожет еклисиолошком свешћу, а некада је јако тешко то применити у свакодневном животу. Сви смо условљени својим

биолошким идентитетом. Међутим, као православни хришћани дужни смо да га надвладамо својим еклисиолошким идентитетом. И тада нам сви парохијани заиста постају браћа и сестре у Христу. А за то је неопходан подвиг. И то је заправо један Крст, где више немамо право да размишљамо онако како ми желимо, већ онако како су хришћани дужни да поступају у заједници Тела Христовог.

На тај начин сви парохијани, без обзира да ли су клирици или лаици, у свом животу могу да остваре тајну Крста у оквиру своје заједнице, где Крст постаје символ љубави према Богу и ближњима, где се сви уграђују у Тело Христово најтешњим везама, јер у свима тече иста Крв Господа нашег Исуса Христа. Без Евхаристије сва наша борба са страстима и борба да се одрекнемо старог човека у себи је узалудна.

У Литургији се добија опроштај и победа над гресима. Литургија као икона Царства небеског нам сведочи да Тајна Крста у нашем животу има своје испуњење у Васкршем јутру осмог дана, у чему се огледа смисао наше вере, јер ако Христос није васкрсао, узалудна је вера наша.

Ма колико да истражујемо и причамо о Тајни Часнога Крста, то ће ипак остати тајна. Немогуће је разумом схватити како је могуће да Син Божји страда. Јеврејима то није било јасно. Чак им је то личило на хулу на Бога. Ту велику тајну једино је могуће прихватити вером. Ми чланови Цркве смо дужни да у свом животу остваримо ту тајну не само на речима, већ и на делима.

Поготово је тешко данас да млади прихвате Христа и учење о страдању и распећу и о томе да свако треба да узме свој Крст и иде за Христом. По мерилима данашњих млађих генерација, Христос је животно неуспешан. Према таквом схватању борба са страстима је нешто што је резервисано само за монашки начин живота, а опет, монашки начин живота је резервисан за оне који нису успели у животу. У таквом окружењу Црква мора да проповеда Распетог и Васкрелог Христа и да покаже, пре свега младима, да је живети тајном Часнога Крста једини прави пут ка Небеском Јерусалиму.

напомене:

¹ *Посни Триод*, 561-562.

² Архимандрит Георгије Капсанис, *Крст Христов и Његов значај у нашем животу*, <https://www.eparhija-sumadijska.org.rs/библиотека/item/2035-архимандрит-георгије-капсанис-крст-христов-и-његов-значај-у-нашем-животу>, 15. фебруар 2024.

³ Исто.

⁴ Исто.

⁵ Исто.

⁶ Исто.

⁷ Свети Теофилакт Охридски, *Тумачење Светог Еванђеља од Матеја*, Манастир Високи Дечани 2004, 167.

⁸ Александар Шмеман, *Велики пост*, Братство Светог Симеона Мироточивог, Врњачка бања 1999, 19.

⁹ *Добротољубје, II том*, Манастир Хиландар 2005, 23.

¹⁰ Дражен Периф, *Теме хришћанске антропологије*, Институт за теолошка истраживања ПБФ, Београд 2015, 56.

Лазар Марјановић

ИЗ ПОСТА У ПОСТ – ИЗ СЛАВЕ У СЛАВУ

Онога дана када Црква прописује почетак овогодишњег Великог поста празнује се и Преподобни Марко Подвижник. Привилегија, али и утеха јесте да нам аскета, који је толико био урођен у Свето Писмо да га је и напамет знао, буде сапутник на путу ка Васкрсу. Његове поуке својим ученицима, ако их прихватимо као да су нама упућене, могу нам бити велико охрабрење како бисмо *свето бојите поста непорочно прешли*, како вели химнограф.

Од многих дела Преподобног, Свети Никодим Светогорац је успео да пронађе свега неколико и да их уврсти у „Добротољубље“. Тако је до нас доспела „Посланица монаху Николају“, богата саветима и утехама. Управо из ње црпимо неопходне путоказе како нам пост не би прошао неосетно, не изазивајући никакву реакцију у нашем животу. Поучавајући монаха Николаја, Преподобни Марко пише: „Никако немој себи дозволити да због помрачења злом заборавношћу, или због лењости, престанеш са присећањем на Његова многа и велика добротинства, како не би бесплодно и неблагодарно проводио остало време живота.“

Када ништа не бисмо знали о посту, да никада нисмо посетили ниједно богослужење, ове речи би нам биле довољне да схватимо шта заиста Црква од нас тражи. Још од припремних недеља, пред нас се износе јеванђељски ликови попут Закхеја, митарa и фарисеја, блудног сина, како бисмо их непрестано имали пред очима.

Као што Свети владика Николај у „Прологу“ предлаже које би теме у дану требало созерцавати, тако и Црква жели да нам каже да наша пажња буде усмерена на конкретне личности. Са тим догађајима и личностима се не престаје ни у време поста. Пред нама су сада Свети Андреј Критски и Преподобна Марија Египћанка, прваци смирења и покајања, затим, Свети Григорије Палама, Часни Крст, Јован Лествичник... Читањем њихових житија, певањем химни, молећи се њима, ум неће лутати и бити бесплодан, како упозорава Преподобни Марко. На тај начин ћемо извежбати наша чула да на сам помен ових свештених имена сву своју пажњу мобилишу и упуте ка једном и јасном циљу.

Свети Игњатије Брјанчанинов, на трагу нашег светитеља, врло јасним језиком говори о пажњи: „Душа сваког вежбања у Господу јесте *пажење*. Ако човек не *пази на себе*, онда су сва таква вежбања неплодна, мртва. Ко жели спасење, тај мора да уреди себе тако да може да *пази на себе* и када је сам и када је окружен људима и заузет пословима, дакле у свим оним ситуацијама у које га, понекад, саме околности увлаче против његове воље. Страх Божији нека претегне на ваги срца над свим осталим осећањима: тада човек лако *пази на себе* и у келијном тиховању и усред светске буке и вреве.“ А на другом месту додаје: „Расејан човек је као дом без врата и брва: никакво благо не може бити сачувано у таквом дому; он је отворен за лопове, разбојнике и блуднице. Расејаност је увек повезана са лењошћу, или са бесдржајним занимањима која се са правом могу убројати у лењост“ („Аскетски огледи“, том други, 7, 81). Ако само погледамо како је Црква назвала недеље Великог поста, схватићемо да никако није проблем у томе да ли

има садржаја којем ћемо посветити пажњу, већ да ли смо спремни да жртвујемо своје беспосличарење зарад враћања Богу.

Када уђемо у великопосни ритам, често буде тешко одржати молитвено правило на истом нивоу све до Васкрса. Зато је отац Александар Шмеман говорио да наше *сећање на Бога* треба да буде разноврсно. Он упућује да бисмо „могли унапред да саставимо списак књига за читање током поста. Није неопходно да све буду духовне, нису сви људи позвани да буду теолози. Ипак, тако много 'богословља' се крије у појединим књижевним делима, а Црква благосиља све што обогаћује наш интелект, сва-

ки плод истинског људског стваралаштва који, правилно употребљен, задобија духовну вредност“ („Велики пост“, Крагујевац 2020, 117). Не само што обогаћује интелект, него и чува ум усредсређеним на *једино потребно*.

Видимо да Свети Марко Подвижник свом ученику говори да се непрестано присећа спасоносних дела Господњих, а не само у време када се не једе мрсна храна. Пост је период када интензивније посвећујемо време Богу, не бисмо ли тако стекли навику да и у време мрса исто чинимо. Ако се то буде десило, онда смо заиста пре-умили – почели да успешније обуздавамо ум да се не расипа на бесплодне ствари. У томе опет нисмо сами, јер се Црква побринула да нам у недељама након Васкрса предочи нове узоре. Тако имамо ликове Светог апостола Томе, Мироносица, Раслабљеног, Самарјанке, Слепог, Светих отаца... Сви ови празнични дани обележени су личностима који су решење своје не-целовитости тражили у сусрету са Васкрслим Господом. Тома је своје неверовање исправио додиром, Раслабљени је показао јаку и храбру жељу да оздрави пред Христом, Самарјанка је своје спасење нашла смиревши се пред Богом. Дакле, нико од њих није рођењем задобио спасење. Иза свега тога се налази велики подвиг, снажна жеља, упорност, небројено падање и небројено устајање – небројено умирање и небројено васкрсавање. Време након празника Васкрсења, не представља испуштање кормила нашег живота. Тада наступа време радости и убирања плодова.

Посна атмосфера нас охрабрује да се упустимо у потрагу за смислом живота, а не да живот оставимо по страни. Завршетком поста се та потрага не завршава, већ она добија другу димензију, оличену у њеној конкретној примени у животу. Ако је време овог поста, на пример, било усмерено на уништавање површних односа са људима, онда ће мрсни период бити време када ће се показати плодови те борбе. Ако се они покажу као добри, већ наредне године ће задатак поста подразумевати нешто друго. Заправо, кроз овакво схватање се пост доживљава као истинска промена која човека води слободном живљењу у Христовом изобиљу. Из поста у пост – из славе у славу.

Преподобни Марко Подвижник се сваке године прославља истог датума, мирно нас чекајући да га замолимо да нам буде сапутник и да, као и ученик Николај, затражимо његов благослов. „Потражи у себи она три силна дива ђаволова, тј. заборавност, лењост и незнање“, каже светитељ, и „обукавши се у оруђа правде, са сваком молитвом и мољењем, силом Духа Светог, ти ћеш одважно и храбро победити поменута три дива мислених иноплеменика: са изврским сећањем по Богу и свагда помишљајући на оно што је *истинито, што... је поштено, што... је праведно, што... је чисто, што... је достојно љубави, што... је на добру гласу, што је врлина, што је похвале достојно* (Упореди: Флп 4, 8).“

ПАСХАЛНЕ СТИХИРЕ

Нека васкрсне Бог и растура се непријатељи Његови, и да побегну од лица Његовог они који га мрзе.

Данас нам се показа Свештена Пасха, нова света Пасха, тајанствена Пасха, најчаснија Пасха. Та Пасха је Христос Избавитељ, непорочна Пасха, велика Пасха, Пасха верних, Пасха која нам отвара рајске двери, Пасха која освећује све верне.

Као што нестаје дим, нек' ишчезну, као што се во- сак топи од огња.

Дођите, жене благовеснице, и реците Сиону оно што сте виделе: прими од нас радост благе вести о Христовом васкрсењу; весели се, ликуј и радуј се Јерусалиме, јер си видео Христа цара како излази из гроба као Же- ник.

Тако да изгину грешници од лица Божија, а праведни- ци да се обрадују.

Жене мироносице дођоше рано ујутро на гроб Онога који живот даје, нађоше анђела како седи на гробу и он им се обрати говорећи овако: Што тражите Живога међу мртвима? Што оплакујете непропадљивога у трулежи? Идите и јавите Његовим ученицима.

Овога дана, који Господ створи, обрадујмо се и раз- веселимо се.

Свану нам дивна Пасха, Пасха, Господња Пасха, нај- часнија Пасха. Загрлимо један другог са радошћу јер је Пасха. О Пасхо, избављење од жалости, јер данас Хрис- тос засија из гроба као из дворца, испуни жене радошћу, говорећи: проповедајте апостолима.

Слава Оцу и Сину и Светоме Духу, и сада и увек и у векове векова.

Дан васкрсења, свечаност нека нас просвети и за- грлимо један другог. Рецимо и онима који нас мрзе: браћо, опростимо све празнујући васкрсење и тако вик- нимо: Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт сагре и онима у гробовима живот подари.

Марко Јефтић, јереј

ПРАВОСЛАВНЕ ОСНОВЕ ПОРОДИЧНИХ ВРЕДНОСТИ

Излагање јереја Марка Јефтића на Форуму о мултиполарности одржаног 26. и 27. фебруара т. г. у Москви. На Форуму је учествовало више од 350 учесника из 130 држава са свих континената. На Форуму су лично или путем видео позива говорили Његова Светост патријарх московски и сверуски Г. Кирил, председник Руске федерације Владимир Путин, министар спољних послова Руске федерације Сергеј Лавров, протојереј Андреј Ткачов, филозоф Александар Дугин и многи други. Отац Марко је своје излагање имао у оквиру сесије „Традиционалне вредности“

Уважени учесници! Драга браћо и сестре!

Велика ми је част што имам прилику да Вам се данас обратим и укажем на неке сегменте везане за православне основе породичних вредности. Уверен сам да ће искуство православне Цркве бити драгоцено и онима који нису хришћани.

Разлика међу половима је посебан дар Творца људи-ма, од стране Њега створених. „И створи Бог човека по лику своме, по лику Божијем створи га; мушко и женско створи их“ (Пост. 1, 27). Будући да су подједнако носиоци лика Божијег и људског достојанства, мушкарац и жена створени су за целовито јединство једно са другим у љубави: „Зато ће човек оставити оца свога и мајку своју и прилепиће се жени својој; и биће двоје једно тело“ (Пост. 2, 24). Утеловљујући првобитну вољу Господњу за стварањем, Богом благословена брачна заједница постаје средство за продужење и умножење људског рода: „И благослови их Бог, и рече им Бог: рађајте се и множите се, и напуните земљу и владајте њоме“ (Пост. 1, 28).

Особености полова нису ограничене на разлике у телесној грађи. Мушкарац и жена представљају два различита начина постојања у јединственом човечанству. Потребно им је заједничарење и међусобно допуњавање. Међутим, у палом свету, односи међу половима могу постати изопачени, престати да буду израз богомдароване љубави и дегенерисати се у манифестацију грешне везаности палог човека за самог себе.

Високо ценећи подвиг добровољног целомудреног безбрачја, прихваћеног ради Христа и Јеванђеља, и увиђајући посебну улогу монаштва у њеној историји и савременом животу, Црква се никада није с презиром односила према браку и осуђивала је оне који су, погрешно разумевајући жељу за чистотом, омаловажавали брачне везе.

Хришћанство је допунило паганске и старозаветне идеје о браку узвишеном сликом сједињења Христа и Цркве. За хришћане брак није постао само законски уговор, средство рађања и задовољења привремених природних потреба, већ, по речима Светог Јована Златоустог, „тајна љубави“, вечно јединство супружника једно са другим у Христу. Хришћани су у раној Цркви брак склапали црквеним благословом и заједничким учешћем у Евхаристији, што је била древна форма савршавања Свете тајне брака.

Иста вера супружника, који су удови Тела Христовог, је најважнији услов за истински хришћански и црквени брак. Само породица сједињена у вери може постати „домаћа Црква“ (Рим. 16, 5; Фил. 1, 2), у којој муж и жена, заједно са својом децом, расту у духовном усавршавању и познању Бога. Одсуство једномислија представља озбиљну претњу интегритету брачне заједнице. Зато Црква сматра својом дужношћу да призива вернике да ступају у

брак „само у Господу“ (1. Кор. 7, 39), односно са онима који деле њихову хришћанску веру.

У складу са древним канонским одредбама, Црква ни данас не даје благослов за склапање брака између православних хришћана и нехришћана. Сагласно пстирској икономији, православна Црква, како у прошлости тако и данас, сматра да је могуће да православни хришћани склапају бракове са римокатолицима, припадницима древноисточних цркава и протестантима који исповедају веру у Тројичног Бога, уз предуслов да благослов за брачну заједницу добију у православној Цркви и да децу крсте и васпитавају у православној вери.

Црква инсистира на доживотној верности супружника и нераскидивости православног брака, на основу речи Господа Исуса Христа: „Што је Бог саставио, човек да не раставља... Ко отпусти жену своју, осим за прељубу, и ожени се другом, чини прељубу; и ко се ожени отпуштеницом, чини прељубу“ (Мт. 19, 6; 9). Развод брака Црква осуђује као грех, јер доноси тешке душевне патње супружницима (барем једном од њих), а посебно деци. Изузетно је забрињавајућа тренутна ситуација у којој је велики број бракова разведен, посебно међу младима. Ово што се дешава постаје права трагедија како за појединачне личности, тако и за народ.

Господ је прељубу, која скрнави светост брака и разара брачну верност, назвао јединим прихватљивим разлогом за развод. У случајевима различитих сукоба међу супружницима, Црква свој пастирски задатак види у томе да свим доступним средствима (поучавање, молитва, учешће у Светим Тајнама) заштити интегритет брака и спречи развод. Свештеници су, такође, позвани да воде разговоре са онима који желе да се венчају, објашњавајући им важност и одговорност корака који предузимају.

Нажалост, понекад, због грешне несавршености, супружници нису у стању да сачувају благодатни дар који су примили у Тајни брака и да сачувају јединство породице. Желећи спасење грешника, Црква им даје могућност за исправљање и спремна је, после покајања, да им допусти приступ Светим Тајнама.

Црква је у складу са животним околностима, поред прељубе и уласка једне од страна у нови брак, као разлоге за развод уврстила и отпадништво супружника од православља, противприродне пороке, немогућност испуњавања брачних дужности, које је настало пре брака

У оним изузетним случајевима када је дозвољен трећи брак, период епитимије се, по правилима Светог Василија Великог, повећава.

Домаћу цркву чине мушкарац и жена који су заједницом љубави, сједињени у браку и стреме ка Христу. Плод њихове љубави и заједнице су деца, чије је рађање и васпитање, по православном учењу, један од најважнијих циљева брака. Породица као домаћа Црква је јединствен организам чији чланови живе и граде своје односе на основу закона љубави. Искуство породичне комуникације учи човека да превазиђе грешну себичност и поставља темеље за здраво друштво. У породици, као у школи побожности, формира се и учвршћује исправан однос према ближњима, а самим тим и према свом народу, према друштву у целини. Живи континуитет генерација, почевши од породице, налази свој наставак у љубави према прецима и отаџбини, у осећању укључености у историју. Због тога је толико опасно уништавање традиционалних веза између родитеља и деце, чему, нажалост, у великој мери доприноси и начин живота савременог друштва. Улога породице у развоју личности је изузетна, не може бити замењена нити једном другом друштвеном или државном институцијом. Уништавање породичних веза је неизбежно повезано са поремећајем у нормалном развоју деце и оставља дуг, понекад неизбрисив траг на њиховом читавом животном путу.

У прехришћанском свету постојала је идеја о жени као о бићу нижег реда у поређењу са мушкарцем. Црква Христова је у потпуности обзнанила достојанство и призивање жене, дајући јој дубоку верску основу, чији је врхунац поштовање Пресвете Богородице. Према православном учењу, благодатна Марија, благословена међу женама (Лк. 1, 28), открила је сама собом онај највиши степен моралне чистоте, духовног савршенства и светости до којег је човечанство могло да се уздигне и који превазилази достојанство анђелских чинова. У Њеној личности је освећено материнство и потврђена важност женског рода. Добровољним учешћем Богородице савршена је Тајна Оваплоћења; тиме је Она укључена у дело спасења и препорода човечанства.

Црква веома поштује јеванђелске жене мирносице, као и многобројне личности хришћанки прослављених подвизима мучеништва, исповедања и праведности. Од самог почетка постојања црквене заједнице, жене активно учествују у њеном организовању, у литургијском животу, у делима мисије, проповеди, образовања, добротинства. Иако високо цени друштвену улогу жена и поздравља њихову политичку, културну и друштвену равноправност са мушкарцима, Црква се истовремено опире тенденцији да се умањи улога жене као супруге и мајке. Темељна једнакост достојанства полова не укида њихове природне разлике и не означава идентитет њихових призивања како у породици, тако и у друштву.

Црква не види назначење жене у простом подражавању мушкарцу и у надметању с њим, већ у развоју свих способности које јој је Господ дао, укључујући и оне које су својствене само њеној природи. Не стављајући нагласак само на систем расподеле друштвених функција, хришћанска антропологија женама приписује много више место од савремених атеистичких идеологија. Жеља да се униште или умање природне поделе у јавној сфери није карактеристична за црквени ум. Пошне разлике, као и друштвене или етничке разлике, не ометају приступ спасењу које је Христос даровао свим људима: „Нема више

или је било последица намерног самоповређивања, болест од лепре или сифилиса, дуготрајно одсуство уз непознато место пребивалишта, осуда на казну уз лишење свих имовинских права, угрожавање живота или здравља супружника или деце, полни односи међу блиским члановима породице, проституција, приморавање супружника на превару или проституцију, неизлечиве тешке душевне болести и злонамерног напуштања једног супружника од стране другог. У нашим данима, ова листа може бити допуњена разлозима као што су СИДА, медицински потврђен хронични алкохолизам или зависност од дрога, извршен абортус уз неслагање мужа или, у другом случају, уз приморавање од стране мужа.

Црква не утиче на људе да ступе у други брак. Међутим, након законског црквеног развода, према канонском праву, недужном супружнику је дозвољен други брак. Лицима чији се први брак распао и прекинут је њиховом кривицом, дозвољено је да ступе у други брак само под условом покајања и испуњења епитимије изречене у складу са канонским одредбама од стране Архијереја.

или је било последица намерног самоповређивања, болест од лепре или сифилиса, дуготрајно одсуство уз непознато место пребивалишта, осуда на казну уз лишење свих имовинских права, угрожавање живота или здравља супружника или деце, полни односи међу блиским члановима породице, проституција, приморавање супружника на превару или проституцију, неизлечиве тешке душевне болести и злонамерног напуштања једног супружника од стране другог. У нашим данима, ова листа може бити допуњена разлозима као што су СИДА, медицински потврђен хронични алкохолизам или зависност од дрога, извршен абортус уз неслагање мужа или, у другом случају, уз приморавање од стране мужа.

Црква не утиче на људе да ступе у други брак. Међутим, након законског црквеног развода, према канонском праву, недужном супружнику је дозвољен други брак. Лицима чији се први брак распао и прекинут је њиховом кривицом, дозвољено је да ступе у други брак само под условом покајања и испуњења епитимије изречене у складу са канонским одредбама од стране Архијереја.

Јудејца ни Јелина, нема више роба ни слободнога, нема више мушког ни женског, јер сте ви сви један (човек) у Христу Исусу“ (Гал. 3, 28). Међутим, ова сотириолошка констатација не значи вештачко осиромашење људске различитости и не треба је механички преносити ни на какве друштвене односе.

Врлина целомудрености, коју проповеда Црква, основна је унутрашњег јединства људске личности, која мора остати у стању хармоније душевних и телесних сила. Блуд неизбежно нарушава хармонију и интегритет човековог живота, наносећи озбиљну штету његовом духовном здрављу. Разврат отупљује духовни вид и стврдавава срце, чинећи га неспособним за праву љубав. Срећа пунокрвног породичног живота постаје недоступна блуднику. Дакле, грех против чедности повлачи и негативне друштвене последице.

Порнографија, која представља експлоатацију сексуалне жеље у комерцијалне, политичке или идеолошке сврхе, доприноси потискивању духовних и моралних принципа, сводећи на тај начин човека на ниво животиње коју води само инстинкт. Пропаганда порока наноси посебну штету неутврђеним душама деце и омладине.

Људско тело је чудесна творевина Божија и предређено је да постане храм Духа Светога (1. Кор. 6, 19–20). Осуђујући порнографију и блуд, Црква уопште не позива на презир тела или полне интимности као такве, јер су телесни односи мушкарца и жене благословени од Бога у браку, где постају извор продужења људског рода и исказују чедну љубав, потпуну заједницу, „јединство душа и тела“ супружника за које се Црква моли током чина венчања. Напротив, оно што заслужује осуду јесте претварање ових чистих и достојних односа по Божијем домостроју, као и самог људског тела, у објекат понижавајуће експлоатације и трговине, осмишљен да извуче себично, безлично, без љубави и изопачено задовољство. Из истог разлога Црква неизоставно осуђује проституцију и проповед тзв. слободне љубави, која потпуно одваја телесну блискост од личне и духовне заједнице, од пожртвовања и потпуне одговорности једних за друге, што је једино могуће у доживотној брачној верности.

Разумевајући да школа, заједно са породицом, треба да деци и адолесцентима пружи знања о полним односима и физичкој природи човека, Црква не може да подржи оне програме „сексуалног васпитања“ који као норму препознају предбрачне односе, а још мање разне изопачености. Потпуно је неприхватљиво наметање оваквих програма ученицима. Школа је осмишљена да се одупре пороку који уништава интегритет појединца, да негује чедност и да припреми младе за стварање снажне породице засноване на верности и чистоти.

Поштујући време које нам је одредио домаћин, желео сам у неколико главних тачака да вам изложим основе православног учења о породичним вредностима. Она нису само реликт неке давне прошлости, већ у данима у којима се налазимо и у којима се посебно напада породица и нормални односи међу људским личностима, православно предање може пружити аутентични одговор на ова искушења. Како ми то кажемо у Цркви – традиција није обожавање пепела, већ одржавање ватре. Нека би нас топлиота јеванђелског учења крепила и надањивала за све битке, које ћемо морати да водимо да бисмо очували породицу.

Хвала вам на пажњи!

На српски превела и прилагодила: Наташа Јефтић

ХИМНОГРАФИЈА ПРАЗНИКА ЖИВОНОСНОГ ИСТОЧНИКА

Небески Владика је славна чуда на теби Најнепорочнија у почетку учинио, када је са небеске висине као кап кише у твоје тело кануо, Богоневесто! Тебе је извором сваког добра вернима учинио, јер ти као воду благодати, изливаш неоскудно обиље исцелења и добрих дела, свима којима телесно здравље и душевна помоћ треба.

Тебе као небеску ману и свети извор рајски искрено називамо Дево, јер благодат из твога извора као река земљом тече и све четири стране света увек чудесима напаја. Свако ко ову воду иште њу и добија, зато се хришћани радују и са вером притичу, захватајући светињу свагда слаткоречиву.

Токове исцелења изливаш Дево, свима који са вером увек притичу твоме извору, Богоневесто, ти на дар изливаш обилно и богато болеснима исцелења, слепима јасан вид дарујеш, многе хrome усправљаш, а узете си подигла и умрле оживела, троструким напајањем, ти си паћенике од бујице злих духова исцелила.

Ко може испричати сву силу твоју Изворе, који непресушним чудима обилујеш? Јер чиниш многа надприродна исцелења. О, величине, коју свима изливаш! Не само да си од паћеника болести одагнала, него и душевне патње переш и чистиш, Неокаљана. И свима који ти са љубављу притичу дајеш велику милост.

Радуј се живоносни изворе, који као море изливаш чудеса по целом свету. Ти си као духовни океан, ти изливањем благодати превазилазиш и токове Нила. Други Си-лоаме, који воду изливаш, као из најславнијег камена, ти имаш силу Јордана. Ти си заиста постала спасоносна небеска мана, јер сваком ко долази са потребом, ти си богата и заиста неоскудна дароватељка. Мати Христова и Богоневесто, ти целом свету изливаш велику милост.

Опевајмо верни узвишеним песмама, Дево, небески облак који је Христа животворца као небеску кишу, на земљи неизмењена излила. Она живо хита и воду бесмртности и обожења излива, као амвросију и нектар који никад не нестаје после пијења. Она уклања жеђ са душа које пате, зато пијмо од ове воде духовне, јер реке обожења теку из њеног духовног тела и свима се благодат непресушна излива.

Радуј се Изворе јер си Живот примила, одакле се вечно благодат излива, па теку исцелења и сваку силу болести, немоћи и зла одгони. Ти си слепима прогледање, а губавима свето очишћење, јер за сваку болест лекове изливаш, свима који са вером притичу храму твоме. Ти си Мати Христа и Бога Речи велико и оопште исцељење, заиста спремно и бесплатно, јер изливаш целом свету велику милост.

Затрубимо песме, славитељи празника и запљескајмо крај воде и радујмо се и веселимо, због вечних река из живоносног извора. Цареви и кнежеви нека се окупе, и из непресушног извора благодати нека захвате, јер је и царе-ве спасла и са постеле њих додиром подигла. Сви пастири окупљени, од овог кишног облака воду спасења захватајмо, за здравље у болестима, снагу у невољама, за освежење у жеђима, за вид ослепелима и слух глувима, за исцелење напаћених болестима. Она је у смрти живоносна и свима вернима воду победе и спасења излива. Зато запљескајмо и овако узвикнимо: Ти, Пречиста, увек реке живота из извора изливаш, зато не престај Дево никада, да се молиш за слуге твоје.

(Четвртак Светле седмице, Вечерње, глас 6)

ПРОСЛАВА ПРАЗНИКА СРЕТЕЊА ГОСПОДЊЕГ И ДАНА ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У ОРАШЦУ

На дан празника Сретење Господње у устаничком месту Орашац прослава Дана државности Републике Србије је започета Светом архијерејском Литургијом у храму Васнесења Господњег у Орашцу. Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован је служио Свету архијерејску Литургију уз саслуживање ректора Богословије „Свети Јован Златоусти“ протојереја ставрофора Зорана Крстића, архијерејског намесника опленачког, протојереја ставрофора Миладина Михаиловића, архијерејског намесника орашачког, протојереја ставрофора Миће Ђирковића, архијерејског намесника јасеничког, протојереја ставрофора Велибора Ранђића, протођакона Ивана Гашића и ђакона Александра Бабића.

Поред верног народа који је усрдно у молитвеној атмосфери одговарао на прозбе, појали су и чланови хора богословије „Свети Јован Златоусти“ из Крагујевца. Протојереј ставрофор Зоран Крстић је по читању Светога Јеванђеља верне поучио својом беседом:

„Срећан празник браћо и сестре. Покушајмо да замислимо за тренутак колико људи у току свакога дана сретнемо. Претпостављам да би се ту радило о десетинама најразличитијих сусрета. Велики део тих сусрета за нас прође готово незапажено. Нисмо ни свесни да смо прошли поред неког човека, да смо можда изменили по који поглед са неким човеком. Сећамо се вероватно оних сусрета који су протекли макар уз најједноставнији поздрав, а можда смо запамтили и неки сусрет који је имао и неки дубљи и виши ниво. У сваком случају, сви ми свакодневно имамо десетине сусрета најразличитијих врста. Оно што је занимљиво у свему томе било би можда питање колико су нам ти сусрети важни? И колико пажње посвећујемо тим сусретима? И рекао бих да је кључни појам за њихову оцену, то колико им пажње посвећујемо. Да ли се после неколико дана уопште сећамо тих сусрета? Оваквих или онаквих. Ако бисмо то посматрали

на један други начин, могли би да се запитамо јесу ли сви ти сусрети у којима није било довољно пажње са наше стране, можда и са друге стране, заправо читав низ пропуштених прилика за људскије, дубље односе међу нама? А када саберете све те десетине и десетине свакодневних сусрета признаћете да се то накупи поприлично за једну годину, а за десет година колико је све то пропуштених прилика? Данас, на празник, у овој јеванђелској перикопи коју смо управо чули имамо једну прилику и опис једне прилике која није пропуштена. Дакле старац Симеон годинама, деценијама чека да види и да се сретне са Спаситељем, и ту прилику када му се она указала није пропустио. Потпуно му је јасно било, Духом Светим вођен, да оно дете које је узео у своје руке јесте Спаситељ. Дакле, та прилика није пропуштена. Оно што би у свему томе било важно, јесте да размислимо мало о нашој присутности у сваком моменту. Зашто пропуштамо прилике? Рекао бих зато што смо стално на неком другом месту. Кад смо овде размишљамо шта ће бити за десет минута, за петнаест минута, шта треба да урадимо, где треба да будемо, а заправо овај једини, јединствени и, рекао бих, уникатни тренутак који имамо сада, пропуштамо. И то показује заправо да смо без довољно пажње и без довољно присутности. Наше аскетско предање, рекао бих чак и пустињско предање, и те какву пажњу поклања управо присутности, јер само ако смо присутни свим срцем и свом душом онда поред тога што гледамо можемо нешто и да видимо, јер то нису исте ствари гледати и видети, нису исти глаголи. Ми најчешће само гледамо, а рекао бих ипак ретко да нешто и видимо, управо зато што нисмо присутни, стално смо на неком другом месту. Е сад опет да се вратимо овоме што смо управо чули. Старац Симеон је и те како био присутан. Дакле, претпостављамо у том мноштву људи којих је било око храма, он је својом пажњом, својом присутношћу, својим, рекао бих, даром Светога Духа, тачно знао ко је Спаситељ. И то знање о томе ко је Спаситељ подразумева исто тако присутност и подразумева пажњу. Јер опет, током свих ових двадесет векова то питање ко је Спаситељ није баш ни једноставно, а посебно није једноставан одговор који се даје на то питање.

Најпре, данашњи човек може да се запита, а какав Спаситељ? Од чега би то требало да ме спасе било ко, па чак и Син Божији? Рекао бих као одговор на то питање да данашњи човек можда више очекује побољшање свог живота у сваком смислу, па чак и финансијском смислу, него што заиста очекује спасење. Врло често се ми молимо Господу да нам помогне да нам нешто дометне што нам фали, било опет некакве материјалне ствари или евентуално здравље, али врло ретко вапимо Господу за спасењем. А старац Симеон управо о томе говори, дакле говори: сад могу да одем, сад могу да умрем, јер су очи моје виделе Спаситеља.

Размислимо, браћо и сестре, још једном, дакле из ког разлога црква недвосмислено и само на тај начин Христа именује рекао бих и ословљава као Спаситеља? Дакле, као онога ко треба да нас спасе. Предуслов за то јесте свакако да се ми осећамо као они који пропадају. Јер само човек који пропада и који се налази у огромној опасности може да завапи за Спаситељем. Онај који се осећа релативно добро не тражи Спаситеља. Можда би желео мало помоћи да му буде још боље, али Спаситељ му није потребан. И дакле, то разумевање ко је Христос, како нам и сам Симеон, односно ова јеванђелска перикопа говори, јесте да ће Христос бити знак против кога ће се говорити, знак препоречни, као онај кога ће људи просуђивати на најразличитије начине. Најпре, са једне стране, да је то заправо Бог који је само привидно човек, дакле, то је једно тумачење које је некада давно у прошлости било актуелно, али више је актуелно и до дана данашњег виђење Христа као човека са врло високим даром, односно способностима и талентима, али ипак само човека, оснивача још једне у низу светских религија. Оно што и зашта се црква вековима борила јесте да сачува веру пре свега и виђење, односно сведочанство и откривење да је Христос Син Божији, дакле Богочовек, и Бог и човек. И то је подлога и темељ нашег спасења. Али, тај Спаситељ наш, јесте Спаситељ у сусрету, јес-

те Бог сусрета, Бог који иде ка нама и пружа нам руке, и на тај његов први корак ми треба да одговоримо. Дакле да и ми будемо људи сусрета и да схватимо колико су сусрети важни у животу. Јер ево пажња Симеонова и сусрет су довели до тога да је држао Спаситеља у рукама. Присутност и пажња праоца Аврама су довели до тога да је он угостио самога Бога, односно Свету Тројицу. Да се вратим сад оном почетном питању да ли можда можемо да претпоставимо колико смо сви ми у животу пропустили прилика да некемо помогнемо, да некемо упутимо лепу реч, да некога подржимо зато што нисмо били пажљиви, зато што нисмо били присутни, зато што су нам мисли биле ко зна на којој страни, или зато што једноставно нисмо видели човека испред себе, јер нам је непрестано поглед замагљен нашим проблемима и нашим жељама и путевима којима бисмо желели да ходимо.

Овај празник има и ту димензију да се, рекао бих, окренемо и да разумемо да у дну нашег срца, у тој, како бих рекао, нултој тачки нашег постојања се дешава и треба да се дешава сусрет са Господом и сусрет са другим људима. Јер све те пропуштене прилике које смо имали са људима, у исто време су и пропуштене прилике да откријемо Бога. Јер то је оно што ми хришћани носимо као Откровење, да се не може волети Бог а да се истовремено не воли човек, по речи Господњој, „када учинисте једноме од ових малих, мени учинисте“. Та пажње коју нисмо посветили човеку јесте заправо пажња коју нисмо посветили Богу. И на неки начин она сведочи о нашој вери.

Још једном, браћо и сестре, са жељом да попут старца Симеона увек будемо присебни и пажљиви, јер ако то не будемо у неком моменту Спаситељ може да прође поред нас а да тога не будемо свесни. Дакле, са тим позивом на присебност и пажњу у животу још једном срећан празник да сте живи и здрави”.

Након заамвоне молитве Епископ Јован је пререзао славски колач данашњих свечара. Прослава Дана државности Републике Србије настављена је испред спомен школе „Први српски устанак“ у Орашцу. Епископ Јован је одржао помен за пострадале војнике и војсковође у Првом српском устанку. Након помена положени су венци испред споменика Војду Карађорђу. По полагању венаца се присутнима обратио Ивица Дачић, први потпредседник Владе задужен за спољну политику и министар спољних послова, после њега се обратио председник Републике Српске Милорад Додик, а потом је уследио пригодан културно-уметнички програм, а потом се присутнима у име председника Републике Србије обратио и Милош Вучевић, потпредседник Владе Србије и министар одбране.

Епископ Јован је у поподневним сатима служио и парастос војду Ђорђу Петровићу – Карађорђу, у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ОСВЕЋЕЊЕ ТЕМЕЉА НОВЕ ЦРКВЕ У МАНАСТИРУ БРЕЗОВАЦ И СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА

Дана 3. фебруара, у месту Брезовац код Аранђеловца, Епископ шумадијски Г. Јован је свештенослужио у манастирској капели посвећеној Светом Митрополиту Јоаникију. Владика је пре почетка Свете Литургије освештао темеље нове цркве у овом манастирском комплексу која ће бити посвећена Пресветој Богородици и полагању Њеног појаса. Његовом Преосвештенству су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Епископ Јован је након читања Светог Јеванђеља поучио верне, рекавши између осталог: „Данашње Јеванђеље нам каже да ће онога ко призна Сина Божијега пред људима, признати Син пред Оцем својим који је на Небесима. Како да у нашем животу признамо Сина Божијега пред људима? Првенствено кроз живот хришћански и кроз веру. Врло је важно да се не стидимо имена Божијега, јер ако се застидимо из било ког разлога Бога пред људима, то значи да се одричемо Бога. Ко живи по Богу, ко живи по Духу Светоме, тога Дух Свети води и руководи. Ми Духа Божијега задобијамо благодаћу Божијом. Ми смо Духа Светога добили у Светом Крштењу. Није тешко задобити Духа Светога, али се Дух Свети лако губи, када живимо нехришћанским животом. Да ли знамо чиме хранимо душу? Духом Светим хранимо душу, Светим Причешћем, чистим животом и чистим делима. Човек без Духа Светога пада у очајање, постаје гневан и сви му сметају. Сваки му је на путу, што кажу, па не може да прође. А не види да он не може да прође од самога себе, зато што је собом испунио себе и што стално сматра `нисам добио оно што сам требао да добијем`. Циљ хришћанског живота састоји се у стицању Духа Светога. Запечаћени смо даром Духа Светога на крштењу, само питање да ли чувамо тај печат. Помолимо се Богу да нам дометне вере, да сведочимо Бога Живога хришћанским животом. Дух Свети нас води и руководи, а Он је у Цркви Христовој, и зато Дух Свети води и руководи Црквом. И зато је Црква непогрешива, јер Дух Свети не може да погреша.“

Након Свете Литургије на којој је велики број верника узео учешће сјединивши се са Господом Исусом Христом приступајући Телу и Крви Његовој, уследила је трпеза љубави припремљена у конаку овог предивног манастира.

Немања Искић, јереј

ПРАЗНИК СВЕТОГ ГРИГОРИЈА БОГОСЛОВА У ГРОШНИЦИ

Уторак, 7. фебруара, на празник Светог Григорија Богослова, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у крагујевачком насељу Грошница, уз саслуживање крагујевачких свештеника. Након прочитаног јеванђелског зачала, Епископ Јован је честитао славу, рекавши између осталог: „Сабрали смо се да се Богу молимо и замолимо Светог Григорија да се и он моли за нас. Свети Григорије је био један од најумнијих људи Цркве Христове. Човек који је у себи носио Јеванђеље и човек који је живео по тој вери. Био је сав саткан од молитве. Рекао је да богослов није онај који много прича, већ онај који се моли. Сведочећи живог Бога првенствено својим животом, он је показао на делу шта значи бити богослов. Свети Григорије је био испуњен Духом Светим. Он га је учио познању тајни овога и онога света.“

Када нас је Бог створио, наменио нас је да будемо свети, онако како су се први хришћани у Антиохији назвали светима. Треба да, као и они, имамо једно срце и једну душу. Литургија се не служи за једног човека, већ за цео род људски. Ми треба да осетимо ту заједницу увек, а посебно на Светој Литургији. Истина о Логосу Божијем додатно нам је објашњена преко Светог Григорија Богослова, да бисмо могли да спознамо тајну Бога и тајну човека. Мишљење људско, ма колико било дубоко и свеобухватно, без Христа је обмана. Ако своје мисли не оплеменимо Христом, Црквом, Јеванђељем, онда су те мисли производ нашег, чисто људског ума. Људи смо, слаби смо. Богу треба наша преданост, да кажемо: `Боже, не могу да владам својим мислима, својим речима, својим делима, читав ти се предајем`. Узеће нас Бог и спасити молитвама Светог Григорија! Бог вас благословио!“

Душан Илић, протојереј

ХРАМОВНА СЛАВА МАЛЕ ЦРКВЕ У ТОПОЛИ

У понедељак, 12. фебруара, када наша Црква прославља Света Три Јерарха, поводом храмовне славе у цркви на Опленачком гробљу у Тополи, Свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Након прочитаног јеванђелског зачала беседио је Владика Јован, рекавши између осталог: „Света Литургија је извор

и циљ нашег живота и ако све не увире и извире из Литургије, онда је наш живот промашен. Литургија спушта небо на земљу, а земљу уздиже на небо. Када смо на Светој Литургији то је као да смо једном ногом закорачили у Царство Небеско. На Литургији прослављамо Свету Тројицу, прослављамо све свете угоднике и светитеље Божије међу којима и ова три светитеља: Светог Василија Великог, Светог Григорија Богослова и Светог Јована Златоустог. Ова тројица светитеља,

све оне који на било који начин помажу да се овај храм доврши. Ово је ваш билег, ваш печат, јер црква нема свој крај као што га имају зграде и фабрике. Поред зидане цркве потребна нам је и жива Црква, народ. Потребно је да се рађате, да се множите, да осећате ову цркву као своју мајку, да долазите да се задојите вечном истином, правдом и љубављу. Нека да Бог да што пре овај храм завршимо да га освештамо и да га вама предамо да се ту сабирате. Бог вас благословио и сваким добром даривао!“

Срђан Ђорђевић, свештеник

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА, РУКОПОЛОЖЕЊЕ И ЛИТУРГИЈСКО КРШТЕЊЕ У МЛАДЕНОВЦУ

У недељу о митару и фарисеју, 25. фебруара, када наша Света Црква празнује Светог Мелетија Антиохијског, Његово Преосвештенство Епископ шумадјиски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, уз саслуживање свештенства Шумадјиске епархије.

Након прочитаног Јеванђеља у богонадахнутој беседи Епископ Јован је између осталог рекао: „Недеља у којој се налазимо је припремна недеља, кроз коју Црква хоће да нас припреми молитвом, добрим делима, али првенствено кроз смирење за Велики и Часни Васкршњи пост. Данашње Јеванђеље нам говори о правој молитви кроз пример двојице људи, који су дошли у храм да се помолу Богу. Обојица су дошли са истим мотивом, али су се различито молили. Ова јеванђелска прича нам помаже да видимо да ли наша молитва личи на фарисеја, који се хвалио и величао или на скромног, скрушеног, али дубоко верујућег митара. Митар је био свестан својих грехова, док фарисеј тога није био свестан. Благо нама ако се смиравамо пред Богом и пред људима, али тешко нама ако се уздижемо и пред Богом и пред другима. Данашња јеванђелска прича је прва од оних која нас упућује на смисао поста који је пред нама. Смисао је поста да себе смиравамо, да појачамо молитве и да појачамо дела. Није Бог осудио фарисеја што је говорио да пости, да даје од свога што заради заједници, иако се чак и хвалио. Бог га је осудио зато што је другога осудио. Зато што је рекао хвала ти што нисам као овај митар. Молитве митара су сажете у неколико речи: Боже, милостив буди мени грешном! Ми се спасавамо милошћу Божијом, а не неким својим добрим делима, иако су она и те како потребна. Али нам је потребна милост Божија, јер не можемо ми толико добра дела да учинимо, да би се оправдали.“

У чин свештеника, Епископ Јован је рукоположио ђакона Небојшу Поповића и том приликом је између осталог рекао: „Служење, не управљање, не надимање, него његово служење Богу и Цркви и народу Божијем биће у Цркви светих Праведних Богородитеља Јоакима и Ане у Међулужју. Замолимо се Богу да благодат, коју Небојша данас прима, остане

просвећена Духом Светим, осветљавају пут хришћанима и упућују их на пут Христов. То је пут за који је Господ Исус Христос једини могао рећи: 'Ја сам Пут, Истина и Живот'. Данас смо у Јеванђељу чули како Господ каже Апостолима, а тиме и нама: 'Ви сте светлост свету'. Христос својом Божанском светлошћу обасјао је и осветлио и споља и изнутра васцело биће човеково. Он је извео на светлост људског сазнања и осветлио све тајне неба и земље. Тако је показао људима да је Он светлост која просвећује и освећује свакога човека. Уколико је Господ у нама и ми у њему онда и ми постајемо светлост. Светиљи су обасјани светлошћу Христовом и ту светлост су чували и тако и учили друге. Док будемо имали вере нисмо изгубљени. И када паднемо и огрешимо се, и када помислимо да нам нема спасења, вера ће нам рећи да нисмо у праву. Нека нас Дух Свети води и руководи. Бог вас благословио“.

Велики број верног народа причестио се Светим Даровима Христовим међу којима су били и ученици једног одељења ОШ „Карађорђе“ из Тополе са својим вероучитељем Александром Алексићем и учитељицом Слађаном Делић.

После заамвоне молитве освећени су славски дарови и пресечен је славски колач. Евхаристијско сабрање настављено је у кући породице Михаиловић славским ручком.

Стеван Илић, ђакон

ОСВЕШТАНИ ТЕМЕЉИ ЗА ЦРКВУ СВЕТОГА ЈОВАНА КРСТИТЕЉА У ДУЛЕНИМА

На празник Светог Власија и Светог Ђорђа Кратовца, 24. фебруара, Његово Преосвештенство епископ шумадјиски Г. Јован је у селу Дулени освештао темеље за нови храм Светог Јована Крститеља.

Преосвећени Владика се обратио окупљенима надахнутом беседом, рекавши између осталог: „Неизмерно хоћу да захвалим нашем брату Дејану, свештенику Слободану, брату Милинку као и свима вама Дуленцима који сте препознали ово свето дело које овде настаје. Велика је радост када се у селу гради кућа и цело се село сабира да помогне домаћину, а овде је већа радост, јер смо осветили темељ за дом Божији, где ће се, ако Бог да, служити Света Литургија и где ћемо се Богу милити и причешћивати. Ово село, иако је по броју мало, има велику љубав и велики одзив. Народ помаже и то ме радује. Нека Бог благослови све трудбенике, све мајсторе,

на њему до краја његовог живота. Небојша, нећеш изгубити благодат коју данас примаш, уколико ово што примаш, примаш са страхом Божијим. Зато бих те молио сада, пред невидљивим, а присутним Богом, свештенством и народом да се сећаш своје Педесетнице, јер данас благодат Духа Светога силази на тебе. Нема узвишеније службе него бити слуга Божији. Мораш да појачаш молитву и труд, да читаш, да учиш. Немој да будеш најамник, немој да живиш само од сувишка који добијаш, него живи вером. Нека те Господ укрепи, нека ти Господ помогне, нека ти је срећно и Богом благословено!".

Епископ је крстио током литургијског сабрања Максима, сина јереја Бојана Вићовца, пароха јагњилског, и његове супруге Јелене.

Након причешћа великог броја верника, сабрање је настављено у свечаној сали парохијског дома на трпези љубави, коју је припремило братство Светоуспенског храма.

Марко Стевановић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ВЕЛИКИМ ПЧЕЛИЦАМА

Дана 1. марта, када наша Света Црква прославља Светог великомученика Теодора Тирона, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Великим Пчелицама поводом храмовне славе. Његовом преосвештенству саслуживали су свештеници Епархије шумадијске.

Епископ је овом приликом одликовао орденом другог степена Светих мученика крагујевачких Александра Лазовића из Крагујевца и архијерејском граматом захвалности Љубомира Пауновића из Великих Пчелица.

Након прочитаног Светог Јеванђеља Епископ се обратио присутнима, рекавши између осталог: „Ако читамо житије Светог Теодора, видећемо да је он би образац вере, љубави и смирења. Када је изјавио да је хришћанин, ондашњи цар га је затворио у тамницу и мучио, али он је остао непоколебљив у вери. Доживео је да му се у свим тим мукама Господ јави и да га укрепи, да му каже `Теодоре не бој се, ја сам с тобом`. Живот Светог Теодора Тирона је сав био саткан од љубави, вере и смирења. На њега се односи данашње Јеванђеље, у којем смо чули како је Господ рекао ученицима. `ово вам заповедам да љубите један другог`. Бог је љубав. Можемо да имамо молитву и пост, али ако немамо љубави неће нам то много помоћи. Права хришћанска љубав воли сваког човека подједнако. Христос нас саветује да ако хоћемо да се одржимо са Богом и једни са другима, љубимо једни друге. Људи смо посвађамо се, завадимо се, али не треба у тој свађи да останемо. Човек без вере, наде и љубави, може ли се назвати човеком? Немаш љубави, немаш Бога. Љубав стално гони човека да буде бољи, приводи га Богу и човеку. Човек је слика Божија и ако је Бог љубав, онда би и човек требало да буде љубав. С љубављу се постаје савршен. Зато да се молимо

Господу да нам дода љубави и вере, као што је дао Светом великомученику Теодору. Немојмо се бојати ничега, осим непокајаног греха. Нека Господ помогне и Свети Теодор, нека благослов буде на свима вама који долазите у овај свети храм, да буде благослов на народу ове парохије, на свештенику, да буде благослов и на дашње колачаре. Нека је срећна слава и Бог вас благословио.“

Након Свете Литургије уприличена је трпеза љубави за присутне.

Срђан Ђорђевић, свештеник

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У СЕЛУ ЛУЖНИЦЕ

У недељу, 17. марта, када Света Црква прославља Преподобног Герасима Јорданског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Светоуспенском храму у селу Лужнице, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Овом приликом Владика је освештао палионицу свећа у порти цркве.

Након прочитаног јеванђељског зачала Владика Јован се обратио верном народу, рекавши између осталог: „Налазимо се на самом прагу Васкршњег поста. Данашња блага вест је врло кратка и могло би се рећи лака, јер нам говори да је спасење у опраштању. Ова Недеља је дан када праштамо и молимо Бога да нам опрости, али истовремено молимо и брата, сестру, сваког да нам опрости. Јеванђеље каже: `Ако опраштате људима сагрешења њихова, опростиће и вама Отац ваш Небески.` Највећи пример праштање јесте Господ наш Исус Христос. Њега су гонили, пљували, тукли, разапели, а Он је говорио: `Оче опрости им јер не знају шта раде`. Када су апостоли питали Господа колико пута треба да опростим брату своме, Господ каже: `седамдесет пута седам!` То значи бесконачно, зато што ми стално грешимо. Дух хришћанске вере је дух свепраштајуће љубави. Ова недеља је Недеља Праштања зато што је пост велико попрштење на коме треба победити грех у себи“.

Након Свете уследила је трпеза љубави, на којој се, са благословом Владике Јована, обратио књижевник Светомир Мацаревић речима: „Преосвећени Владико, часни оци и драги пријатељи. Данас је наше Лужнице, нашу парохију и све нас, озарио Ваш долазак, часни Владико, чиме сте нам приредили велику радост, као један од највећих духовних Српске православне цркве и наше Шумадијске епархије. Ваша достојна брига о читавој епархији као и нашој парохији, велико је ударје које снажи све нас, али и учи и поучава добрим делима и вери. Ово је посебна прилика да Вам покажемо шта су ваши парохијани у протеклој години урадили и изградиле за добро наше Цркве али и самих Лужница, села које уписано златним словима у ризници трајања и постојања. Све је ово урађено са Вашим благословом, окупљени око наше Цркве Успења Пресвете Богородице и предвођени нашим вр-

лим парохом Гојком Марковићем, као и људима из Црквеног одбора. Све се постиже слогом и Вашим благословом, Преосвећени Владико. О томе како се овде радило и градило, од 1876. године до данас налази се на ових десет паноа, у овој сали, који нама и свим будућим покољењима указују сликом и речју на Лужничку Цркву и Лужничане кроз векове. Зато, желим да из части и поштовања према Вама, Владико, као уздарје поклонимо и посебно смањене и спаковане ове паное, који ће се наћи у Вашој ризници. Зато, нека сада и увек, Лужичани, сви парохијани, као и народ епархије предвођени Вама, часни Владико, ткају најлепшу шареницу слоге, љубави, заједништва и свих доброта, у част предака и вере наших потомака. Хвала Вам на части и поносу, што сте Вашим присуством овај дан учинили срећним на видиковцу наше епархије, и желим Вам, драги Владико и часни оци, у име свих парохијана добро здравље и да нас и даље предводе у духовном трајању, с вером у Бога, на понос Српске Православне Цркве. Хвала вам!“

Ђорђе Милутиновић, цтец

ВЕЧЕЊА ПРАШТАЊА У ХРАМУ СВЕТОГА САВЕ НА АЕРОДРОМУ

У недељу 17. марта, служена је празнична вечерња праштања у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром. Вечерњу службу је служио ректор крагујевачке богословије протојереј ставрофор др Зоран Крстић. Богослужењу је молитвено присуствовао Његово Преосвештенство Епископ шумадјиски Г. Јован.

По завршеној вечерњој служби и прочитаним молитвама из Требника за почетак Великог поста, вернима и ученицима богословије обратио се ректор речима да је Црква препозна-

ла користи од поста и од таквог начина уздржања: „Господ нам говори да стално морамо да идемо напред и ка горе. То је наш пут. Међутим, није баш тако лако видети да ли ми напредујемо или назадујемо“. Дакле, требало би на неки начин у ове дане Великог Поста проценити који су то критеријуми нашега напредовања. Како ми то можемо да проценимо? Милост и доживљај да смо незаслужено добили живот, да смо незаслужено дошли до овога дана јесте први предуслов. Осећање да колико год дубоко пали, Господ нас не оставља ни једнога јединога момента је други. Господ је онај који нас безусловно воли. Ми треба да се запитамо од ове вечери па надаље колико ми волимо Господа? Да бисмо могли да одговоримо на то питање, требало би да одговоримо на питање колико нам је Господ важан и колико простора остављамо Господу у нашем свакодневном животу? Што је дуже време које посвећујемо Господу, то више показујемо да нам је важан и да на крају не можемо да живимо без Њега. Из тог животног става произилази наше благодарње Богу и Евхаристија и све оно што сматрамо врлинама. Размислимо о томе како бисмо могли да дефинишемо наше циљеве. Наша деца,

богословци, имају то као највеће могуће искушење. Док су млади чини им се да све постоји само због њих, и да само треба да пруже руку па да покупе дивне плодове овога света. Тај животни став бисмо могли да изразимо старом античком изреком „хлеба и игара“. Али то се односи и на све нас. Ту прастару римску изреку ми бисмо могли да кажемо као „пекара и кладионица“. Уколико схватимо да нам је то животни циљ, онда треба да будемо свесни да смо на погрешном путу и да нас је опхрвао дух овога света.

Оно за чиме тежимо јесу врлине и благодат Духа Светог. Пост често доживљавамо као ускраћивање. Али рекао бих да је то површно и нетачно доживљавање поста. Црква нас позива да се ослободимо од сувишних ствари да бисмо се посветили Господу и да бисмо што више могли да се приљубимо у Њега. Браћо и сестре, немојте да заборавите речи Господње који каже: `Ако ме волите заповести ћете моје држати`. Прво иде љубав према Христу, а онда остале заповести. Уколико не волимо Христа цаба нам све заповести. Уколико не постимо из љубави према Христу узалуд нам је пост. Бог не жели да нас мучи. Он само жели да му покажемо и узвратимо љубав, а што се више ослобађамо животнога баласта, тим пре ће нам време Великог поста бити радост а не осећај ускраћености или било шта друго. Отпочињући пост могу рећи оно што смо чули у молитви да ток Великог поста у миру и покајању прођемо и да у радошћу дочекамо Васкрсење Христово“.

У наставку службе присутни су тражили опроштај једни од других за све знане и незнане грехове, припремајући се на тај начин за време Свете Четрдесетнице.

Александар Ђорђевић, ђакон

НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

У Недељу Православља 24. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадјиски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Крагујевцу, уз саслужење свештенства Епархије шумадјиске. Протојереј Зоран Крстић, ректор Богословије Свети Јован Златоусти, после прочитаног јеванђелског зачала, обратио се верном народу надахнутом беседом.

Истог дана, у Саборном храму Успења Пресвете Богородице, са почетком у 16 часова почело је свечано вечерње богослужење у част победе Православља. У наставку богослужења, Преосвећени Владика, свештенство града Крагујевца и верни народ кренули су у литију, носећи у рукама иконе светих, симболизујући победу Православља. По повратку Литије у храм, Владика Јован одслужио је Молебан и прочитан је Синодикон, који садржи анатему или проклетство свих јеретика, посебно иконобораца, као и похвалу за све ревнитеље Православне вере.

Владика Јован, обраћајући се верном народу, рекао је између осталог: „Нека Господ помогне да очувамо веру Православну. Вера се не чува галамом и буком, вера се чува смирењем. Док слушамо Цркву, док верујемо у јеванђеље, док верујемо у Свете Оце, ако се молимо и тражимо спасење, Бог ће нас спасити. Зато нам треба не малOVERJE, не празноверје, не сујеверје, него вера. Веру треба да покажемо делима, јер вера без дела је мртва, и дела без вере су мртва. Колика нам је вера, толико имамо Бога у себи. Недеља Православља је победа Цркве у њеној пуноћи. Данас не прослављамо појединце, него целокупну Цркву славио као победника. У дан Победи православља празнујемо свештену и црквену историју, када је дошло до окончања епохе седам Васељенских сабора. На Седмом васељенском сабору био је проглашен догмат о поштовању икона, који нам говори о томе да је Бог, поставши човек, постао изобразив, то јест да је својим Оваплоћењем невидљиви и непојмљиви Господ примио човечански лик, и да Бог може бити представљен линијама и бојама. Основна истина наше вере у Оваплоћеног Бога Логоса се и исказује

преко поштовања светих икона. Није то само обичај, традиција, нека навика побожна, него је израз наше вере, њене суштине и њеног садржаја. Зато је Црква устројила да прва недеља Великог поста буде посвећена догађају победе икона, другим речима, Победе православља. Нека нам вечерашње сабрање, молитва и исповедање вере буду путоказ у нашем животу. Бог Вас благословио!“

По завршетку свечаног Молебна, старешина Саборног храма протојереј Дејан Марковић и братство Саборног храма, организовало је трпезу љубави.

Срећко Зечевић, протојереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА ПРЕЂЕОСВЕЂЕНИХ ДАРОВА У ЛАЗЕРЕВЦУ

У среду друге недеље Часног поста, 27. марта, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу.

Саслуживали су архимандрит Онуфрије (Вранић) игуман манастира Денковац, који је непосредно пред Свету Литургију исповедио свештенство колубарско-посавског намесништва, архијерејски намесник колубарско-посавски протојереј ставрофор Златко Димитријевић, протосинђел Евстатије (Драгојевић) из манастира Ђурђеви Ступови код Берна и свештеници Епархије шумадијске. Литургијском сабрању у лазаревачком храму присуствовао је, и на њему се причестно, велики број верника.

По благослову Епископа Јована народу се обратио протосинђел Евстатије (Драгојевић) рекавши између осталог: „На почетку поста помињали смо изгнање Адама из раја. Недељу дана пре тога читали смо из Светог Јеванђења причу о Страшном суду. Адам је спасоносну заповест Божију да не окуша од дрвета познања добра и зла, преступио. Он је први

који је пристао на превару да ће стећи знање, моћ и обожење мимо Бога и мимо Божије воље, кроз творевину. Уместо да обожи и Богу принесе творевину, она је постала за њега средство обожења, односно творевина је за њега постала Бог. Ми, по речи Христовој да човек не живи само о хлебу него о свакој речи која излази из уста Господњих, бирамо пут вере и живота са Богом, кроз Цркву, кроз коју долазимо до спасења и обожења, што је крајњи циљ нашег живота“.

После Свете Литургије, прочитан је овогодишњи темат „Живети тајном Часног Крста“, који је припремио протођакон Никола Урошевић. Након читања реферата уследила је дискусија о ономе што је у реферату речено. Духовно сабрање завршено је очинском поуком Преосвећеног Владике и трпезом љубави коју су припремили овогодишњи домаћини, братство храма Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу.

ЛИТУРГИЈА ПРЕЂЕОСВЕЂЕНИХ ДАРОВА У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У петак друге недеље Часног поста, 29. марта, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, уз саслуживање архимандрита Евтимија, који је пред Литургију исповедио свештенство јасеничког намесништва, и свештенства Епархије шумадијске.

Владика се обратио верном народу рекавши између осталог: „Налазимо се на крају друге седмице Васкршњег поста. Постили смо и молили се петнаест дана. Да ли смо се заиста уздигли на прву степену духовности или смо остали у истом стању како смо и започели пост? Основни циљ поста јесте очишћење душе и тела од страсти и слављење Бога. Шта нам вреди наука овога света, ако не знамо да постоји Бог, да постоји правда Божија, љубав Божија, да постоји добро. Нема човека без греха, али најалост има људи који сматрају себе безгрешним. Људски је грешити, али и покајати се. Пост нас уводи у покајање, а покајање је промена живота. Уз покајање иду подвиг и труд. Пост је Црква устројила пред највећи празник Васкрсења Христовог. Ако заиста постимо и ако се молимо, треба да чинимо и добро, јер немамо много користи без добрих дела. Нека је благословен данашњи дан и наше сабрање у овом Светом храму. Нека је срећно и благословено наше причешће.“

После Свете Литургије прочитан је овогодишњи реферат „Господ мој и Бог мој“, који је припремио јереј Милан Кеџић. Након читања реферата уследила је дискусија о ономе што је у реферату речено. Духовно сабрање завршено је очинском поуком Преосвећеног Владике и трпезом љубави коју је припремило братство храма.

Ђорђе Милутиновић, чтец

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КОСМАЈСКОГ

У среду, треће недеље Часног поста, 3. априла, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у храму Сретења Господњег у Раљи, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Светој Литургији претходила је исповест свештенства Архијерејског намесништва космајског коју је, по благослову шумадијског Првојерарха, обавио архимандрит Евтимије, настојатељ манастира Јошаница.

Велики број мештана, међу којима и значајан број деце дочекао је свог Епископа и са њим заједничарио у Богоугодном литургијском сабрању.

Преосвећени Владика се обратио сабраном народу рекавши између осталог: „Налазимо се у периоду Васкршњег поста. Пост је благословен од Бога још у рају, када је Бог благословио Адама и Еву и дао им је заповест да једу плодове са свог дрвећа у рају, само са једнога да не једу, а то је било дрво по-

знања добра и зла. Док су наши праоци живели по благослову и нису јели од тог дрвета, били су у радости Божијој. Ђаво их је преварио рекавши им да ће постати као богови ако окусе плод са забрањеног дрвета. И наравно, човек се полакомио. Човек жели да буде Бог. И у томе је сва несрећа људска што човек некако жели да Бога спусти на земљу, а да се он подигне на небо. Овде је у питању гордост. Премудри Солом каже 'почетак мудрости је страх Божији.' Имати страха Божијега значи плашити се да се не огрешимо о љубав Божију, као што се право васпитано дете плаши да се не огреша о родитељску љубав. Мудрост је и да се клонимо зла, греха, себичности, пакости, саможивости. А да очувамо мудрост помажу нам пост и молитва. Нека нам Господ помогне да истрајемо у посту и молитви, да се очистимо и да дочекамо радост над радостима, а то је Васкрсење Христово."

Након Литургијског сабрања приступило се читању реферата на тему „Оче, сагреших небу и Теби (Лк. 15, 21)“, који је припремио парох поповићки протонамесник Марко Стевановић. Након излагања приступило се дискусији, а Владика Јован је искористио прилику да поучи свештенство и да смернице за још плодноснији рад на њиви Господњој.

Потом је у ОШ „Цана Марјановић“ у Раљи одржан Васкршњи час, који су несепичним трудом и љубављу припремили ученици са својим вероучитељем и наставницима.

Бојан Миленовић, ђакон

АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА ПРЕЂЕОСВЕЋЕНИХ ДАРОВА У МИЛОШЕВУ

У петак Треће седмице Васкршњег поста, 5. априла, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у Цркви Светог пророка Јеремије у Милошеву код Јагодине, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Пре Литургије приступило се исповести свештенства Архиепископског намесништва беличког. Преосвећеног Владика дочекао је старешина ове сеоске богомоље, јереј Младен Алексић са члановима Црквеног одбора, свештенством, монашвом и верним народом Шумадијске епархије.

Владика Јован је у својој беседи између осталог рекао: „Налазимо се на крају Треће недеље Васкршњег поста. Три недеље требало би да буду довољне сваком хришћанину да провери себе. А пост је припрема. Намеће нам се питање да ли смо се заиста припремали за данашње Свето Причешће и да ли се припремамо да дочекамо најрадоснији празник Васкрсења Христовог? Свети Јован Златоусти, говорећи о Великом посту, каже: 'Немој ми, брате хришћанине, говорити шта си јео и шта ниси јео, него ми кажи јеси ли се променио? Јеси ли од злобног постао мирољубив? Јеси ли од гордог постао смирењни? Јеси ли од непослушног постао бар мало послушан?' Хришћанско учење није да ми изнуравамо тело, што не значи

да не треба да постимо, напротив, то је заповест, него да изнуравамо своје страсти, а то не можемо без поста и молитве. Пост треба да нас подстакне на покајање. Покајање значи да изменим, променим себе на боље. Али не могу да се променим ако не признајем да сам се огрешао о Бога, о ближњег, о Цркву. Нека сте срећни, нека сте Богом благословени, нека нам Свето причешће буде на оздрављење духовно. Бог нам је дао лек, зашто да га не узмемо? А ти су лекови у Цркви Христовој као телу Његовоме."

Након причешћа великог броја верних и благодарења, Преосвећени Владика је доделио Архиепископску грамату захвалности Петру Илићу из Јагодине за ревност у помоћи нашој Светој Цркви.

Уследило је пригодно послужење, као и излагање јереја Срђана Дангузовића, пароха кончаревачког, на тему „Крсту Твојем клањамо се, Владико, и Свето Васкрсење Твоје слаavimo“.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ У Манастиру ДИВОСТИНУ

У суботу, 6. априла, у навечерје празника Изношења Часног крста и Благовести Пресвете Богородице, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије у манастиру Дивостин, којим је почела прослава храмовне славе ове свете обитељи. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Епископ се окупљеним верницима на крају службе обратио беседом и рекао између осталог: „Нека нам је свима благословено навечерје празника Благовести Пресвете Богородице који смо започели вечерашњом службом као и празник Изношења Часног крста, јер се оба ова празника сутра заједно прослављају. Изношење Часног крста служи да се ми молимо Господу да нам помогне да у смирењу и без роптања носимо свакодневни крст. Ма колико он био мањи од Христовог, ипак не можемо ни њега носити без силе Божје. Зато овај двоструки празник има и двоструко значење, то је да се клањамо Крсту, да затражимо благослов јер како каже наш народ, 'без Крста ни преко прага'. Али крст не можемо носити без смирења. Замислите каква је и колика промисао да се Бог усели у чисту утробу Пресвете Богородице и да се роди Спаситељ. Шта је Богородицу учинило Богородицом? Управо смирење. Када је архангел Гаврило рекао Богородици да ће зачети и родити Спаситеља света, могла је Богородица да каже да неће да прими ту вест, али шта би било са родом људским да је она одбила ту свету реч? Христос није рекао да је благо ономе који научи реч Божју већ је рекао да је благо ономе који научи и испуни. Наша хришћанска дужност јесте да се трудимо да по својој моћи испунимо реч Божју, али понављам, ако тражимо у смирењу онда ће нам Господ помоћи и осетићемо како је лепо када извршавамо реч Божју. Наше је да се уздамо у Бога, јер нас Он неће оставити ако му прилази-

мо кроз молитву и покајање. Неће нас оставити Мајка Божја и Бог без своје заштите, али се треба молити. Нека је срећна слава, срећан празник и Бог вас благословио“.

Владимир Марјановић, чтец

РАДОСНИ ПРАЗНИК БЛАГОВЕСТИ У МОНАСТИРУ БЛАГОВЕШТЕЊЕ

На дан храмовне славе манастира Благовештење, 7. априла, игуман ове свете обитељи Архимандрит Петар, заједно са сестринством овог светог манастира, дочекао је мноштво верног народа из разних крајева наше земље. Од раних јутарњих часова верници су пристизали у овај дивни свештени манастир. Прослављање храмовне славе почело је Светом Литургијом којом је начелствовао Архимандрит Петар, уз кога су саслуживали протојереји ставрофори Драгослав Степковић, Спасоје Јанковић, Драгољуб Ракић, Миладин Михаиловић, Драгомир Кеџић и ђакон Стеван Илић.

Након прочитаног Јеванђеља, архимандрит Петар је охрабрио верни народ да истраје у подвигу поста. Такође је рекао да би ми хришћани требало да се угледамо на послушност и смирење Мајке Божије. Послушност је једна од најважнијих врлина које треба да красе сваког хришћанина, а по највише монахе. Пресвета Богородица је својим животом, подвигом, послушношћу и смирењем показала зашто је Бог баш њу изабрао да буде Мајка Господа нашег Исуса Христа. Мноштво верника се причестило Светим Тајнама Христовим. На крају Свете Литургије уследила је литија око светог храма и пресечен је славски колач. Настојатељ манастира игуман Петар заједно са монахињама угостио је славским ручком моштво верног народа који се данас сабрао у ову свету обитељ.

Стеван Илић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ЛЕПЕНИЧКОГ У КРАГУЈЕВЦУ

У среду 10. априла, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у храму Светог Јоаникија Девичког у Крагујевцу, уз саслужење свештвенства Архијерејског намесништва лепеничког. Претходне вечери свештенство Архијерејског намесништва лепеничког исповедило је архимандрит Петар Драгојловић.

По благослову Његовог Преосвештенства, верног народу се обратио протојереј Сениша Раденковић рекавши између осталог: „Ово је Крстопоклона Недеља Великог поста која нас подсећа на важност и снагу Крста. Христос на Крсту страда добровољно да би смо ми учествовали у плодноним даровима Крста. У уметничким представама запада Христово страдање је приказано као уверљива победа смрти, док у Студеничком распећу Господ наш Исус Христос шири руке, грлећи читав свет. То је Бог у кога ми верујемо, Бог љубави. Бог

је стално присутан раширених руку чекајући наше покајање и смирење. Христос нас призива да учествујемо у његовој благодатној тајни љубави. Нека нас Бог укрепи и оснажи у ове дане поста да дочекамо Његово Васкрсење.“

Потом је свештенство приступило излагању реферата „Шта да учиним да наследи живот вечни“ који је припремио презвитер Стефан Дамјановић. На крају дискусије, презвитерима се обратио Владика Јован поучавајући их о важности свесрдног, потпуног и искреног залагања у вршењу парохијске службе. Братски састанак је настављен заједничком трпезом љубави, коју су приредили домаћини, на челу са старешином цркве Светог Јоаникија Девичког, протојерејем Сашом Антонијевићем.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ИСПОВЕСТ АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА РАЧАНСКОГ У ЛАПОВУ

Дана 12. априла, у раним јутарњим сатима свештенство архијерејског намесништва рачанског приступило је Светој тајни исповести у цркви Свете Петке у Лапову. Исповедник је био јеромонах Серафим (Ракановић) из манастира Тресије. Литургијом Пређеосвећених Дарова начелствовао је Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештвенства Епархије шумадијске. Епископа Јована је испред цркве у Лапову дочекало мноштво деце из ОШ „Светозар Марковић“ са верним народом.

По причешћу свештенослужитеља Владика Јован произнео је беседу рекавши између осталог: „Налазимо на крају треће недеље, у средини Васкршњег поста, али у тај број недеља не улази Велика недеља, она је с правом названа Велика по свом смислу и значају, по томе каква се драма догодила када неблагодарни род људски није желео да узврати на љубав коју је Бог показао према нама. Зато је Велика недеља изнад свих ових недеља. Бог је себе принео на Крсту и тиме распео наше грехе. Зато треба да се сећамо крсне жртве и љубави Божије, и да разумемо речи Светог апостола Павла који каже хришћанима: ‘Пазите добро како живите, јер сте скупо плаћени, крвљу Господа нашег Исуса Христа.’ Ми постимо ради нашег спасења и очишћења. Пост уводи човека у уздржавање од ружних мисли, од ружних речи, од недела. Постом и молитвом чистимо душу и тело. Када очистимо наше срце, онда се у њега усељава Бог, зато је и речено: ‘Благо онима чистога срца, они ће Бога видети.’ Црква је установила да на почетку ове треће недеље изнесе Часни Крст Господњи да га ми целивамо, јер у Крсту је сила и моћ. Када целивамо Крст, целивамо ране Христове, јер како каже пророк Исаија: ‘Раном Његовом ми се исцелисмо.’ Зато се и ова недеља зове Крстопоклона, јер се поклањамо Крсту. Нема поста, ни молитве, ни вере, ни наде, ни љубави без смирења. Спасићемо се кроз послушност Богу и Цркви. Бог вас благословио!“ После Пређеосвећења Литургије протонамесник Дејан

Шишкович прочитао је свој реферат на тему: „У потрази за пуноћом живота“. Затим је уследила дискусија на задату тему, а по томе је расправљано о свакодневним проблемима у цркви и парохијском животу. На крају је уследила трпеза љубави.

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА КРАГУЈЕВАЧКОГ КРАГУЈЕВЦУ

У понедељак 15. априла са благословом Његовог Преосвештства Епископа шумадијског Г. Јована, у Саборном храму у Крагујевцу, извршена је исповест крагујевачког намесништва. Исповедник је био високопреподобни архимандрит Петар, старшина манастира Пиносава.

У среду 17. марта, Његово Преосвештство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Литургију Пређеосвећених дарова у Саборном храму у Крагујевцу. Епископу су саслуживали, високопреподобни архимандрит Петар, протојереј ставрофор Зарије Божовић, протојереј ставрофор Рајко Стефановић, Архиепископски намесник крагујевачки, протојереј Дејан Марковић, старшина Саборног храма, протођакон Небојша Јаковљевић и протођакон Иван Гашић. Част да изнесе беседу на тему поста и покајања, имао је јереј Драгиша Богичевић.

Након Литургије уследило је читање реферата на тему: „Кoliko смо слободни“ од стране јереја Марка Вуксановића, пароха Првог сушичког. Питање слободе спада у најзахтевнија и најсложенија питања теологије, филозофије и друштва уопште. По прочитаном реферату, уследила је дискусија у којој су учествовали сви присутни. Овај духовни празник је заокружен трпезом љубави, која је припремљена у организацији братства Саборног храма, на челу са протојерејем Дејаном Марковићем, старшином Саборног храма.

Срећко Зечевић, протојереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА ОПЛЕНАЧКОГ

У петак пете недеље Васкршњег поста, 19. априла, Његово Преосвештство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архиепископску Литургију Пређеосвећених Дарова у Цркви посвећеној Светим Женама Мирносицама у селу Винчи, недалеко од Тополе. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Светој Литургији претходила је исповест свештенства опленачког намесништва, а исповедник је био архимандрит Евтимije (Јутрша). Светој Литургији поред верног народа овог краја присуствовали су и ученици основне школе из Винче. Након причешћа свештенства сабрани народ својом архипастирском беседом pouчио је Владика Јован, рекавши између осталог:

„Налазимо се на крају пете недеље Васкршњег поста. Црква је благословила да се у њој служе два велика бденија. Тако смо у среду служили прво велико бденије, на коме се читао канон Светог Андреја Критског, који продире у цело биће човека који

га слуша. Он потреса наше биће, јер нам Свети Андреј излаже вапај човека који је пао у грех, а који жели да се исправи. Овај канон буди у човеку велико умиљење, да истински сагледа себе и почне да се смирава. На овом вечерашњем бденију чита се Акатист Пресветој Богородици. Пресвета Богородица се у овом акатисту назива Лествица која се простире од земље ка небу. То је Лествица преко које је сишао Господ у овај свет из љубави према нама. Пост нам је дат као заповест, али пост нам је дат и као благослов. Бог је Адаму и Еви рекао да могу да једу са свакога дрвета, само са дрвета познања добра и зла да не једу. Да ли је Богу требало да ограничава прве људе да не једу са овога дрвета. Није. Али је Адаму и Еви требало да схвате да треба да се одричу своје воље и гордости. Нажалост, нису послушали и били су изгнани из раја“.

После Свете Литургије, одржан је братски састанак на коме је прочитан реферат на тему „Искушења пастирског служења“, који је ове године припремио протонамесник Александар Петровић. Потом су уследили коментари и дискусија. Сабрање је настављено трпезом љубави.

Стеван Илић, ђакон

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА ОРАШАЧКОГ НАМЕСНИШТВА

Дана 24. априла, у храму Светог архангела Гаврила у Аранђеловцу, вршена је Света тајна исповести свештенства Архиепископског намесништва орашачког. Исповедник је био архимандрит Онуфрије (Вранић), игуман манастира Денковац. Свету Литургију Пређеосвећених Дарова је служио Његово Преосвештство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Епископ Јован је верне pouчио беседом о покајању, рекавши између осталог: „Ми се налазимо у благословеном периоду Васкршњег поста. Пост нам је дат као дар од Бога да очистимо и душу и тело. Да би очистили душу, срце и ум, потребна су нам духовна средства, а то су пост и молитва, бдење, жртва, смирење, јер ако не водимо борбу са собом никада нећемо изаћи као победници. Да би добили снагу да водимо унутрашњу борбу, потребна нам је исповест, а на првом месту потребно нам је Свето Причешће, јер ми кроз Свету Тајну Причешћа добијамо моћ Божију, добијамо снагу Божију да се боримо против зла

у себи. Ономе ко правилно пости и правилно се моли долази покајање, јер он кроз пост и молитву сагледава себе изнутра. Покајање је процес који траје целог живота, зато што Господ у Јеванђељу каже не може човек живети ни један дан а да се не огреша. Све док човек, како каже Свети Макарије Велики, не сиђе у своје срце и тамо не поведе рат са нечастивим силама, водиће рат са другим људима. Покајање је радовање, како каже наш народ. Покајање је равно васкрсењу. Оно је почетак свих почетака. Хоћеш ли да се спасеш, покај се. Не кајеш се, не признајеш грех, нећеш се спасити. Док човек не призна свој пад неће ни устати, јер мисли да није пао. Нека би Господ дао да ових десетак дана, који су нам остали до сверадног празника Васкрсења Христовог, проводимо у посту и молитви, у љубави, у жртви. Бог вас благословио.“

У току Свете Литургије велики број верника и ученика ОШ „Милош Обреновић“ из Аранђеловца је приступио Светој Чаши. По Светој Литургији у сали парохијског дома је реферат на тему „Исповест као дело пастирске састрадалне љубави“ прочитао јереј Ненад Мијатовић. Након читања реферата повео се разговор о овој веома пригодној теми за период поста.

Немања Искић, јереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА У АРХИЈЕРЕЈСКОМ НАМЕСНИШТВУ БЕЉАНИЧКОМ

У четвртак, 25. априла, у храму Светог апостола Томе у Конацима, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Литургију Пређеосвећених Дарова, уз саслуживање свештентства Епархије шумадијске. Пре Литургије, отац Серафим, (Ракановић) настојатељ манастира Тресије, исповедио је свештенике бељаничког намесништва.

После причешћа свештентства прота Драган Протић је беседио о смислу и значају поста за наше спасење, истакавши да је сам Господ Исус Христос постио четрдесет дана и ноћи. Отац

Драган нас је позвао да следујемо пример нашег Спаситеља и поштујемо Велики пост и то не само кроз уздржавање од одређене хране него пре свега кроз покајање и молитву. Затим је навео причу о царинику и фарисеју где имамо истински, а не формални пример покајања од стране цариника и где је молитва жива и усрдна. „Покајмо се и причестимо се и са љубављу дочекајмо славно Васкрсење Господа нашег Исуса Христа“, рекао је прота.

На Пређеосвећеној Литургији се причестио верни народ и велики број деце.

У парохијском дому, одржан је састанак Владике и свештеника архијерејског намесништва бељаничког, на којем је прочитан реферат протојереја Владимира Димића на тему „Однос слободе и ауторитета у пастирској пракси“. Након читања реферата уследила је плодносна дискусија и поука Епископа свим сабраним.

Трудом протонамесника Ивана Иванковића, његове породице и парохијана приређена је трпеза љубави за све окупљене.

Владимир Димић, протојереј

ИСПОВЕСТ СВЕШТЕНСТВА АРХИЈЕРЕЈСКОГ НАМЕСНИШТВА МЛАДЕНОВАЧКОГ

Дана 26. априла, у петак Цветне недеље Великог поста, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Литургију Пређеосвећених Дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, уз саслужење свештентства Епархије шумадијске.

Пре Литургије обављена је исповест свештентства Архијерејског намесништва младеновачког, а исповедник је био архимандрит Петар (Драгојловић), игуман манастира Пиносава у Кусатку.

У својој Богонадахнутој беседи наш Архијереј је између осталог рекао: „Ево нас на прагу Велике, Страсне, недеље. Ових шест недеља уводиле су нас у недељу страдања Господа нашег Исуса Христа. Недеља страдања, као и претходне недеље, уводи нас у дочек сверадног и најважнијег празника Васкрсења Господњег. Ако се човек не ослободи од својих страсти, сујете, ега, неће му много помоћи пост. Но, пост помаже у томе да човек зажели да се мења. Пост је и радост. Ако се не радујемо што нам је Црква дала пост да очистимо себе, онда нећемо умети ни да се зарадујемо свеопштом радошћу Васкрсења Господа Исуса Христа. Црква нас учи да нас пост ослобађа од дела таме и уводи у дела светлости, јер када постимо, када се молимо, осветљавамо своју душу и своје срце. Докле год се човек не ослободи од својих грешних наслага, док се не покаје, он је у тами. Господ каже да се Царство Божије на силу задобија и само га силедије задобијају. Не силедије овог света, већ они који се хватају у коштац са самим собом, али и са непријатељем, то јест са нечастивим силама које нам говоре – немој се кајати, немој се молити, остави то за сутра. Свети Оци кажу да је причешће лек бесмртности. Ми смо створени не за смртност, него за бесмртност. Зато Господ каже – ко једе моје Тело и пије моју Крв, има живот у себи. Тај прима Христа у себе, тај постаје Христовоца. Пост и молитва су темељ нашег духовног живота и узрастања у Христу. Пост нас подстиче на покајање. Ако нема покајања, нема ни спасења. Наш народ је рекао дивну мисао – покајање је радовање. Ако се не кајемо, ако немамо потребу да се мењамо, нећемо осетити радост Васкрсења Христовог. У покајању се лече духовне болести, а њих је много, чак више него телесних. Када се човек каје, он скида са себе нечистоту коју наноси на себе својим гресима и нехришћанским животом.“

Након Литургије сабрање је настављено у парохијском дому младеновачке цркве, где је јереј Милутин Гашевић, парох други међулушки, изложио реферат на тему „Ближни као брат“. Након дискусије владика Јован је похвалио рад и разговор у вези са њим. Након тога приступило се трпези љубави, коју је припремило братство храма Успења Пресвете Богородице.

Марко Јефтић, јереј

Саопштење за јавност

СЕДНИЦА ЕПАРХИЈСКОГ САВЕТА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Крагујевац, 5. март 2024. године

Пленарно заседање Епархијског савета Шумадијске епархије, установе која и у савременој Цркви пресликава ранохришћанско устројство мисије о Новом савезу, када су се око Епископа, као иконе Господа Исуса Христа, окупљали презвитери и народ, одржано је 5. марта 2024. године, на дан када Црква празнује и прославља Преподобног Тимотеја и Светог Евстатија.

Скуп је почео Литургијским сабрањем у катедралној Успенској крагујевачкој цркви којем је предстојавао Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован и молитвама Призива Светог Духа за благословен рад Епархијског савета. Радни део заседања, на којем су разматрани донети црквеног живота у Шумадијској епархији током 2023. године, одржан је у Владичанском двору у Крагујевцу.

Након отварања седнице и захвалности члановима Савета на свему што чине како би сваки део Шумадијске епархије био обухваћен дејством Цркве Бога Живога, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован говорио је о томе колико су му људске моћи дозволиле да током прошле године остварује од Бога поверену првосвештеничку, учитељску и пастирску власт. И у овом периоду превенство у архијерејском раду имала су Литургијска богослужења као извор нашег вечног живота у Царству небеском. Као „свештенослужитељ Светиње и истинске Скиније, коју постави Господ, а не човек, јер се сваки првосвештеник поставља да приноси и даре и жртве“ (Јев 8, 3), Владика Јован је током године, тридесете архијерејског служења, а двадесет прве предстојавања у Шумадијској епархији, 343 пута предводио Евхаристијско славље у манастирама и црквама поверене му епархије.

Истичући како се вера благочестивог народа потврђује и утврђује и у градитељској делатности, Пресвећени Епископ Господин Јован обавестио је чланове Епархијског савета да је током прошле године освештао следеће новоподигнуте цркве: Силаска Светог Духа у Барзиловици, Свете Тројице у Ловцима, Светог Јоаникија, митрополита црногорско-приморског, у Аранђеловцу и Рођења Светог Јована Крститеља у Стојнику. Епископ Јован је у селу Шуљковцу код Јагоди-

не основао манастир Светог Пајсија. У овим храмовима освештени су и иконостаси са иконама. Нови параклис добио је Казнено-поправни завод у Крагујевцу. Темелји за нове богомоље освештани су у Божурњи и Мисачи, а земљиште за нови храм у Дуленима.

Током 2023. године за три цркве су освештани крстови (укупно девет), а звона за храмове у Ловцима, у Јагодини (Покровска црква) и у Клиничко-болничком центру у Крагујевцу. Нови живопис сада имају цркве у Великом Борку и Шопићу. У портама црква у Реснику, Великој Иванчи и Ковачевцу подигнуте су капеле за прилагање свећа. И у прошлој години подизани су нови парохијски домови, црквене сале и трпезари, чесме, као и тронове за поштоване иконе. Епископ је освештао и духовно-спортски центар Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу.

Један кандидат рукоположен је у чин ђакона, а један кандидат у чин јеромонаха, док је шест младића рукопроизведено у чин чтеца. Црквене прилике су налагале да буде премештаја свештеника са парохије на парохију, или канонских пријема, а свештеници који су се залагали су унапређени.

На почетку текуће школске године у богословије СПЦ примљено је шест кандидата из Епархије, међутим и овај број говори да се у парохијама мора више популаризовати богословско образовање. Богословије је завршило пет ученика, а десет матураната средњих школа уписали су се на високошколске богословске установе. Кандидати су заинтересовани и за постипломске и докторске студије.

У експозеу члановима Епархијског савета Шумадијске епархије Његово преосвештенство Господин Јован је рекао да је настојао да испред Цркве учествује у многим друштвеним и културним догађајима и да на тај начин унапреди црквену мисију. У том смислу пажња се посвећивала и месту Цркве у медијима, како црквеним тако и световним.

„На основу извештаја архијерејских намесника, али и личним увидом, констатујемо да се црквено-административне књиге у највећем броју воде уредно, да се храмови и порте држе у пристојном стању, да црквеноопштински управни одбори обављају своје дужности у оквирима својих

овлашћења, као и да се материјално финансијско пословање одвија у складу са црквеним прописима. Код једног броја црквених општина уочене су мање неправилности чије смо исправљање одмах наложили“, рекао је Епископ Господин Јован.

Шумадијска епархија има 212 парохија од којих се шест стално опслужују због малог броја верника. Од наведеног броја парохија 32 нису у стању да материјално издржавају парохијске свештенике, тако да је и у току 2023. године настављено са пружањем помоћи овим свештеницима из Фонда за помоћ свештеницима на slabим парохијама.

У Епархији шумадијској сада свештенослуже 202 парохијска свештеника и 19 ђаконa који свештенослуже у 132 парохијска и 87 филијалних храмова.

У Епархији постоји 26 манастира и то девет мушких у којима сада живи 24 монаха и тринаест женских са 44 монахиње. Добијена је информација да се број житеља манастира благо увећава.

Преко Просветног одбора Епархије шумадијске Епископ је посебну пажњу и бригу посвећивао организацији и извођењу верске наставе. Уочава се благо повећање одзива за веронауку, тако да у односу на прошлу годину повећање износи три одсто.

Сагледавање пастирског рада у години иза нас била је и прилика да се истакне како су се сви чланови Цркве Божије у Шумадији, од Епископа и презвитера до верног народа, трудили да потребитима изађу у сусрет, да их материјално помажу када је то неопходно или да им недаће које их снађу учине подношљивијим. То се чинило у оквиру сопствених институција (Земља живих у Брајковцу, Дом за децу Свети Василије Велики у Маршићу), или преко државних или општинских социјалних установа. Сви свештеници су дали велики допринос како би више фондова Епархије обављали своју функцију. Током прошле године основано је Верско добротворно старатељство Епархије шумадијске Свети Јован Милостиви чији је превасходни циљ пружање помоћи социјално угроженим породицама и појединцима који нису у могућности да обезбеде основне потребе за живот. Већ су успешно организоване многе акције.

Епархијски расходи током 2023. године покривени су планираним приходима. Томе је пре свега допринело изузетно успешно пословање централног епархијског продајно-складишног центра који је у широј црквеној јавности познат као изузетно коректан и поуздан добављач свих артикала и књига за црквени живот.

И све остале делатности које се обављају у Шумадијској епархији, као што су издавање књига у Издавачкој установи „Каленић“, излажење епархијског часописа „Каленић“, функционисање епархијске радио станице „Златоусти“, функционисање предузећа „Црквене шуме“, делатност фонда „Ходочашће“ и делатност хуманитарног фонда СПЦ „Човекољубље“, добиле су позитивну оцену чланова Епархијског савета уз истицање да све ове установе битно допринесе побољшању свих видова црквеног живота.

Како се у 2023. години навршило тридесет година хиротоније Епископа шумадијског Господина Јована, издавачка кућа Епархије шумадијске „Каленић“ припремила је тим поводом књигу „Три деценије архијерејског подучавања, исповедања вере и сведочења Епископа шумадијског Јована Младеновића 1993 – 2023“ са сведочењима о његовом раду на многим пољима у Цркви.

Информативна служба Епархије шумадијске

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

НОВО!

ВЕРСКО ДОБРОТВОРНО СТАРАТЕЉСТВО ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Верско добротворно старатељство Епархије шумадијске основано је 2023. године иницијативом и благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског Г. Јована. Основна сврха деловања ове добротворне организације је спровођење различитих харитативних активности према потребитим појединцима, породицама и установама на подручју Епархије шумадијске, укључујући пружање помоћи угроженим групама и појединцима. Укључујући све храмове на простору Епархије шумадијске, Верско добротворно старатељство настоји да допре до свакога коме је помоћ у виду материјалних добара потребна. Међутим, Верско добротворно старатељство није ограничено само на дистрибуцију основних животних намирница, већ и пружање медицинске и сваке друге социјалне помоћи.

Његово Преосвештенство Епископ Јован, који веома добро познаје шта је улога свештеника у друштву, даје благослов да свештенослужитељи његове епархије буду укључени у пружање хуманитарне помоћи. Прве акције су убрзо биле спроведене у дело. На подручју града Крагујевца, помоћ је уручена петочланој породици Ђоковић. Њихова кућа је захтевала обнову и тим поводом је додељена новчана помоћ намењена реновирању елемената потребних за несметан живот. У свим намесништвима Епархије шумадијске организовано је дељење пакета помоћи. Житељи левачког краја су на Бадњи дан били обрадовани даровима, како и њихова празнична трпеза не би оскудевала.

Поводом празника Светог Саве, Верско добротворно старатељство је обрадовало децу у Рачанском и Левачком намесништву. С обзиром на то да је хуманитарна организација „Сви за Космет“ из Београда уручила значајну донацију, њихови дарови су измамили осмехе на лицу деце из Саранова, Малог Крчмара, Жупањевца, Вукмановца, Цикоте, Ратковића, Мотрића, Драгова, Опарића, Лепојевића, Надрља... Свештеници су деци пренели поздраве дародаваца и честитали празник Светог Саве. Велику улогу у овом подухвату су имали и волонтери, чији број непрестано расте. Они су учествовали у спремању и разврставању пакета, пописивању пристигле робе и даљој дистрибуцији. Неизмерну захвалност треба одати сваком намесништву, храму и братству Епархије шумадијске, јер њихова помоћ је од пресудног значаја.

Један од начина на који верници Епархије шумадијске могу помоћи својој угроженој браћи и сестрама јесте везан за добротворне кутије које су постављене у свим парохијским црквама. Свештеници који се о њима старају сведоче да је одзив парохијана велики, нарочито када су у питању велики празници. Речима једног пароха: „Не желимо да се ико осети пониženим зато што нема довољно материјалних средстава. Сви смо Христови и Христос је наш, а Он нас позива на међусобну љубав. Један од показатеља да љубимо једни друге јесте тај што нећемо дозволити да ико остане без празничне трпезе“.

Верско добротворно старатељство је организовало и догађаје попут хуманитарних концерата. Тако је 25. новембра 2023. године, у свечаној сали Прве крагујевачке гимназије, одржан хуманитарни концерт Александре Димић и Богдана Павловића из Крагујевца. Александра Димић, мецо-сопран, студент је треће године основних студија на Универзитету у Бечу, а Богдан Павловић, гитариста, студент је треће године на Академији Уметности у Бања Луци. Са благословом Владике Јована, присутне госте поздравио је управник Верског добротворног старатељства Јереј др Стефан Дамјановић, захваливши се на богоугодној намери ових младих људи и њихових породица да се сакупљени прилог од концерта уплати на рачун ВДС-а Епархије шумадијске и тако помогну потребити. Други концерт је одржан 29. септембра исте године у Књажевско-српском театру, а наступило је певачко друштво „Србски Православни Појци“ из Београда. Изванредном концерту су присуствовали Епископ шумадијски Господин Јован, свештенство и верници града Крагујевца, а том приликом је сакупљена значајна помоћ угроженима.

Епархија шумадијска и Банка крви Универзитетског Клиничког центра у Крагујевцу организовали су акцију хуманитарног добровољног давања крви у просторијама Старе крагујевачке цркве, настављајући вишегодишњу успешну сарадњу Клиничког центра и Епархије шумадијске.

Жеља Верског добротворног старатељства је да настави са даривањем помоћи и да укључи још већи број волонтера који ће, помажући својим ближњима, и сами себе изграђивати. Укључујући се у акције, свештеници и парохијани учвршћују и односе са ближњима, јер их води усмереност ка истом циљу, односно жеља да сви буду једно.

Небојша Ђокић

ЦРКВЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ САГРАЂЕНЕ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА

*If philosophers are not always historians,
it were at least to be wished
that all historians were philosophers.*
Edward Gibbon¹

„Живот који је остао незабележен није ни био вредан живљења“, инсистира Платон.² Исто важи и за историјске догађаје. Премда код нас термин ангажовани историчар обично има прежоративно значење, за разлику од већине других земаља, чак и најватренији заговарачи негативног приступа ангажованој историографији морају да се уздрже од такве квалификације кад је реч о Косову и Метохији. Објективност и непристрасност у историји не значи да историчар који покушава да се тога држи у свом истраживању не може да изражава филозофска, морална, религиозна или политичка начела у свом раду. Уосталом, и они историчари који желе да задрже објективност по сваку цену и да се дистанцирају од ангажоване историје оног момента када покушају да спознају узроке и последице неког догађаја одмах губе било какву могућност апсолутне објективности и, хтели не хтели, постају „ангажовани“ историчари.³ Напротив, стицање и ширење објективног знања је морални и политички задатак. Морални задатак се састоји у томе да упуту људе, појединачно и као колективитет, да

осећају одговорност за своје поступке.⁴ Морална одговорност историчара се састоји и у томе да зна шта зна и да на основу тога дела. Настојање историографије за ширење објективног (са)знања представља политички задатак првог реда, јер је то једини универзални начин комуникације. А то значи максимално учешће максималног броја људи у процесу стицања нових знања, а тиме и учешће у доношењу правих и рационалних одлука, укључујући и оне политичке. Незнање је неспојиво са основним грађанским слободама.⁵ Премда су ово начела које је историографија усвојила још пре пола века, изненађујуће је да их се код нас држе само историчари иза којих стоје разне невладине организације док ако други историчари покушају да буду ангажовани историчари одмах им се прилепи епитет националист. Случајно?

Као што рекосмо Косово и Метохија је тренутно најзначајније национално питање Срба. Да ли су се наши историчари (историчари уметности, археолози) озбиљно прихватили тог питања или је то препуштено појединим „друштвима из ћошка“ да се самозвано проглашавају стручњацима за Косово и Метохију и пишући све и свашта наносе огромну штету српском националном интересу? Да ли је нормално да разне институције на западу дају тачније податке о страдању и стању наших храмова на КиМ од на-

ших „стручњака за Косово и Метохију“⁶ При чему процене штете на нашим црквама у тим западним извештајима су чак и веће него у нашим извештајима, јер они цркве које наши историчари уметности датују у османски период воде као средњовековне, обновљене у време османске власти. Тако да у тим западним извештајима, по правилу, има знатно више уништених и оштећених средњовековних црквених храмова него у нашим.

Узмимо један пример. У склопу изложбе „Уметничко наслеђе српског народа на Косову и Метохији“ објављена је истоимена двотомна монографија. У првом тому су пригодни текстови, а други том је каталог изложбе. Част изузетима, али текстови из историје су на нивоу семинарских радова, при чему треба одати признање Ђ. Бубалу да је ефектно избегао сва спорна питања. „Након што је Немањин син и наследник Стефан Немањић почетком XIII века припојио Призрен, граница према Византији усталила се на линији која је ишла северним падинама Шаре“.⁷ Или „После пропасти Мрњавчевића у бици на Марици 1371. читава територија Косова и Метохије, изузимајући Пећ и Призрен, привремено запоседнуте од Балшића, подељена је између кнеза Лазара и господина Вука Бранковића“.⁸ Узгред, ако је већ поистоветио Призрен са римском Терандом, што је одавно напуштено у нашој науци, требало је да то и образложи. Додуше у Призрену постоји хотел Теранда, а шиптарски историчари, који тврде да је Богородица Љевишка дарданска катедрала, тврде и да се Призрен налази на месту некадашње Теранде. Међутим, није то проблем, свако има право да се брука, проблем је што је у потпуности прескочен XIX век. Свака част професору Љуби Димићу, али он није стручњак за XIX век, а још мање за XIX век на Косову и Метохији. Где су професор Љушић или (пре свега) Јагодић? У то време је и Урош Шешум већ увећано радио теме које се односе на историју Косова и Метохије у XIX веку.

Али и то није најгоре, него то што се већ по ко зна који пут рециклирају нетачности раније објављене чак и у (полу)званичним публикацијама. Пошто у овом раду обрађујемо, скоро искључиво, цркве саграђене у периоду 1919 – 1941. године споменимо само неколико примера. Не

постоји село Пацај, црква у селу Доњем Нецу је довршена не 1920. већ непосредно пред рат, и 1941. године још није била освешћена, црква у Ђаковици није била ни приближно довршена до 1941. године, итд. итд...⁹ Интересантно је да се нигде не спомиње да су током рата 1941 – 45. године скоро искључиво (сем неколико изузетака) страдале цркве саграђене између два светска рата а да су 1998 – 99. и 2004. године масовно страдале и старије цркве. Коришћена је стандардна литература и неки од објављених извора, али не и врло битан зборник докумената *Шуттарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011. или исти зборник издање из 2008. године. Што је још невероватније, нема ни једног документа из Архиве Србије или Архива Југославије. Чак ни у виду објављених. Нико не спомиње књигу В. Бована о Јастребову у Призрену, у којој је дата капитална грађа из руских архива. Нема ни једног текста о црквеним храмовима из Братства, Годишњице Николе Чупића, Дела, Отаџбине, Виле... О црквеним часописима Хришћанско дело, Црква и живот, Православна мисао, Гласник СПП/СПЦ да и не говоримо. Где је Цариградски гласник, господо? Где су *Starine JAZU*? Где је F. Rački, *Izveštaj barskog nadbiskupa Marina Bizzia o svojem putovanju god. 1610 po Arbanaskoj i staroj Srbiji*, *Starine XX*, Zagreb 1888, 50 – 156? Сви врте податак, из овог извора, о остацима две цркве у Призрену, Св. Ане и Св. Пантелејмона. Али тамо има података и о другим православним црквама и у Призрену и околини. Да ли је неко од аутора ангажованих на овој монографији прочитао овај извор или га је користи из друге, треће, четврте руке? Или нису ни чули за њега? А где су дневне новине у којима су покривене практично све изграђене цркве на КиМ између два рата (вероватно 90% великих освешћења). Тако вам је то када друштво из хошка реши да прави двотомну монографију и реши да окупи самозвана познаваоце Косова и Метохије. Сва она силна библиографија је прежвакавање већ одавно познатог.

На жалост, и остале сличне „монументалне“ публикације посвећене Косову и Метохији су, част изузетима, импровизације друштва из хошка. Додуше то друштво није увек исто. И раније, врло често се дешавало да се најбољи познаваоци историје КиМ као што су В. Стојанчевић, Б. Храбак, В. Бован... прескоче. Дакле, ништа ново.

У Варварину је 1990. године била прослава 180 година Варваринске битке на којој сам прочитао пригодан текст. Након манифестације, током ручка, данас блаженопочивши Епископ шумадијски Сава питао ме је зашто не почнем да се бавим и историјом Цркве. „То је исто, ако знаш како функционише војска, знаш како функционише Црква. Историчари уметности су присвојили историју Цркве, а они у ствари раде историју црквене уметности, а не историју Цркве. Кад њих читаш уопште ти није јасно зашто су се наши бунили против Турака. Па у средњем веку у Шумадији је било пет – шест цркава а онда дођоше Турци и сагради се пар стотина цркава. Само неко ко нема појма о Цркви може да датује цркву на основу живописа...“ Шта је владика Сава даље изговорио о историчарима уметности није за овај текст. Тада ми је ово било смешно, али данас није.

Цркве саграђене у Метохији између два светска рата

Овде дајемо преглед свих цркава саграђених на Косову и Метохији између два светска рата. Важно је напоменути

да су многе од цркава грађених између два светска рата довршене тек након Другог светског рата. Мерило нам је било када су цркве „пропевале“, а не када су имале велико освећење, јер је код многих између малог и великог освећења протекло и по неколико деценија. Тамо где пише да је црква „довршена“ или „саграђена“ те и те године податак је директно преузет из извора, премда то не значи ништа. Само што у тим случајевима нисмо могли из других извора да утврдимо о чему се стварно ради. На основу аналогја, тамо где смо могли да проверимо, обично је реч о малом освећењу.

Бистражин – Црква Светог пророка Илије

Ова црква се спомиње у литератури као једна од уништених током Другог светског рата. О њој нема никаквих спомена у тадашњој литератури, као ни у прилично обимној изворној грађи о штети насталој у околини Ђаковице током Другог светског рата. Црква је наводно саграђена 1930. Године, али до 1932. године у селу Бистражин су живели само Шиптари католици и није било ни једног Србина. И у периоду од 1932. до 1941. године у том селу је било врло мало Срба,¹⁰ који сасвим сигурно не би били у стању да саграде цркву. У сваком случају, ни у једном званичном списку епархије рашко – призренске о оштећеним и уништеним црквама током Другог светског рата не јавља се црква у Бистражину.

Податак да је Бистражин имао цркву између Два светска рата налазимо први пут¹¹ у тексту „Обнова српских светиња у Ђаковици“ протојереја Трајана Којића објављеном у листу епархије рашко-призренске „Свети кнез Лазар“ бр. 2/1994 али без навођења извора.¹²

Са друге стране, није немогуће да се пре рата почело са припремама за изградњу нове цркве. Можда је нешто од грађевинских радова и урађено, али је сасвим сигурно да црква није била завршена, а још мање освећена. Пројекат је бесплатно урадио архитекта Серафим Николић, професор приштинског универзитета из Призрена. Радови на цркви почели су 10. августа 1992. године и до 1. децембра 1992. године завршени су зидарски радови. Остали радови завршени су током 1993. Године, тако да је до Светог Илије све било завршено и спремно за освећење. Дана 7. августа 1993. године освећење је обавио Његово Преосвештенство епископ рашко-призренски Павле уз саслужење седам свештеника и учешће многобројног народа из Баковице, Ораховца и Велике Хоче.

Витоморица – Црква Светог Луке

Двадесетих година прошлог века у Витомирицу је дошло око 500 насељеника. Насељеници су 5. маја 1929. године одржали збор и одлучили да у Витомирици подигну што пре храм, који је био прека потреба за тај крај. Храм требало да буде подигнут на обали Белога Дрима. Сви насељеници су, у границама својих могућности, свесрдно дали прилоге, али је то била незнатна сума за брзо остварење те замисли.¹³ Већ крајем 1929. године Министарство пољопривреде доделило је као помоћ за зидање цркве 120.000 динара.¹⁴ До почетка 1932. године скупљен је потребни грађевински материјал и финансијска средства за зидање цркве.¹⁵ Витомирица је 1937. године имала цркву која је „грађевински“ довршена највероватније 1936. године. Нисмо могли да утврдимо када је освећена. Храм је посвећен Светом Луки, јер је црногорска војска на овај дана ослободила ове крајеве од Турака.

За време Другог светског рата Шиптари су скинули и однели кров цркве, стакла, врата, ћилиме, кандила, одежде. Такође и намештај црквене општине: 2 ормана, фуруну, 2 стола и 6 столица. Црква је претворена у затвор.¹⁶

Након доласка италијанских снага КФОР-а 1999. године црква је демолирана, оскрнављена, изнутра спаљена и потпуно срушена. Тек 2021. године започета је обнова

цркве, а довршена је 2023. године.

Није јасно због чега се за ову цркву, у литератури, тврди да је довршена 1912. године.

Гораждевац – црква Покрова Свете Богородице

Црква брвнара Светог Јеремије у Гораждевцу, недалеко од Пећи, најстарија је црква ове врсте у нас. Датована је, према царским дверима, у крај XVI или почетак XVII века. По предању, подигли су је Србљаци, најстарије племе у овом крају. Будући да се тим именом називало становништво горњег тока Лима, протерано са својих огњишта и насељено у Метохију 1737/8, настанак ове цркве ваљало би датовати најраније крајем четврте или почетком пете деценије XVIII века. Црква је скромних димензија, плитко укопана и крајње једноставно грађена. Правоугаоне је основе, са двостраном апсидом добијеном пресецањем двеју закошених страна. Кров је низак, прекривен тешким каменним плочама. Унутрашњи простор подељен је на припрату, главну цркву и олтарски део. Преграде су учертене у зидове, на начин којим је и цела црква грађена. Под је од неправилних каменних плоча, а таваница је равна, дашчана. Скрећу пажњу два мала отвора изрезана у талпама у облику равнокраког крста и двојне шестолисне розете. Покретни материјал помињан у литератури данас се не налази у цркви. По времену настанка она представља најстарију, а по месту једину цркву брвнара ван њиховог данашњег матичног простора. Темелни санациони и конзерваторско-рестаураторски радови обављени су 1968. године.¹⁷

С обзиром на то да је стара црква брвнара била тесна да прими вернике из Гораждевца, Почешћа, Бабића, Враговца, Крстовца, Пиштана, Милованца, Доброг Дола и Орашја, указала се потреба да се изгради већа, пространија и савременија црква, што је и урађено у непосредној близини старе цркве. Изградња нове цркве, посвећене Покрову Свете

Богородице започета је 1923, а завршена је октобра 1926. године. Цркву је свечано освештао Епископ пећски Јеротеј 14. октобра 1926. године. Црква је грађена паралелно са црквом у Гусињу. Грађење обе цркве је значајно помогла држава. Од значајнијих гостију освећењу су присуствовали окружни начелник Витас, народни посланик Симоновић и мноштво чиновника из Пећи и председника сеоских општина из округа.¹⁸

Градиша – црква Светог Илије

Епископ рашко-призренски Серафим, уз садејство више свештеника, осветио је новоподигнути храм Светог пророка Илије у селу Градишу, арх. намесништво призренско на дан 12. јула 1939 године.¹⁹

Дојнице – црква Свете великомученице Марине (Огњене Марије)

У недељу, 8. септембра 1940. године, обављено је свечано освећење новоподигнутог храма у селу Дојници код Призрена. Храм је био посвећен Светој великомученици Марини (Огњеној Марији). Освећење храма извршио је Епископ рашко-призренски Серафим, уз садејство више свештеника. Стара сеоска црква била је за време Турака порушена и остали су само темељи цркве (црквиште) око којих су се православни Срби окупљали па дан Огњене Марије (17. јула) и на дан Спасице (четвртак после Вазнесења Господњег, Спасовдана), ког дана су сељаци носили литију (крста). Иначе народни сабор у селу Дојницу прослављао се на Малу Госпојину. Благодарети материјалној пожртвованости и побожној Симе Илића, земљорадника из Призрена (родио се у Дојницу), ова је црква подигнута на темељима старе цркве Свете Огњене Марије уз припомоћ сељака из села Дојница.²⁰ Шиптарски терористи су цркву разрушили 1999. године.

Ђаковица

Пуних осам година грађани Ђаковице прикупљали су материјална средства да би се у Ђаковици подигла

у виду храма Спомен костурница. Значај и важност ове Спомен костурнице прихваћен је и на двору, па се 1936. године краљнца Марија примила покровитељства. Одбор је дошао до суме од 250.000 динара са којом су започети радови свештањем камена темељца 10. септембра 1936. године и изградњом грубих радова, закључно до прве висине — серклажа цркве. Храм са Костурницом пројектован је за суму од 764.000 динара,

а са унутрашњим уређењем коштао је око 1,000.000 динара.²¹ У киптама цркве било је предвиђено да се на вечни починак сахрани 400 ковчежића са костима изгинулих, побијених и смрзлих бораца српске и црногорске војске у ратовима од 1912. до 1918. године.

Због недостатка средстава, до фебруара 1941. године Одбор је успео да цркву стави под кров, али даље није био у стању да настави рад. Због тога се 8. фебруара 1941. године Одбор писмом обратио министру двора да помогне да се обезбеди још 300.000 динара за завршетак цркве.²²

Материјал за грађење нове цркве (камен,²³ цреп, креч, гвожђе, греде) у Ђаковици однели су окупатори одмах након окупације 1941. године.²⁴

На дан Светог Саве 27. јануара 1949. године недовршена црква је срушена и на њеном месту је изграђен парк.

Живићане – црква Свете Недеље

На месту Зидине, северозападно од садашњег села, налазе се остаци старијег села и остаци темеља олтарског дела старе цркве са фрагментом фреске који се чува у новој цркви Свете Недеље, подигнутој 1936. године. Албанци су 19. марта 2004. године минирањем потпуно уништили цркву Свете Недеље. Српске куће у селу су опљачкали, спалили и порушили, а све Србе протерали са својих вековних огњишта. Освећење темеља нове цркве на темељима старе обављено је 29. августа 2010. године. Црква је обновљена 2013. године. Ктитор цркве је Милорад Вучевић из Средске. Иконостас је израдио Драган Петровић из Београда.²⁵

Исток црква Светих Апостола Петра и Павла

Исток је садашње општинско средиште у Метохијском подгору. Под истим именом се први пут помиње 1348. године, у повељи српског цара Стефана Душана манастиру Светих Арханђела код Призрена. У насељу и његовој непосредној околини сачувани су остаци неколико сакралних објеката. Усред насеља су остаци старе српске цркве и хришћанског гробља.

Током зиме 1928/29. године основан је одбор у Истоку који је себи ставио у задатак да подигне храм Светих апостола Петра и Павла – споменик Краљу Петру. У почетку одбор је располагао са свега 16.000 динара, али је успео да у току годину дана прикупи око 200.000 динара и омогући да се у срцу Метохије подигне још један нов храм. Већ 1930. године храм је био под кровом. Одбор није имао средстава за иконостас, црквене утвари и освећење. Патријарх Варнава је 1932. године посетио Исток и том приликом је замољен од црквеног одбора за помоћ. Патријарх се радо одазвао и поклонио

цркви један леп иконостас у вредности преко 20.000 динара. Нарочито велику помоћ је указало Министарство пољопривреде, које је дало 120.000 динара. Благодарети великим дародавцима и добровољним прилозима, спомен црква је у пролеће 1933. године довршена. Коначно, 15. јула 1933. године Епископ Серафим је освештао цркву у Истоку.²⁶

Крајем 1943. и почетком 1944. године, шиптарски фашисти су цркву у Истоку претворили у својеврстан логор, у коме су месецима даноноћно држали заточене Србе из Истока и оближњих села. Из цркве су их потом интернирали у политичке и радне логоре по Албанији и Италији. Парохијска зграда је тада служила и као затвор.

Црква је спаљена и оскрнављена након доласка италијанских снага КФОР-а. Парохијски дом је већ био напуштен и опљачкан. Црква је била озбиљно оштећена и захваћена пожаром од експлозије у марту 2004. године. У раздобљу од августа 2007. до марта 2008. црква и парохијски дом су обновљени.

Кориша – Црква Светог Петра

Храм Светог Петра Коришког у селу Кориши подигнут је 1935. године и служио је за парохијске потребе, Храм је до темеља порушен 1941. године од стране Арнаута поменутог села и 1961. године није био оправљен – обновљен, јер за то није било материјалних средстава.²⁷

Љубова код Пећке бање – црква у изградњи

У Љубову код Пећке бање, парохија источка, недовршена црква за време Другог светског рата оштећена је и ништа није предузимано до 1962. године за њено довршење и оправљање, а није било никаквог изгледа ни могућности да се ишта предузме за оправку напред поменутих цркава.²⁸

Призрен – капела Светог Илије

Сем капеле Светог Илије, у Призрену није било других порушених или руинираних цркава. Ова је капела подигнута 1932. Године, али је у току Другог светског рата делимично била руинирана. После рата је безмало цела срушена од стране муслиманског живља, у чијој се средини изван града налазила. Пошто, на првом месту, црква призренска није имала материјалних могућности да ову капелу поново подигне, а било је и илузорно подићи је и оставити на милост и немилост неодговорној муслиманској руљи, која би је сигурно опет срушила, то је свака иницијатива за обнављање капеле Светог Илије престала до 1961. године.²⁹

Раставица – црква Светог Василија Острошког

Раставица је била албанско – српско село у Затрнавској жупи код манастира Дечана, удаљено 6 км југоисточно од села Дечана. Иницијативом Јована Кажиха, свештеника из Дечана, почело је прикупљање прилога за подизање ове цркве. Село Раставица је било потпуно насељеничко место са преко 200 домова у то време. У

присуству Милоја Сокића, народног посланика, Стојковића, шефа техничког одељка из Пећи, Бајића, начелника среза ђаковичког и многобројног народа села Раставице и околине, извршили су 15. септембра 1932. године освећење темеља цркве Спасоје Поповић, архијерејски

намесник из Пећи и Јован Кажих, парох дечанске парохије. Звоно је цркви поклонио Милоје Сокић народни посланик.³⁰ Црква у Раставици је била прва црква саграђена у неком насељеничком селу у Метохији.³¹

Тешко оштећена од стране Арнаута 1941. године. Црква је априла 1942. године била откривена, те је услед кише нанета штета и зидовима.³²

До 1962. године није ништа предузимано да се оправи и није било изгледа у скорој будућности да ће се оправљати јер није било никаквих средстава за то.³³

Остатке цркве Арнаути су разнели педесетих XX година века.

Ратиште – црква Свете Тројице

Црква Свете Тројице се налазила у Доњем Ратишу, насељеном месту на територији општине Дечани, на Косову и Метохији. Припадала је Епархији рашко-призренској Српске Православне Цркве.

Зидање новог на месту старог храма Свете Тројице било је у пуном јеку августа 1934. године. Рашко-призренски Епископ Серафим, у пратњи председника Општине дечанске Павићевића, пароха Кажиха, пуковника у пензији Новаковића и председника Рзничке општине Али Ације, обишао је насеље Ратиш 10. августа 1934. године. Епископа Серафима су на улазу у село дочекали насељеници, који су га топло поздравили. У име насељеника Епископа је поздравио Јован Шабан. Потом се једна велика поворка упутила према месту где су насељеници зидали нову цркву. Захваљујући председнику Општине Али Аци и Јовану Шабану црква је требало ускоро да буде довршена.³⁴

Црква посвећена Светој Тројици је стари храм, обновљен 1935. године. Епископ рашко-призренски Серафим, уз сарадњу четворице свештеника и једног ђакона,

осветио је нову цркву у селу Ратишту посвећену Светој Тројици, на дан 4. јуна 1939. године. Црква је подигнута трудом и средствима сиромашних насељеника и добровољним прилозима верних. Њено подизање био је видан доказ високе верске, црквене и националне свести насељеника, разасутих по метохијским шумама и утопљених у маси Арнаута.³⁵ Практично је уништена од стране Арнаута 1941. године. Црква је априла 1942. године била проваљена и откривена, док су зидови још стајали. Све ствари су биле опљачкане.³⁶

До 1962. године није ништа предузимано да се оправи и није било изгледа у скорој будућности да ће се оправљати, јер није било никаквих средстава за то.³⁷

Обновљена је 1992. године. Над њом су од 1996. до 1998. године Арнаути седам пута покушавали диверзију. Око цркве је постојало старо хришћанско гробље од којег сада нема ни један надгробни споменик ни камен.

Црква је данас спаљена и потпуно срушена експлозивом након доласка италијанских снага КФОР-а.

Севце – Црква Светог Спаса (Свети Атанасије)

Налази се високо на брду, изнад села, окружена гробљем. Подигнута је 1921. године на развалинама старе.³⁸ Д. Станчић као другу посвету наводи Свету Анастасију, међутим друга посвета цркве је Свети Атанасије.³⁹

То је мала црква правоугаоне основе са тространом апсидом, полуобличастим сводом и двосливним кровом. Над вратима западног зида је полулучна ниша и мањи прозор. На северном зиду је такође мањи, низак прозор и још један отвор, по свему судећи накнадно пробијен. Црква је зидана квадерима од сиге и премалтерисана. Кровни покривач је замењен савременим, али је над апсидом сачуван стари, од шкриљаца.

Сува Река – Црква Светих апостола Петра и Павла

Епископ Серафим је 12. јула 1938. године освештао цркву Светих апостола Петра и Павла у Сувој Реци. Освећење је извршено у присуству изасланика Њ. В. Краља пуковника Драгутина Бојковића, команданта пука из Призрена, и изасланика банске управе Милана Мајковића. Освећење је извршио Епископ, уз асистенцију великог броја свештеника. Поред мноштва грађана из Суве Реке, Призрена и Ораховца освећењу су присуствовали: Стеван Димитријевић, професор Теолошког факултета Београдског универзитета у пензији, Нака Спасић, добротворка нове цркве, народни посланик Хаџи Љуба Патрногић, Божа Новаковић, пуковник у пензији, Владета Радивојевић, претседник Суда, Станогје Секулић, претседник Црквеног суда, и многи други.⁴⁰

По доласку немачких снага КФОР-а у подручје Суве Реке јуна 1999. године, и преузимања управе над градом од стране Шиптара, црква је демолирана и опљачкана. Дана 19. јула 1999. године у један час ујутро црква је јаким експлозивом срушена до темеља. Локални Шиптари су у порти цркве изградили паркинг.

Шеремет – Црква Свете Тројице

Село Шеремет лежи у малој котлини у непосредној близини албанске границе. У овом селу између два рата, поред староседелаца, живело је и четрдесет насељеничких породица, махом из Црне Горе. Сељаци Шеремета су успели да од прилога који су међу собом сакупили и радећи сами на градњи, саграде цркву коју је 2. августа 1938. године освештао Епископ Серафим.⁴¹

Црква у селу Шеремету потпуно је разрушена 1941. Године, а ствари које је имала (крстови, еванђеље, одежде, звоно и др.) опљачкане су.⁴²

напомене:

¹rd Gibbon, *An Essay on the Study of Literature*, London 1764, 107.

² Plato, *Apology 38a*, у: "The Dialogues vol. 1", превод на енглески B. Jowett, Oxford 1875, 371.

³ Beverley Sothgate, *History: What and Why? – Ancient, modern, and postmodern perspectives*, London – New York 2003, 1. За погрешно схатање објективности видети у P. Novick, *That Noble Dream. The 'Objectivity Question' and the American Historical Profession* (Cambridge: Cambridge University Press, 1988).

⁴ Класичан пример за ово је изучавање холокауста. Наравно његово изучавање не значи и његово оправдање.

⁵ Детаљније видети у: K. R. Popper, *The Open Society and its Enemies*, 2 vols, Princeton, 1971; Ernst Axel Knauf, *From History to interpretation*, "The fabric of History" (ed. Diana Vikander Edelman), Sheffield Academic Press 1991, 32 – 33.

⁶ Рецимо THE DESTRUCTION OF CULTURAL HERITAGE IN KOSOVO, 1998-1999 извештај који је припремио Kosovo Cultural Heritage Project, Cambridge, Massachusetts USA 2001, кад је реч о нашим црквама страдалим 1998. и 1999. године тачнији је од било ког нашег објављеног извештаја. Њихови извештаји тачнији су чак и за период 1941 – 45. године. А они, на жалост, нису једини.

⁷ Ђорђе Бубало, „У временима самосталне средњовековне државе“, *Уметничко наслеђе српског народа на Косову и Метохији*, Београд 2017, 19

⁸ Исто, 27.

⁹ Светлана Пејић, „Након ослобођења (1912–1999)“, у: *Уметничко наслеђе српског народа на Косову и Метохији*, Београд 2017, 384.

¹⁰ У селу је 1940. године било само 9 српских кућа поред 25 кућа Шиптара католика. Миленко Филиповић, *Хас под Паитриком*, Сарајево 1958, 98.

¹¹ Бар ја нисам нашао на неком другом месту.

¹² Т. Којић, *Обнова српских светиња у Ђаковици*, Свети кнез Лазар бр. 2/1993, Призрен 1993, 86.

¹³ С. Ђ., *Подизање цркве у Витомирици*, Правда 7. августа 1929, 5.

¹⁴ *Помоћ за зидање цркве у насељу Витомирице*, Правда 3. јануар 1930, 3.

¹⁵ Ј. Б., *Ликвидација Пећке епархије*, Правда 1. март 1932, 5.

¹⁶ *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 52.

¹⁷ Небојша Ђокић, Бранко Надовеза, *Цркве и манастири на Косову и Метохији у XIX веку*, Крушевац 2019, 276 – 278.

¹⁸ *Рукоположења и освећења црква у епархији Пећској*, Црква и живот 11 и 12/1926, Скопље 1926, 326 – 327; Милета Букумировић, *Живот Срба у Гораждевицу*, Београд 2007, 10.

¹⁹ *Освећење нове цркве у селу Градишу*, Гласник Српске православне патријаршије 19 и 20/1939, 460 – 61.

²⁰ Ар. Бркић, *Освећење цркве у селу Дојницу код Призрена*, Гласник СПЦ 19 и 20/1940, 738

²¹ *Апел Србима за цркву у Ђаковици*, Правда 7. јуни 1937, 19.

²² Писмо Одбора за изградњу цркве у Ђаковици Бр. 17. од 8 фебруара 1941. год. министру двора, *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 32 – 34.

²³ 220 кубних метара камена припремљених за довршење нове цркве. *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 44.

²⁴ Дел. Број 114 Пећ, 16/3. јула 1945 године. Списак Црквених установа, које су оштећене ратом, са назнаком износа ратне штете у предратним динарима, *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 52.

²⁵ *Меморандум о Косову и Метохији Архијерејског сабора Српске православне цркве*, Београд 2003, 103 – 104.

²⁶ *Свечано освећење цркве светих апостола Петра и Павла – споменика Краља Петра Ослободиоца у Истоку*, Правда 18. јула 1933, 3.

²⁷ Српска православна парохија призренска Бр. 12 14–IX–1961 у Призрену – Архијерејском намеснику – Призрен, *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 74.

²⁸ Православно архијерејско намесништво пећко Бр. 92 11. I 1962 у Пећи Епархијском управном одбору Призрен, *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 86.

²⁹ Српска православна парохија призренска Бр. 12 14–IX–1961 у Призрену – Архијерејском намеснику – Призрен, *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 74.

³⁰ Јов. Бркић, *Освећење темеља цркве у Раставици*, Правда 17. септембар 1932, 8.

³¹ В. М., *Подизање прве насељеничке цркве у Меохији*, Правда 9. септембар 1933, 5.

³² Православно архијерејско намесништво пећко БР. 36 22/9 – априла 1942. У Пећи Еуправном одбору Призрен, *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 60.

³³ Православно архијерејско намесништво пећко Бр. 92 11. I 1962 у Пећи Епархијском управном одбору Призрен, *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 86.

³⁴ В. М., Епископ рашко – призренски г. Серафим у Високим Дечанима, Правда 11. август 1934, 5.

³⁵ Миомир С. Дубак, *Преосвећени г. Серафим осветио је нову цркву у селу Доњем Ратишту*, Гласник Српске православне патријаршије 15 – 16/1939, 372.

³⁶ Православно архијерејско намесништво пећко БР. 36 22/9 – априла 1942. У Пећи Еуправном одбору Призрен, *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 60.

³⁷ Православно архијерејско намесништво пећко Бр. 92 11. I 1962 у Пећи Епархијском управном одбору Призрен, *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 86.

³⁸ П. Костић, нав. дело. стр. 95; М. Ивановић, Црквени споменици, стр. 523, према истоме овде се чува више старих вредних икона.

³⁹ Д. Станчић, *Извештај о топографском истраживању цркава на територији општине Штрпце (Сиринићка жупа)*, Баштина 1, Приштина 1991, 256.

⁴⁰ *У Сувој Реци епископ г. Серафим осветио нову цркву – Подигнута је као успомена на Блаженопочившег Краља Ујединитеља*, Правда 14. јула 1938, 8.

⁴¹ А. В., *Освећена је црква коју су подигли насељеници у селу Шеремету код Ђаковице*, Правда 5. август 1938, 8.

⁴² *Шиптарски геноцид над Србима у 20. веку – Документа Архиве Епархије рашко – призренске и косовско – метохијске*, Београд 2011, 42, 60.

УПОКОЈИО СЕ У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР СЛОБОДАН ПАНТИЋ

У пету суботу Свете Четрдесетнице, 20. априла 2024. године, у Господу се представио протојереј ставрофор Слободан Пантић, пензионисани парох Треће крагујевачке парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

Отац Слободан је рођен 1. јула 1944. године у Избеници, општина Варварин, од родитеља свештеника Славољуба и мајке Загорке.

Отац Слободан Пантић завршио је Богословију Светих Кирила и Методија у Призрену, 1965. године, након које

ступа у брак са Љиљаном Перишић. Слободан и Љиљана су се венчали у аранђеловачкој цркви Светог архангела Гаврила – Врбичка црква. Исте године, млади богослов Слободан бива рукоположен у чин ђакона руком Епископа шумадијског Валеријана и у том чину остаје дуги низ година. Као ђакон и касније свештеник, Слободан се истицао као врсан познавалац црквеног појања. У чин презвитера га рукополаже Епископ шумадијски др Сава и поставља на парохију при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, где дуги низ година обавља дужност црквеноопштинског благајника.

Отац Слободан и Љиљана имају синове Александра и Драгана. Александар је ожењен Јованом, са којом има децу Марка и Луку. Драган је уписао Богословију Светог Саве у Београду 1989. године, након које уписује Православни богословски факултет у Београду. Након завршених основних студија, Драган одлази на постдипломске студије у Грчку, где по благослову Патријарха Павла, Епископа шумадијског Саве и Архиепископа грчког Христулоса, при ликовној академији завршава одсек византијског сликарства, најпре у Глифади, а затим и на Аристотеловом Универзитету. Сада живи и ради у Грчкој.

Отац Слободан Пантић је рођен као најстарије дете оца Славољуба и Загорке, који су имали још и Милана, Марију и Петра. Најмлађи син, Петар Пантић је завршио Богословију Светог Арсенија Сремца у Сремским Карловцима као ђак генерације, а затим и Богословски факултет у Београду. Након завршеног факултета, отац Петар одлази на постдипломске студије у Солун, Аристотелов Универзитет. Једно време је радио као професор у Богословији Света Три Јерарха у Крки.

Својим радом и животом, отац Слободан Пантић је посведочио речи Светог апостола Павла: „Добар рат ратовах, трку заврших, веру одржах“.

Са светима упокој Христе, душу слуге Твога, где нема болести ни жалости, ни уздисања, но где је живот бесконачни!

ЗБОРНИК ИЗДАВАЧКЕ КУЋЕ „КАЛЕНИЋ“ ПРОГЛАШЕН ЗА „НАЈБОЉУ КЊИГУ 2023. ГОДИНЕ“ У КРАГУЈЕВЦУ

Зборник „Свети краљ Милутин и његово доба: историја, књижевност, уметност“, у издању издавачке куће „Каленић“ Српске православне епархије шумадијске, једногласном одлуком жирија, проглашен је за „Најбољу књигу 2023. године“ у Крагујевцу, у оквиру Дана крагујевачке књиге, а у организацији Народне библиотеке „Вук Караџић“. Ову награду је равноправно поделио са књигом „Кнез Михаило. Рођен у Крагујевцу“, у издању Народног музеја Шумадије.

Након анализе комплетне прошлогодишње издавачке продукције у Крагујевцу, узимајући у обзир значај тема коју публикације обрађују, упечатљив рад и допринос крагујевачких аутора и издавача, као и естетски аспект издвојено је пет вредних публикација међу којима се нашао и тематски зборник у издању епархијске издавачке куће „Каленић“.

Образлажући избор ове књиге за „Најбољу књигу 2023“ године речено је да је она објављена две године након Међународног научног скупа „Краљ Милутин и доба Палеолога: Историја, књижевност, културно наслеђе“ одржаног у Скопљу, у српској државној и црквеној престоници Милутиновог доба и граду у коме је столовао, а поводом обележавања седамстоте годишњице од смрти Краља. Поред Презвитера др Србољуба Убипариповића, као уредник је потписана и др Јасмина С. Ћирић, доцент Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, чиме публикација испуњава критеријум ауторства, у овом случају секундарног. Иако не обрађује крагујевачке теме, уз секундарно ауторство и издање у оквиру издавачке куће Епархије шумадијске „Каленић“, публикација задовољава вредносне критеријуме завичајности и такође заузима значајно место у Завичајном фонду.

Зборник „Свети краљ Милутин и његово доба: историја, књижевност, уметност“ садржи четрдесет и три

рада домаћих и страних учесника на српском и енглеском језику. Према речима др Драгане Павловић, „сакупљени радови су посвећени историјским приликама у средњовековној Србији у време краља Милутина, односу Србије према Византији и контактима са актуелним суверенима из династије Палеолога, те уметничким делима која настају у доба поменутог српског владара и утицајима које је Византија тада имала на српску културу“.

Тврдих корица, са заштитним омотом, књига је штампана на кунстдруку у тиражу од хиљаду примерака на 876 страна. Броји преко две стотине илустрација високог квалитета. Предњи и задњи форзец илустрован је фотографијом на којој је приказан детаљ записа на доњем рубу плаштанице краља Милутина којој је посвећена и једна студија у Зборнику. Према речима жирија, иако насловљена као „зборник“ ова публикација захваљујући свом садржају, али и богатој опреми и графичком дизајну Дејана Манделца пре-

вазилази оквира зборника са конференције. Она је пре студија са свим карактеристикама добро конципиране уметничке монографије.

Захваљујући на признању протојереј ставрофор др Зоран Крстић, је рекао да је „Каленић“ мала издавачка кућа, али врло упорна. Више од четрдесет година се трудимо да својим публикацијама, књигама, монографијама и оваквим студијама обогатимо не само крагујевачко издаваштво већ и шире. С обзиром да су наше публикације специфичне, сваки пут кад неко изван црквених кругова примети наш рад то је додатно признање и на томе сам члановима жирија и Народној библиотеци, наравно у име Издавачке куће „Каленић“, захвалан.

Гордана Јоцић, уредница радија „Златоусти“

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштво Епископ шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. фебруара до 31. марта 2024. године:

Осветити:

Темеље капеле Полагања појаса Пресвете Богородице у манастиру Светог архангела Гаврила – Венчацу, 3. фебруар 2024. године;

Темеље за храм Трећег обретења главе Светог Јована Крститеља у Дуленима, Архијерејско намесништво левачко, 24. фебруар 2024. године;

Капелу за прилагање свећа при храму Успења Пресвете Богородице у Лужницама, Архијерејско намесништво крагујевачко, 17. март 2024. године.

Рукоположити:

Небојшу Поповића, парохијског ђакона при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју у чин јереја, 25. фебруара 2024. године у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, Архијерејско намесништво младеновачко.

Одликовати:

Орденом Светих новомученика крагујевачких I степена:

Преосвећеног Епископа хвостанског Господина Алексеја, викарног Епископа Патријарха српског;

Орденом Светих новомученика крагујевачких II степена:

Александра Лазовића из Крагујевца;

Орденом Војводе Карађорђа:

Војина Милосављевића из Аранђеловца;

Архијерејском граматом захвалности:

Љубомира Пауновића из Великих Пчелица;

Петра Илића из Јагодине;

Архијерејском захвалницом:

Светомира Мацаревића из Лужница;

Мирослава Лазића из Лужница;

Драгољуба Аруновића из Лужница.

Причислити:

Искушеницу Данијелу Кочоску из манастира Ралетинца сестринству манастира Светих апостола Петра и Павла – Ралетинца у Великим Пчелицама;

Искушеницу Мартину Леповић из манастира Ралетинца сестринству манастира Светих апостола Петра и Павла – Ралетинца у Великим Пчелицама.

Поставити:

Новорукположеног јереја Небојшу Поповића на дужност привременог пароха Треће међулушке парохије при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко;

Протођакона Небојшу Јаковљевића, парохијског ђакона при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, на дужност ризничара Епархије шумадијске.

Преместити:

Јереја Божидара Васиљевића, привременог пароха Треће међулушке парохије при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, на дужност привременог пароха дубонске парохије при храму Преподобног Симеона Столпника у Дубони, Архијерејско намесништво младеновачко.

Поверити у опслуживање:

Протојереју ставрофору Драгославу Петровићу, пензионисаном пароху Прве рековачке парохије у Рековцу, упражњену Прву рековачку парохију у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко.

Разрешити:

Владимира Марјановића из Крагујевца даље дужности ризничара Епархије шумадијске;

Протојереја Милисаву Радовића, привременог пароха влашканске парохије при храму Светих цара Константина и царице Јелене у Влашкој, даље дужности опслуживања упражњене парохије дубонске при храму Преподобног Симеона Столпника у Дубони, Архијерејско намесништво младеновачко;

Јереја Божидара Васиљевића даље дужности привременог пароха Треће међулушке парохије при храму Светих Јоакима и Ане у Међулужју, Архијерејско намесништво младеновачко.

Поделити канонски отпуст:

Михаилу Голићу за сvezу клира Епархије источноамеричке.

Казнити:

Протојереја ставрофора Видоја Рајића, привременог пароха Прве лаповске парохије при храму Свете Петке у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско, укором;

Протонамесника Дејана Шишковића, привременог пароха Друге лаповске парохије при храму Свете Петке у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско, укором;

Протонамесника Горана Живковића, привременог пароха Четврте лаповске парохије при храму Свете Петке у Лапову, Архијерејско намесништво рачанско, укором.

Пензионисати:

Протојереја ставрофора Драгослава Петровића, привременог пароха Прве рековачке парохије у Рековцу, Архијерејско намесништво левачко.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. фебруара до 31. марта 2024. године

ФЕБРУАР 2024:

1. фебруар 2024:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Присутвовао приједи у Јагодини који је организовао Драган Марковић Палма.

2. фебруар 2024:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Јошаница;
Посетио манастир Ивковић ради надгледања текућих радова;
Обишао радове на парохијском дому у селу Лоћника;
У сали Саборне цркве у Крагујевцу присутвовао предавању Православна Далмација.

3. фебруар 2024:

Служио Литургију у капели Светог Јоаникија, митрополита црногорско-приморског у манастиру Брезовцу и осветио темеље за нову цркву посвећену Појасу Мајке Божије у манастирској порти;
Крстио Нику, унуку Драгана Јововића, у Саборном храму у Крагујевцу.

4. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу.

5. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. фебруар 2024:

Служио Литургију и пререзао славски колач у цркви Светог Григорија Богослова у Groшници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио Зорана Антића, секретара Министарства за рад и радне односе ради договора о прослави Среетења у Орашцу.

8. фебруар 2024:

Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио викарног Епископа Алексеја;
Одржао састанак у манастиру Дивостину са архитектама и инжењерима ради сагледавања радова на ентеријеру манастирског конака.

9. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Одржао састанак у Орашцу о прослави Среетења.

10. фебруар 2024:

Служио Литургију у манастиру Светог великомученика Димитрија у Бајчетини.

11. фебруар 2024:

Служио Литургију у капели Свете Петке у манастиру Светог Пајсија у Шуљковцу и осветио прву манастирску радионицу;
Утврдио распоред икона на иконостасу цркве Светог апостола Луке у Ракитову.

12. фебруар 2024:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Света Три Јерарха у Тополи.

13. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

14. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Служио помен Елизабети Роуз на Варошком гробљу у Крагујевцу;
Служио празнично бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

15. фебруар 2024 – Среетење:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Вазнесења Господњег у Орашцу и служио помен устаницима;
Служио помен на гробу Карађорђа Петровића на Опленцу.

16. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Рачи.

18. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице (Карађорђева црква) у Тополи.

19. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

20. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. фебруар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;

22. фебруар 2024:
Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу.

23. фебруар 2024:
Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради.

24. фебруар 2024:
Служио Литургију у манастиру Ралетинцу;
У селу Дулену освети темеље за нову цркву посвећену Трећем обретењу главе Светог Јована Крститеља.

25. фебруар 2024:
Служио Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, у току Литургије крстио Максима, сина свештеника Бојана Вићовца, пароха у Јагњилу; Рукоположио ђакона Небојшу Поповића из Младеновца у чин презвитера и поставио га за пароха у Међулужју.

26. фебруар 2024:
Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

27. фебруар 2024:
Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

28. фебруар 2024:
Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. фебруар 2024:
Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

МАРТ 2024:

1. март 2024:
Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама;
Постио манастир Липар и обишао радове у манастиру.

2. март 2024:
Служио Литургију у храму Преображења Господњег у Смедеревској Паланци;
У Старој цркви у Крагујевцу венчао Дарка и Катарину Петровић из Крагујевца.

3. март 2024:
Служио Литургију у храму Светог архангела Гаврила – Врбичкој цркви у Аранђеловцу, у току Литургије крстио Ђорђа сина ђакона Александра Бабића из Аранђеловца;
Присутвовао донаторској вечери у цркви Свете Петке у Сиљевици.

4. март 2024:
Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. март 2024:
Служио Литургију и молитву за благословен рад Епархијског савета у Саборном храму у Крагујевцу;
Председавао седницом Епархијског савета.

6. март 2024:
Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. март 2024:
Служио Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

8. март 2024:
Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

9. март 2024:
Служио Литургију и трогодишњи парастос монахињи Мадгалини у манастиру Драчи.

10. март 2024:
Служио Литургију у храму Свете Петке у Јагодини;
У цркви Светог Романа у Рековцу крстио Михаила, сина свештеника Бориса Миљковића.

11. март 2024:
Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио Епископа шабачког Господина Јеротеја;
Примио делегацију на челу са директорком Градског завода за заштиту споменика културе у Београду Оливером Вучковић ради договора о обнови манастира Кастељана.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

12. март 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

13. март 2024:

Молитвено присуствовао јутарњем богослужењу у Саборном храму у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио викарног Епископа Алексеја, протођакон Дамљана Божића, Јована Томовића и професора др Небојшу Савовића.

14. март 2024:

Служио Литургију Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

15. март 2024:

Молитвено присуствовао јутарњем богослужењу у Саборном храму у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. март 2024:

Служио Литургију у храму Благовештења Пресвете Богородице у Рајковцу код Младеновца;
Присуствовао представљању романа „Ања са Дедиња“ Драгана Дамјановића у Старој скупштини града Крагујевца.

17. март 2024:

Служио Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Лужницама;
Молитвено присуствовао прашталном вечерњем богослужењу у цркви Светог Саве на Аеродрому.

18. март 2024:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора;
Читао Канон Светог Андреја Критског у Саборној цркви у Крагујевцу.

19. март 2024:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора;
Читао Канон Светог Андреја Критског у Старој цркви у Крагујевцу.

20. март 2024:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Читао Канон Светог Андреја Критског у манастиру Липару.

21. март 2024:

Служио јутрење у параклису Епархијског двора;

Читао Канон Светог Андреја Критског у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром.

22. март 2024:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

23. март 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице у Корићанима.

24. март 2024:

Служио Литургију Василија Великог у Саборном храму у Крагујевцу, вечерње богослужење у част победе Православља над иконоборцима; читање Синодика Седмог васељенског сабора у Саборном храму у Крагујевцу.

25. март 2024:

Молитвено присуствовао јутрењем богослужењу у Саборном храму у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У цркви Светог Пантелејмона у Станову служио опло Владану Дринкићу.

26. март 2024:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у манастиру Прерадовцу у Опарићу;
Обишао радове на реконструкцији цркве у селу Драгову;
Утврдио распоред за живописање у цркви Светог Илије у селу Жупањевцу;
Обишао радове на манастиру Манастирак код Рековца.

27. март 2024:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу, исповест свештенства Архиепископског намесништва колубарско-посавског; Протођакон Никола Урошевић, парохијски ђакон при храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу прочитао на братском састанку богословски реферат „Живети тајном Часнога Крста“.

28. март 2024:

Молитвено присуствовао јутрењем богослужењу у Саборном храму у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. март 2024:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, исповест свештенства Архиепископског намесништва јасеничког; Јереј Милан Кеџић, привремени парох Треће азањске парохије у Азањи, прочитао на братском састанку богословски реферат „Господ мој и Бог мој“ (Јн 20, 28).

30. март 2024:

Служио Литургију у храму Светог архангела Гаврила у Шопићу.

31. март 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УЊЕГА”

Свети Владика Николај Велимировић

О ВАСКРСЕЊУ ХРИСТОВОМ

Једној побожној породици која пита: Како је Христос васкрсао

Зар није доста знати да је Христос васкрсао? Зашто себе мучити питањем: како је васкрсао? Но то из вас пита љубав и усхићење, а не, никако, сумња; зато ми је мило и овакво питање ваше, драги моји.

Као што сунце у Азији наједанпут изађе, и дан заузме место ноћи. Као да додирнете електрично дугме у мрачној одаји, и наједанпут – светлост. Слично томе је било и васкрсење Господа из смрти у живот. Нечујно и тренутно.

Или ви и даље радознано питате: како? Онако, мислим, како се на прапочетку стварања света јавила светлост у свеопштој тами. Груби људи мисле: Каква ли је то морала бити страшна фабрика, која је произвела светлост у свету? И каквог ли су обима морале бити машине у тој фабрици? И колико ли је милиона коњских и слоновских снага требало да тера те машине? И колико милиона и милиона година док се најзад светлост није искресала? Никаква фабрика, никаква машина, никакви милиони снага ни милиони година, уопште никакав напор. Него само једна моћна реч, и светлост се јавила и испунила сав свет. И рече Бог: нека буде свјетлост; и би свјетлост. Чак и не рече реч да се чује, него само помисли. Јер помисао Божија је исто што и реч. И помисли Бог да буде светлост; и би светлост. Дакле, нечујно и тренутно.

Такво је било и васкрсење Христово. Тако се јавила ова нова светлост, која је разумним људима обасјала духовни свет. Као год што је она физичка васионска светлост објавила свим очима овај физички свет, тако је и светлост васкрса Господњега објавила свима разумним људима онај духовни свет, домовину бесмртних духова. Због тога ова светлост нимало није мања од оне светлости. И једна и друга пак јавиле су се нечујно и тренутно, по свемоћној вољи Творчевој, по свемудром плану Његовом, по неисказаној милости и љубави Његовој. Ви сте чули како даровити људи стварају велика и генијална дела са чудном лакоћом и брзином. А како ли тек Дародавац свих дарова, Творац свих генија! Зар нисте читали, с каквом је лакоћом и брзином васкрсао Господ Јаирову кћерку, па сина удовице у Наину, па Лазара у Витанији? Рече реч – и би! Јер у Бога је све могуће што рече, управо што и помисли. Тако је Христос

и себе васкрсао. Још лакше и брже. И без речи.

А сада вас ја молим, драга децо, кад знате да је Господ васкрсао, занимајте се више питањем, како ћете и ви заслужити васкрсење. Да би Он и вас васкрсао.

Јер Он је васкрсао себе ради вас; да посведочи, да ћете и ви васкрснути кроз Њега, и бити слични Њему у слави и красоти вечној.

Поклоните се, дакле, васкрелом Господу, и запојте песму јутарњу:

Васкрсење Твоје Христе Спасе
Анђели поју на небеси,
И нас на земљи удостој:
Чистим срцем Тебе славити!

ВЕЛИКА СУБОТА У СВЕТОМ ГРАДУ ЈЕРУСАЛИМУ

На дан Велике суботе у цркви на Гробу Господњем се одржава славље, познато под различитим називима: силазак светог огња, обарање светог огња, благодат и силазак светог огња од Живоносног Гроба.

Много пре два сата после подне у храму, који може да прими дванаест хиљада људи, па чак и више, настаје страховита гужва; мноштво људи, међу којима преовлађују арапи, толико је велико да је и најмањи покрет немогућ. Бројне галерије на горњим спратовима, прозорска удубљења, нише свих врста, чак и виенци, све то врви од људи.

У два сата грчки Патријарх у богатим одежама, предвођен бројним свештенством, такође у злату, улази у храм усред звоњаве звона и гласног вапаја народа. Пут с највећом муком утире један одред војника. Свештенство се зауставља у цркви Светог Гроба. На вратима Кувуклије (пећина Светог Гроба) постављени су печати. Овде је већ један јерменски Епископ у пуном одејанију. Патријарх, у пратњи двојице Митрополита, ступа између два реда војника до олтар православне цркве.

На царским дверима са њега скидају митру, панагију, омофор и сву одежду. У белој хаљини (стихару), опасаној кожним каишем, враћа се у Кувуклију (Гроб Господњи). Почиње троструки опход око Светог Гроба са хоругвама и појањем: „Васкрсење Твоје, Христе Спасе наш, анђели певају на небесима“. Службеник скида печате. У капелу Анђела улази грчки Патријарх, а за њим јерменски Епископ. Врата Кувуклије су закључана.

Ни једно кандило, ни једна свећа не гори у целом храму. Повремено ће се весели зрак сунца пробити у замрачен простор зграде. Много пре доласка Патријарха већ се чује тупи, једва уздржани жамор гомиле, наелектрисане нестрпљивим ишчекивањем. Али у том тренутку све утихне, све замре. Ниједна особа се не усуђује да отвори уста или прстом макне. Влада гробна тишина.

Али онда се снап запаљених свећа појављује кроз бочну рупу Кувуклије. За

трен ока ватру је пресео монах који је ту чекао и необјашњиво пренео у олтар. Патријарх се свечано јавља народу из кувуклије. У обе његове руке горе свеће. Сви у близини журе да запале своје завежљаје, увек сачињене од тридесет три свеће. Уследили су хаотични моменти који пркосе сваком опису.

Патријарх иде полако, ћутке, ка олтару између два реда војника, који надљудским напорима некако обуздавају притисак масе. Звоњава звона и ударци у бубњеве спајају се са заглушујућим крицима...

О стварности чудесног јављања Благодатног огња на Гробу Господњем, сачувано је безброј сведочанстава ходочасника.

К. Ушински

СВЕТЛО ВАСКРСЕЊЕ

Одлучио сам да те васкршње ноћи уопште не спавам. Кад је пао мрак, браћа и сестре су полегали у кревете и заспали. Ја сам остао да седим у фотељи, чврсто решен да остварим свој наум, али сам после неког времена задремао, иако сам знао да у сали постављају велики сто са нарочитим, свечаним столњаком и да на њега ређају ускршње колаче, разне послastiце, разнобојне украсе и још много, много добрих и лепих ствари, које сам тако волео.

Тачно у поноћ из саборне цркве се огласило велико звоно. За њим су се јавила и звона из других градских цркава, тако да се милозвучна звоњава у трену проширила по целом граду. На улицама се чуо звук кочија и људи који су разговарали идући ка цркви. Сан ме је одмах напустио, браћа и сестре су се подигли из кревета, и сви смо заједно отишли у цркву. Градске улице су биле мрачне, али наша црква је блистала осветљена хиљадама светиљки и изнутра и споља.

У црквеној порти је било толико много људи да смо се једва прогурали кроз ту гужву. Мама ме није пуштала да идем са поворком око цркве, зато што је

сматрала да сам сувише мали за тако велику гужву. Али како сам био срећан када су се свештеници коначно појавили из стаклених врата у сјајним одежама и певали васкршњи тропар кадећи кадионицама и држећи свеће у рукама:

„Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и свима у гробовима живот дарова!“ Управо такво празновање чини празник над празницима!

После ране Литургије отишли смо да светимо пасху, а било је и толико тога лепог постављеног око наше цркве!

Вратили смо се кући кад је већ свануло. Рекао сам *Христос Васкрсе* нашој дадиљи, а она ми је одговорила са *Ваистину Васкрсе*. Било ми је жао дадиље, јер је била болесна и није могла да иде са нама у цркву на васкршњу службу. Тада су сви почели да прекидају пост и једу мрсну храну, која је била спремљена у изобиљу, али мене је савладао сан, тако да сам легао у кревет и одмах заспао.

Када сам се пробудио, јарко сунце је сијало на небу и звона су одзвањала по целом граду.

Н. Смоленски

ПРЕД ИКОНОМ СВЕТОГ ГЕОРГИЈА

После дугих, упорних борби, Сарацени су заузели град Рамелију. Становници су у ужасу побегли, а у граду је остао само мали број житеља. Сарацени су се населили у њиховим кућама спремајући се да у њима презиме.

Једном приликом је неколико Сарацена ушло у цркву посвећену Светом Георгију Победоносцу и са радозналешћу су почели да испитују унутрашњост цркве...

Наједном су угледали свештеника који се молио на коленима испред иконе Светог Георгија Победоносца. Сарацени почеше да се смеју свештенику, а један од њих, по имену Абрек, рече с подсмехом;

„Погледајте! Ево лудака! Моли се испред дрвене даске!

Када је то изрекао, налегао је лук и одапео стрелу у лик Светог Георгија Победоносца, али стрела је промашила циљ. Ударила је у камени зид изнад иконе и, одскачивши, пробола руку младића који ју је пустио. Сарацен је повикао од бола и заједно са својим друговима пожурио из цркве.

До вечери га је рука почела веома да га боли и сва је отекала. Младић је трпео велику патњу и није знао шта да ради. Другови су му долазили у посету и сви су са жаљењем констатовали да стање болесника постаје све опасније.

Абрекова газдарица куће била је хришћанка. Чула је да болесник прича пријатељима како се разболео. Када је Абрек остао сам, ушла је к њему и рекла:

„Не љути се на мене. Видим да патиш и желим да ти помогнем. Послушај мој савет, иди код свештеника наше цркве, он ће ти помоћи“.

Абрек је са изненађењем слушао речи хришћанке. Презирао је хришћане, али га је мучио страшни бол и одлучио је да послуша савет хришћанке.

Када је отишао до цркве, свештеник је љубазно примио младића.

„Шта могу да учиним за тебе, сине мој?“, упитао је.

Абрек је испричао зашто је дошао.

„Не верујем у вашег Бога“, рекао је младић, „али желим да вас питам ко је тај Георгије Победоносац, коме сте се молили. Да ли је он ваш Бог?“

„Не“, одговори свештеник, „Георгије Победоносац је ревностни слуга Бога нашег. Својим праведним животом заслужио је љубав Господњу и сада се моли за оне који траже његову помоћ, а Бог увек испуњава његове захтеве“.

„Дакле, он може да ме излечи?“

„Он може да се моли за тебе ако тражиш његову помоћ, и Господ ће те исцелити“.

У Абрековој души је почела јака борба. Оно што је чуо било му је тако страно и ново, а ипак неки глас изнутра као да га је подстицао да учини онако како је свештеник рекао.

„Шта треба да урадим?“, збуњено је упитао: „Не знам како да се обратим Георгију Победоносцу“.

„Узми икону великомученика“, одговори свештеник, „стави је изнад свог узглавља и упали кандило, нека светли целу ноћ, а ујутру помажи своју болесну руку уљем из кандила са молитвом и бићеш исцељен ако са вером будеш тражио“.

Младић је узео икону и учинио како му је свештеник рекао.

Следећег јутра, тек што се небо засветлело, неко је покуцао на врата свештениковог дома.

Свештеник отвори врата и угледао Абрека. Младић му је пао пред ноге.

„О, оче мој!“, чуо је Абреков узбуђени глас, „Гледај! Моја рука је излечена! Дошао сам да ти се молим: научи ме да се клањам и познам Бога твога, који је тако моћан и милостив према слугама Својим. Желим да будем хришћанин!“

фото репортажа

Прослава Сретња Господњег и Јана државности у Орашцу

www.kalenic.rs

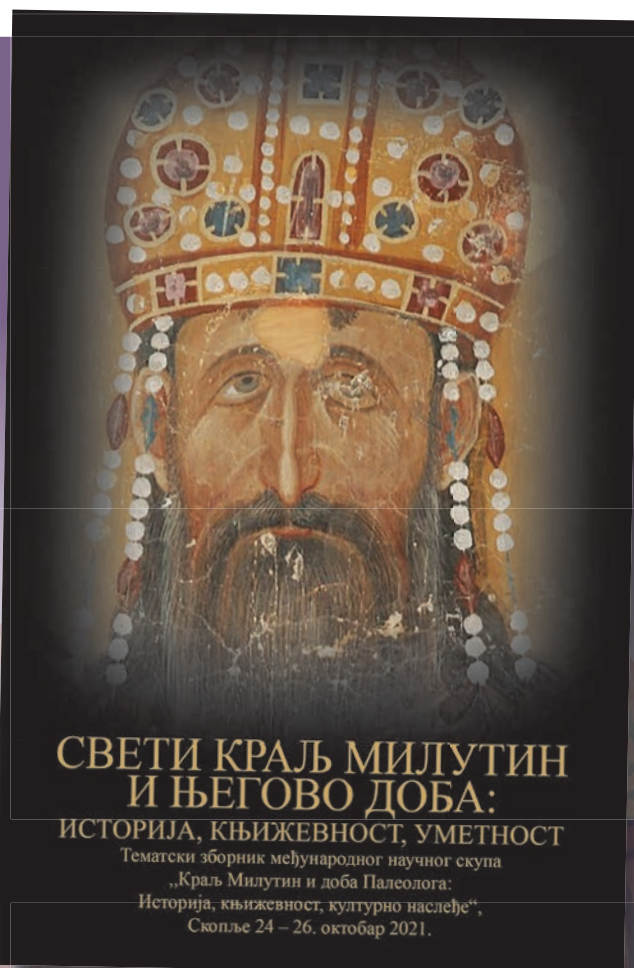
ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А и з д а њ а

ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ АРХИЈЕРЕЈСКОГ ПОДУЧАВАЊА,
ИСПОВЕДАЊА ВЕРЕ И СВЕДОЧЕЊА ЕПИСКОПА
ШУМАДИЈСКОГ ЈОВАНА МЛАДЕНОВИЋА
1993 – 2023

СВЕТИ КРАЉ МИЛУТИН
И ЊЕГОВО ДОБА:

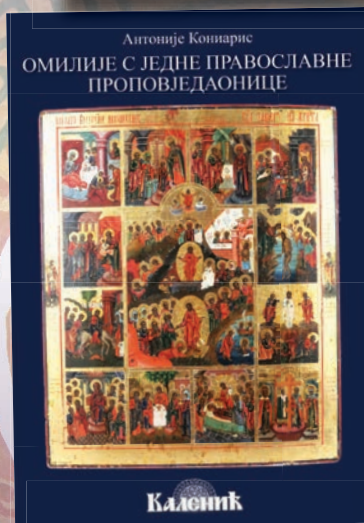
ИСТОРИЈА, КЊИЖЕВНОСТ, УМЕТНОСТ

Тематски зборник међународног научног скупа

„Краљ Милутин и доба Палеолога:

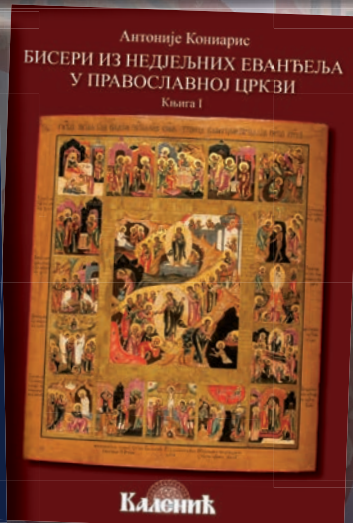
Историја, књижевност, културно наслеђе“

Скопље 24 – 26. октобар 2021.

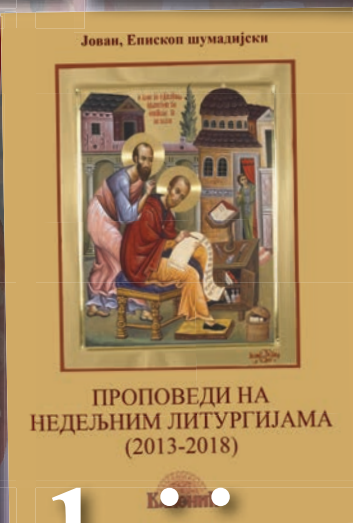
Антоније Конјарић
ОМИЛИЈЕ С ЈЕДНЕ ПРАВОСЛАВНЕ
ПРОПОВЈЕДАОНИЦЕ

Каленик

Антоније Конјарић
БИСЕРИ ИЗ НЕДЕЉНИХ ЕВАНЂЕЉА
У ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ
Књига I

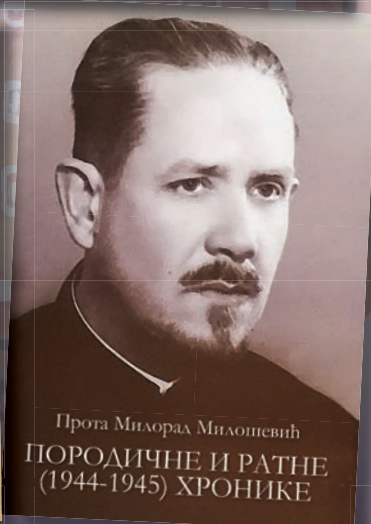
Каленик

Јован, Епископ шумадијски

ПРОПОВЕДИ НА
НЕДЕЉНИМ ЛИТУРГИЈАМА
(2013-2018)

Каленик

Прота Милорад Милошевић
ПОРОДИЧНЕ И РАТНЕ
ХРОНИКЕ
(1944-1945)

www.eparhija.com